

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 5. 5. 2020

Število objav: 33

Internet: 30

Tisk: 3

Spremljane teme:

Inženirska ...: 0

Inženirska ...: 0

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 17

Zakon ... načrtovanju: 0

Zakon ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih ...: 0

Gradbeništvo, graditev: 21

Inženirski dan: 0

Internet	Naslov	Salonit Anhovo in Alpina delata s polno paro, Revoz prehaja na dvoizmensko delo		
Zaporedna št. 1	Medij	24ur.com, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 14	Avtor	STA , M. V.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je gradbeništvo zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva," je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita Julijan Fortunat. Povedal...			

Internet	Naslov	Podatkov je v dobi informacij ogromno, a niso vsi uradna statistika		
Zaporedna št. 2	Medij	Rtvslo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 17	Avtor	S. J.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...podjetij v predelovalnih dejavnostih, 24 odstotkov podjetij v trgovini na drobno, 39 odstotkov podjetij v storitvenih dejavnostih in 20 odstotkov podjetij v gradbeništvu . Na drugi strani pričakuje povečanje brezposelnosti kar 87 odstotkov slovenskih potrošnikov. Partnerstvo za več podatkov in boljše informacije Na SURS...			

Internet	Naslov	RTVSLO.si		
Zaporedna št. 3	Medij	Rtvslo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 19	Avtor	T. K. B.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...dejansko onemogoča sodelovanje le-teh v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje ob sprejemu sprememb gradbene zakonodaje , da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno...			

Internet	Naslov	Socialni damping kot Tour de France. Eni na dopingu, drugi na cedeviti. Vemo, kdo zmaga		
Zaporedna št. 4	Medij	Delo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 25	Avtor	Janez Tomažič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Socialni damping kot Tour de France. Eni na dopingu, drugi na cedeviti. Vemo, kdo zmaga Gradbeništvo je dejavnost, ki ima od vseh gospodarskih panog največje multiplikativne učinke. Objavljeno 04. maj 2020 20.00 Posodobljeno 04. maj 2020 20.00 Socialni...			

Internet	Naslov	KPK: Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj povečuje nastanek tveganj za korupcijo		
Zaporedna št. 5	Medij	Sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Slovensko gospodarstvo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 26	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...njihovo sodelovanje v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje Andreja Vizjaka ob sprejemu sprememb gradbene zakonodaje , da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, po mnenju KPK kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov,...			

Internet	Naslov	V Salonitu Anhovo ponovno zagnali proizvodnjo		
Zaporedna št. 6	Medij	Sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Slovensko gospodarstvo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 27	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je gradbeništvo zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva," je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita Julijan Fortunat. Fortunat...			

Internet	Naslov	Ljubljanski mestni svetniki zeleno luč vrsti novih občinskih aktov		
Zaporedna št. 7	Medij	Sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Slovensko gospodarstvo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 29	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Polutnik. V NSi so si prizadevali za umik te točke z dnevnega reda. Kot je pojasnil Jožef Horvat (NSi), so umik predlagali zaradi pravnih pomot razlage gradbene zakonodaje in pogojev pridobitve gradbenega dovoljenja, na osnovi presoje vplivov na okolje za področje gradnje kanala C0, čez vodovarstveno območje Kleško polje....			

Internet	Naslov	Padec gospodarstva zaradi epidemije: V evrskem območju močno poslabšanje		
Zaporedna št. 8	Medij	Vecer.com, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 37	Avtor	Darja Kocbek		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...podjetij v predelovalnih dejavnostih, 24 odstotkov podjetij v trgovini na drobno, 39 odstotkov podjetij v storitvenih dejavnostih in 20 odstotkov podjetij v gradbeništvu . Na drugi strani pričakuje povečanje brezposelnosti kar 87 odstotkov slovenskih potrošnikov, so nanizali statistiki. Nižje bo število dnevni migrantov,...			

Internet	Naslov	Sončna elektrarna: od vgradnje, vzdrževanja do razgradnje		
Zaporedna št. 9	Medij	Vecer.com, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 5. 5. 2020		
Stran v zbirki: 46	Avtor	Barbara Gavez Volčjak		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...imeti pravnomočno gradbeno dovoljenje ali odločbo o legalizaciji oziroma odločbo o domnevi izdanega gradbenega in uporabnega dovoljenja po 118. členu Gradbenega zakona . Sončna elektrarna je lahko nameščena tudi na pomožnem, enostavnem ali nezahtevnem objektu, ki je ob stavbi in je zgrajen po veljavnih predpisih s področja...			

Internet	Naslov	(Intervju) Pri sklepanju novih gradbenih poslov se že odpira luknja		
Zaporedna št. 10	Medij	Finance.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 53	Avtor	Branko Žnidaršič		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...(Intervju) Pri sklepanju novih gradbenih poslov se že odpira luknja 04.05.2020 06:00 Jože Renar, direktor Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala na Gospodarski zbornici Slovenije, pravi, da se gradbeni projekti, ki so v teku, v glavnem nadaljujejo, naročila za...			

Internet	Naslov	V Salonitu Anhovo ponovno zagnali proizvodnjo		
Zaporedna št. 11	Medij	Primorske.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 55	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je gradbeništvo zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva," je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita Julijan Fortunat. Fortunat...			

Tisk	Naslov	Socialni damping kot Tour de France. Eni na doping, drugi na cedeviti. Vemo, kdo zmaga		
Zaporedna št. 12	Medij	Delo, Slovenija	Stran: 8	Površina: 2.158 cm ²
	Rubrika, Datum	Gospodarstvo; 5. 5. 2020		
Stran v zbirki: 59	Avtor	Janez Tomažič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...uporabo gradbenih pogodb FIDIC in preizkušeno preiskovalko prevar (CFE), smo se pogovarjali o recesiji zaradi epidemije koronavirusa, zagonu gospodarstva, gradbeništvu , socialnem dampingu, pasteh pri izbiri izvajalcev... Janez Tomažič Slovensko gospodarstvo bo v globoki recesiji. Kaj je potrebno za njegovo čim hitrejšo...			

Internet	Naslov	KPK opozarja na korupcijska tveganja pri izključevanju nevladnikov		
Zaporedna št. 13	Medij	Times.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 61	Avtor	T. K. B.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...dejansko onemogoča sodelovanje le-teh v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje ob sprejemu sprememb gradbene zakonodaje , da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno...			

Tisk	Naslov	Cementa niso delali, so ga pa prodajali		
Zaporedna št. 14	Medij	Primorske novice, Slovenija	Stran: 3	Površina: 152 cm ²
	Rubrika, Datum	Aktualno; 5. 5. 2020		
Stran v zbirki: 62	Avtor	N. R.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...aprila zabeležili desetodstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je gradbeništvo zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva." Zaposlenim se je zahvalil tudi za izdelavo zaščitnih mask in razkuževanje...			

Tisk	Naslov	Pri sklepanju novih gradbenih poslov se že odpira luknja		
Zaporedna št. 15	Medij	Finance, Slovenija	Stran: 12	Površina: 1.179 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 5. 5. 2020		
Stran v zbirki: 65	Avtor	Branko Žnidaršič		
	Teme	Gradbeni zakon, Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...irtebvjd Jože Renar, direktor Zbornice gradbeništv a m industrije gra dbenega materiala na Gospodarski zbornici Slovenije, pravi, da se gradbeni projekti, ld so v teku, v glavnem nadaljujejo, naročila za...			

Internet	Naslov	Drugi paket ukrepov za omilitev posledic epidemije		
Zaporedna št. 16	Medij	Racunovodja.com, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 67	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...maske in razkužila od vključno 13. marca 2020 do vključno 31. julija 2020. Pospešitev izdaja gradbenih dovoljenj, poenostavitev upravnih postopkov po gradbenem zakonu in predpisih s področja varstva okolja in ohranjanja narave....			

Internet	Naslov	Razmišljanje o sejemski dejavnosti v času epidemije		
Zaporedna št. 17	Medij	Morel.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 68	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...civilizacije in odnosu do okolja. Na Pomurskem sejmu se tako rekoč že desetletja posvečamo temam, ki so povezane s trajnostnim razvojem, sonaravnim kmetijstvom, gradbeništvom , zdravim načinom življenja ter skrbi za okolje. Čeprav Pomurski sejem razpolaga z največjim sejmskim prostorom v državi in je sejem AGRA tudi po površini,...			

Internet	Naslov	SEJMI IN KORONA		
Zaporedna št. 18	Medij	Si24.news, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 78	Avtor	Administrator		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...civilizacije in odnosu do okolja. Na Pomurskem sejmu se tako rekoč že desetletja posvečamo temam, ki so povezane s trajnostnim razvojem, sonaravnim kmetijstvom, gradbeništvom , zdravim načinom življenja ter skrbi za okolje. Čeprav Pomurski sejem razpolaga z največjim sejmskim prostorom v državi in je sejem AGRA tudi po površini,...			

Internet	Naslov	Ljubezni, topline in varnosti ni nikoli preveč		
Zaporedna št. 19	Medij	Nt-rc.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 83	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Živali kot pomoč pri vzgoji Mila izvira iz Bosne, kamor se z otroki v rejništvu pogosto odpravi v času počitnic. Z možem, ki je do upokojitve delal v gradbeništvu , sta najprej živela v Velenju in si nato postavila hišo v Parižljah. Sinova sta ob moževem nenehnem delu na terenu potrebovala doma vsaj enega starša....			

Internet	Naslov	Nevladnikom s spremembo gradbene zakonodaje stopili na rep! Onemogočeno jim bo nagajanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja!		
Zaporedna št. 20	Medij	Demokracija.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 86	Avtor	Hana Murn		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...hkrati skrbi za gospodarstvo in za razvoj družbe, je sprejela novelo protikoronskega zakona, ki prinaša pomembne sistemske spremembe tudi na področju gradbene zakonodaje . Te spremembe bodo po oceni vlade oziroma ministra za okolje in prostor Andreja Vizjaka občutno olajšale postopke za izvedbo investicijskih projektov in...			

Internet	Naslov	Nevladnikom s spremembo gradbene zakonodaje stopili na rep! Onemogočeno jim bo nagajanje v postopkih		
Zaporedna št. 21	Medij	Preberi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 87	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...hkrati skrbi za gospodarstvo in za razvoj družbe, je sprejela novelo protikoronskega zakona, ki prinaša pomembne sistemske spremembe tudi na področju gradbene zakonodaje . Te spremembe bodo po oceni vlade oziroma ministra za okolje in prostor Andreja Vizjaka občutno olajšale postopke za izvedbo investicijskih projektov in...			

Internet	Naslov	Vlada s protikoronskimi ukrepi odprla vrata projektom, ki ogrožajo naše okolje?		
Zaporedna št. 22	Medij	Preberi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 3. 5. 2020		
Stran v zbirki: 88	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Protikoronski ukrepi so s seboj, mimo javnosti, prinesli tudi velike spremembe gradbene zakonodaje . Z njimi so pospešili izdajo gradbenih dovoljenj in investitorjem omogočili gradnjo še pred pravnomočnostjo. Iz igre pa so izločili tudi večino nevladnih...			

Internet	Naslov	Bojan Podkrajšek: Podaljšuje se obdobje za pridobitev strokovnega, mojstrskega in delovodskega izpita		
Zaporedna št. 23	Medij	Sds.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 91	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...V Slovenski demokratični stranki smo gradbeni zakon preučili in ugotovili, da je bilo v prehodnem obdobje za vse izvajalce, ki se ukvarjajo z gradbeništvom in njihove zaposlene, ki morajo opraviti strokovni izpit, mojstrski in delovodski izpit, izobraževanje za...			

Internet	Naslov	Sejmi in korona		
Zaporedna št. 24	Medij	Radiomaxi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 94	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...civilizacije in odnosu do okolja. Na Pomurskem sejmu se tako rekoč že desetletja posvečamo temam, ki so povezane s trajnostnim razvojem, sonaravnim kmetijstvom, gradbeništvom , zdravim načinom življenja ter skrbi za okolje. Čeprav Pomurski sejem razpolaga z največjim sejmskim prostorom v državi in je sejem AGRA tudi po površini,...			

Internet	Naslov	Pri sklepanju novih gradbenih poslov se že odpira luknja		
Zaporedna št. 25	Medij	Mineral-revija.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 105	Avtor	Branko Žnidaršič		
	Teme	Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Jože Renar, direktor Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala na Gospodarski zbornici Slovenije, pravi, da se gradbeni projekti, ki so v teku, v glavnem nadaljujejo, naročila za...			

Internet	Naslov	V Salonitu Anhovo ponovno zagnali proizvodnjo		
Zaporedna št. 26	Medij	Krog.sta.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 107	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je gradbeništvo zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva," je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita Julijan Fortunat. Fortunat...			

Internet	Naslov	KPK opozarja na korupcijska tveganja pri izključevanju nevladnikov		
Zaporedna št. 27	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 109	Avtor	T. K. B.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...dejansko onemogoča sodelovanje le-teh v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje ob sprejemu sprememb gradbene zakonodaje , da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno...			

Internet	Naslov	V Salonitu Anhovo ponovno zagnali proizvodnjo		
Zaporedna št. 28	Medij	Novice.najdi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 111	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je gradbeništvo zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva," je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita Julijan Fortunat. Fortunat...			

Internet	Naslov	KPK: Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj povečuje nastanek tveganj za korupcijo		
Zaporedna št. 29	Medij	Findinfo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 112	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...njihovo sodelovanje v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje Andreja Vizjaka ob sprejemu sprememb gradbene zakonodaje , da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, po mnenju KPK kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov,...			

Internet	Naslov	KPK opozarja na korupcijska tveganja pri izključevanju nevladnikov		
Zaporedna št. 30	Medij	Novice.najdi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 114	Avtor	T. K. B.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...dejansko onemogoča sodelovanje le-teh v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje ob sprejemu sprememb gradbene zakonodaje , da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno...			

Internet	Naslov	Okoljsko ministrstvo zavrnilo očitke glede sprememb gradbene zakonodaje		
Zaporedna št. 31	Medij	Abcnovice.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 116	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Rešitev, ki jo prinaša gradbena zakonodaja , je po besedah ministrstva v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujno potrebna. Določila novele protikoronskega zakona na področju gradbeništva so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa...			

Internet	Naslov	Socialni damping kot Tour de France. Eni na doping, drugi na cedeviti. Vemo, kdo zmaga		
Zaporedna št. 32	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 122	Avtor	Janez Tomažič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Socialni damping kot Tour de France. Eni na doping, drugi na cedeviti. Vemo, kdo zmaga Gradbeništvo je dejavnost, ki ima od vseh gospodarskih panog največje multiplikativne učinke. Objavljeno 04. maj 2020 20.00 Posodobljeno 04. maj 2020 20.00 Socialni...			

Internet	Naslov	Nevladnikom s spremembo gradbene zakonodaje stopili na rep! Onemogočeno jim bo nagajanje v postopkih		
Zaporedna št. 33	Medij	Preberi.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 5. 2020		
Stran v zbirki: 123	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...hkrati skrbi za gospodarstvo in za razvoj družbe, je sprejela novelo protikoronskega zakona, ki prinaša pomembne sistemske spremembe tudi na področju gradbene zakonodaje . Te spremembe bodo po oceni vlade oziroma ministra za okolje in prostor Andreja Vizjaka občutno olajšale postopke za izvedbo investicijskih projektov [...]			

Salonit Anhovo in Alpina delata s polno paro, Revoz prehaja na dvoizmensko delo

Novo mesto/Anhovo/Žiri, 04.05.2020, 15:10 | Posodobljeno pred eno uro

PREDVIDEN ČAS BRANJA: 5 min

AVTOR
M.V. / STA

V Salonitu Anhovo in žirovski Alpini je stekla proizvodnja s polno paro. Medtem v novomeškem Revozu, kjer so 17. marca za šest tednov zaustavili stroje, prehajajo na dvoizmensko delo. Proizvodnjo v ustaljenih dveh in pol izmenah načrtujejo v prihodnjih dneh.

Vodja Revozove službe za komuniciranje **Nevenka Bašek Zildžović** je ocenila, da je delo v treh dneh pred prvomajskim praznikom sicer z nekoliko manj dnevno izdelanimi avtomobili teklo po načrtih. Dnevna proizvodnja je od prejšnjega torka do petka rasla, teden pa so končali z dnevno 280 izdelanimi vozili. Polna zmogljivost izmene je sicer 315 izdelanih vozil, doseči pa jo nameravajo še ta teden, je dodala.

Podjetje je okrepilo preventivne ukrepe in zagotovilo dodatno zaščitno **opremo** za delavce. Vse ukrepe so pred zagonom proizvodnje interno objavili in ob prihodu na delo podrobno predstavili zaposlenim. V Revozu ob vnovič zagnani proizvodnji delujejo vse tovarniške službe. V proizvodnji so vsi trije avtomobilski modeli, ki so jih izdelovali pred epidemijo novega koronavirusa, in sicer renault clio 5, twingo in električni smart forfour.

V Revozu zaposluje približno 3150 ljudi. | FOTO: Damjan Žibert

Glede prevoza na delo je Bašek Zildžovičeva pristavila, da so se zaposleni na delo pretekli teden vozili v lastni režiji. Tako bodo tudi nadaljevali, ko bodo dobili odgovor pristojnega ministrstva, kako naj organizirajo prevoz delavcev, ki so se pred epidemijo na delo vozili s skupinskim avtobusnim prevozom, pa se bodo takoj lotili rešitve tega problema.

Po zdajšnjih navodilih glede **varnostne** razdalje bi namreč lahko z enim avtobusom prepeljali le devet delavcev, je pojasnila. Dostava sestavnih delov za zdaj poteka, v Revozu pa se bodo stanju epidemije in zahtevanim zaščitnim ukrepom še naprej prilagajali, je še dejala Bašek Zildžovičeva.

V Salonitu Anhovo veljajo strogi ukrepi

V Salonitu Anhovo je danes po 20. aprilu ponovno stekla proizvodnja, ki bo potekala ob strogih ukrepih za zaježitev širjenja epidemije. Premor v proizvodnji

so izkoristili za vzdrževalna dela. V tem času je neprekinjeno potekala odprema cementa glede na potrebe kupcev, so sporočili iz družbe. Zaposleni imajo poleg predpisane osebne varovalne opreme ves čas na razpolago tudi zaščitna sredstva (maske, razkužila, očala, rokavice), veljajo pa omejitve gibanja in spoštovanje varnostne razdalje. Zaščitna sredstva so predpisana tudi za prevoznike. V Salonit Anhovo je še vedno aktivna tudi krizna skupina, ki skrbi za uvajanje in preverja izvajanje varnostnih ukrepov.

Salonit Anhovo | FOTO: POP TV

"Gradbišča v Italiji se ponovno odpirajo, na slovenskem trgu smo aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je gradbeništvo zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva," je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita **Julijan Fortunat**. Povedal je še, da so zaposleni poleg proizvodnje

cementa obenem [skrb](#)eli tudi za izdelavo zaščitnih mask in razkuževanje bankomatov v Občini Kanal ob Soči.

Alpina s polno paro

V žirovski Alpini je danes proizvodnja stekla s polno paro, da ujamejo roke za izpolnitev naročil, katerih obseg pa se je zaradi slabe zime in zaradi epidemije novega koronavirusa močno zmanjšal. Po dolgem času so danes vrata ponovno odprle tudi Alpinine prodajalne. Direktor Alpine ob tem apelira na spodbujanje nakupa [doma](#)čih izdelkov.

Kot je povedal direktor Alpine **Jernej Osterman**, imajo na področju športa zaradi slabe zime in zaradi epidemije za 30 do 40 odstotkov manj naročil kot prejšnje leto. Pri prodaji druge obutve pa so bili mesec in pol sploh praktično brez prihodkov, saj so bile trgovine zaprte. Močno je sicer aprila poskočila spletna prodaja Alpinine obutve, vendar pa gre v primerjavi z mesečnim prihodkom prodajaln za zanemarljiv znesek.

Osterman je vesel, da se ukrepi vendarle sproščajo in da lahko trgovine znova odprejo [svoja](#) vrata. Danes so odprli 27 od 48 trgovin, na delo pa se vrača približno polovica prodajalk, ostale še ostajajo na čakanju. Osterman zelo velikega navala na trgovine z obutvijo, kljub temu da so bile dolgo zaprte, ne pričakuje. Takšne so tudi izkušnje s Hrvaške, kjer so se trgovine odprle pred enim tednom.

V Žireh je zaposlenih okrog 350 delavcev. | FOTO: Damjan Žibert

Svoje marketinške akcije v Alpini zaenkrat osredotočajo na lahko pohodno obutev, po kateri je sedaj največ povpraševanja in potreb, saj ljudje več hodijo na sprehode. Večjega povpraševanja po salonarjih in poslovnih čevljih pa verjetno ni moč pričakovati, dokler se poslovni svet ne vrne v normalne tirnice.

Osterman predvideva, da se bo potrošnja v vsakem primeru zmanjšala, saj je epidemije prizadela gospodarstvo in gospodinjstva. Če podjetja propadejo, ljudje ostanejo brez služb in potrošnja se ustavi, je izpostavil Osterman in dodal, da na celotno gospodarstvo negativno vplivajo tudi napovedi o tem, da septembra šole ne bodo še normalno delovale in da se bo jeseni pojavil drugi val ipd. *"Zaradi črnogledosti so lahko posledice na gospodarstvo še bistveno večje, kot če bi na stvari gledali optimistično,"* je prepričan Osterman.

V pomoč slovenskemu gospodarstvu bi bile tudi spodbude za nakup slovenskih izdelkov, tako kot je že na primer pri hrani. *"Dobro bi bilo, da se potrošnja*

*morda usmeri malo bolj v **doma**čo proizvodnjo in da se naredi preklon pri ljudeh, da je treba pomagati **doma**čemu gospodarstvu," je dejal Osterman in pojasnil, da so podobno storili Avstrijci, že leta pa to zelo uspešno delajo tudi v Švici.*

Kakšne posledice bo kriza pustila na Alpini in kakšni ukrepi prestrukturiranja bodo potrebni, je trenutno še prezgodaj reči. "To bomo videli, ko bo jasno, kakšen bo dejanski izpad in s kakšno intenziteto se bodo stvari vrnile v normalne tirnice oziroma kdaj se bodo prihodki vrnili na raven, da nam zagotavljajo neko normalno poslovanje," je dejal Osterman.

Zaenkrat še ne razmišlja o kakšnem zmanjševanju števila zaposlenih. Teh je v Žireh **okoli** 350, v slovenskih Alpininih prodajalnah pa **okoli** 150. Družba je sicer že lani beležila slabše rezultate kot leto pred tem. Ustvarila je 48,5 milijona evrov prihodkov, kar je tri milijone manj kot leta 2018, manjši je bil tudi dobiček iz poslovanja, ki je znašal 2,1 milijona evrov.

Podatkov je v dobi informacij ogromno, a niso vsi uradna statistika

Kolumna Statističnega urada Republike Slovenije

S. J., Bojan Nastav, Martin Bajželj, Karmen Hren, Statistični urad RS | 4. maj 2020 ob 10:19
Ljubljana - MMC RTV SLO

Karmen Hren je namestnica generalnega dirketorja SURS-a Bojana Nastava. Foto: BoBo

Podatki se zbirajo, obdelujejo in objavljajo tudi v trenutnih okoliščinah, vendar ne brez izzivov. Kaj so pokazali prvi podatki, zbrani med epidemijo, in kako lahko h kakovosti podatkov prispevamo vsi?

Trenutne razmere, povezane z izbruhom epidemije covida-19, so v Sloveniji, pa tudi širše, pokazale, kako zelo povezani smo drug z drugim in kako (so)odvisni smo drug od drugega. V koleksiju sodobnega življenja ima vsako kolesce – na prvi pogled še tako majhno, nepomembno, tako obstransko – svojo vlogo in pomen.

Javna razprava

Na MMC-ju si želimo odpirati javno razpravo o tem, kakšne korake je treba narediti pri spoprijemanju z novim koronavirusom, ter o vprašanih in izzivih, ki nas kot družbo čakajo v prihodnosti. Zato na tem mestu odpiramo prostor strokovnjakom z različnih področij. Tokrat pozornost namenjamo problemu zbiranja podatkov.

Uradna statistika zagotovo sodi med področja, ki v "normalnem" življenju večinoma niso posebno izpostavljena. Vendar pa so podatki uradne statistike v ozadju marsikatero odločitve, tako na ravni države in raznih institucij kot podjetij ali posameznikov. Podatki o zaposlenosti, inflaciji, bruto domačem proizvodu, uvozu, izvozu, številu starostnikov, (u)porabi antidepressivov so samo nekateri izmed primerov uradne statistike, ki neposredno ali posredno vplivajo na oblikovanje odločitev.

Nacionalni statistični sistem s Statističnim uradom Republike Slovenije (SURS) kot glavnim proizvajalcem uradne statistike in koordinatorjem dejavnosti uradne statistike je za marsikoga nerazumljiva celota. Poleg SURS-a sta v zagotavljanje uradne statistike vključena še – v zadnjem času bolj izpostavljen – Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) in Banka Slovenije (BS). Pristojnosti so deljene glede na vsebino področja posamezne omenjene institucije, v vsakem primeru pa vsaka uradna statistika, ki jo proizvedemo v Sloveniji, tesno sledi načelom Kodeksa ravnanja evropske statistike, ki zagotavlja kakovostno, transparentno in vsem uporabnikom dostopno statistiko.

Ni vse zlato, kar pravijo, da se sveti

Osnovno vodilo v ozadju je zagotavljanje zaupanja v sistem uradne statistike. Ta na eni strani ščiti vsakega posameznega dajalca podatkov z zagotavljanjem varovanja statistične zaupnosti in uporabe zbranih podatkov izključno za statistične namene. Primer uporabe podatkov zane statistični namen bi bil, če bi npr. davčne oblasti uporabile podatke za namene ugotavljanja davčne obveznosti. Tega v Sloveniji ni. Na drugi strani pa zaupanje spodbuja dosledno spoštovanje najvišjih metodoloških in drugih statističnih strokovnih meril ter smernic.

Danes, v dobi informacij, je o marsičem na voljo ogromno podatkov. Na vsakem vogalu podatki o tem, podatki o onem. Tukaj se uradna statistika jasno loči od vseh drugih: informacije podaja dosledno in natančno, z vsemi jasno opredeljenimi pripadajočimi metodološkimi opozorili in pojasnili. Pove, kaj pomeni podatek, kako smo do njega prišli, kako ga interpretirati in uporabiti v nadaljnji analizi. SURS ima sicer svoje pristojnosti jasno določene in ločene od drugih institucij, ki naše podatke uporabljajo v svojih študijah in analizah, hkrati pa s temi institucijami odlično sodelujemo. Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR), Inštitut za ekonomska raziskovanja (IER) in številni drugi so tisti, ki na podlagi naših podatkov pripravljajo in analizirajo razne ukrepe, tudi ukrepe za boj proti epidemiji covida-19, ugotavljajo, kako epidemija vpliva na naše življenje, gospodarstvo, zdravstvo.

Statistični pregled koronavirusa v Sloveniji

Skrb v državi se je ob razglasitvi epidemije v celoti usmerila v zdravje in zdravstvo: koliko obolelih, ozdravljenih, umrlih, zasedenost kapacitet, varnostna oprema. Podatki, analize, ukrepi so bili vezani na ta vprašanja. Prešli pa smo že v naslednjo fazo, ko se vpliv epidemije, čisto z vidika podatkov, osredotoča tudi na vse druge vidike našega življenja in delovanja: Kje se nahajamo zaposleni, tako geografsko kot po panogah dejavnosti? Kaj se dogaja s turizmom? Trgovina z našimi sosedi in drugimi partnerji? Gospodarska klima in pričakovanja? Inflacija?

Zbiranje podatkov v oteženih okoliščinah in zakaj je pomembno, da sodelujete

SURS opravlja svojo dejavnost tudi zdaj, kljub oteženim okoliščinam. Te so otežene z dveh vidikov: najprej, zagotavljanja varnosti in zdravja naših sodelavcev. To pomeni, da, glede na razmere, ne morejo vsi redno opravljati svojega dela. Po drugi strani pa so naše surovine, torej podatki, ki nam jih sporočajo dajalci podatkov, postale bolj redke. Z manj vhodnimi podatki lahko proizvedemo tudi manj statistik. V nekaterih primerih je to preprosto manj – ko podatkov ni in objav ne moremo pripraviti ter njihovo objavo prestavljamo na poznejši čas. V nekaterih primerih pa nam tudi z manj vhodnimi podatki z ustreznimi metodološkimi prijemi vseeno uspe pripraviti za objavo dovolj kakovostne statistike, pri čemer v metodoloških opozorilih jasno zabeležimo, kje so se pojavili izzivi. Še posebej v povezavi s to drugo omejitvijo se uradni statistiki zavedamo, da je v trenutnih razmerah nujno zagotavljati uradne statistike hitro. Če nam prav vseh elementov kakovosti v tem času ne uspe doseči v ustrezni meri, pa je naša odgovornost, da tako objavljene "hitre" statistike opremimo z omejenimi metodološkimi opozorili.

Statistični urad RS
@StatSlovenija

Kljub temu, da SURSovci ostajamo doma 🏠, nadaljujemo z zbiranjem podatkov 📊. Z zavedanjem, da so to za marsikoga težki časi, vas vseeno pozivamo, da si vzamete nekaj časa za sodelovanje v naših raziskovanjih. Anketiranje bo potekalo prek telefona 📞 in spleta. Najlepša hvala! 🙏

9 12:53 PM - Mar 31, 2020

[See Statistični urad RS's other Tweets](#)

Statistični sistem v Sloveniji je v veliki meri naslonjen na administrativne in registrske vire. S tem sodimo v svetovnem merilu med razvite statistične sisteme, tj. take, ki na eni strani prebivalce in podjetja obremenjujejo s statističnimi vprašalniki v najmanjši možni meri, na drugi strani pa s tem ustvarjajo tudi finančne prihranke. V težavah, s katerimi se srečujejo naši dajalci podatkov zaradi trenutnih razmer, pride ta razbremenitev še bolj do izraza. Vendar se moramo zavedati, da čisto vseh podatkov le ne moremo zbrati iz teh virov; nekatere lahko pridobimo samo neposredno pri podjetjih in prebivalcih. In v trenutnih razmerah, ko je veliko podjetij moralo zapreti svoja vrata, težko pridemo do podatkov, do katerih smo običajno prišli brez težav.

Na drugi strani smo morali zaradi zdajšnjih razmer popolnoma opustiti neposredno zbiranje podatkov – z obiski naših anketarjev pri prebivalcih (t. i. terensko anketiranje), kar močno vpliva na pridobivanje podatkov pri posameznikih in gospodinjstvih. Ukinitve "terena" se morda na prvi pogled v današnjih časih, ko smo vsi dostopni povsod in ves čas, ne zdi tako velika težava. Zavedati pa se je treba, da je osnova za vse naše vzorce, ki jih potrebujemo za izvedbo tovrstnih raziskovanj, centralni register prebivalstva. Na podlagi podatkov iz tega registra namreč izdelamo vzorec, ki je reprezentativen za celotno populacijo. V centralnem registru prebivalstva je podatek o prebivališču osebe, ni pa podatka o telefonski številki, o naslovu e-pošte ali o čem podobnem, kar bi nam zelo olajšalo zbiranje podatkov na daljavo. Zato prvi korak vedno naredimo po običajni pošti, potem pa – glede na možnosti – ponudimo telefonski klic (za tiste, ki imajo telefonsko številko v imeniku), e-poročanje (za tista raziskovanja, pri katerih je ta funkcionalnost vzpostavljena). Tiste, ki jih zaradi zdajšnjih omejevalnih ukrepov ne moremo obiskati na domu, tudi nimamo njihove telefonske številke in ki nam podatkov ne morejo sporočiti prek interneta, pa prosimo, da stik z nami vzpostavijo sami.

Zakaj je pomembno, da sprejmemo vabilo k sodelovanju v študiji o razširjenosti koronavirusa?

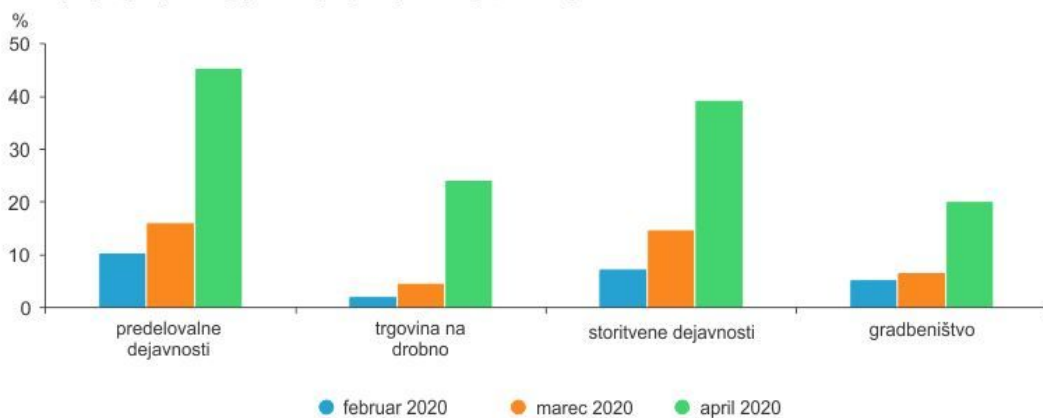
Vse, ki ste prejeli vabilo, prosimo, da si vzamete nekaj trenutkov svojega časa za sodelovanje v naših raziskovanjih. Le tako bomo zbrali dovolj podatkov, da bomo lahko zagotovili kakovostne rezultate ter dobro osnovo za odločanje na vseh ravneh. Ti podatki bodo, med drugim, na koncu pokazali tudi vpliv novega koronavirusa na različne segmente družbe.

Kaj so pokazali prvi podatki?

Nekaj podatkov, v katerih se odražajo posledice epidemije novega koronavirusa, smo že objavili. Prvo polovico marca je Slovenija še delovala v dokaj normalnem ritmu, v drugi polovici pa so bili zaradi znanih razlogov sprejeti omejevalni ukrepi. Ti ukrepi so pomenili zaprtje dobrišnega dela trgovin in prenehanje opravljanja storitev ter tudi poslovanja drugih gospodarskih panog. Prihodek od prodaje v trgovini z neživilskim blagom je bil v letošnjem marcu za več kot petino nižji kot v marcu prejšnjega leta, v trgovini z motornimi gorivi za četrtno nižji, v trgovini z motornimi vozili pa za več kot tretjino nižji. Čeprav je večina trgovinske dejavnosti torej že zaznala upad prihodka, pa smo v celotnem marcu realno nakupili za skoraj 5 odstotkov več živil kot v marcu 2019.

Hrana in brezalkoholne pijače so se v obdobju enega leta podražile povprečno za 5 odstotkov, v zadnjih dveh mesecih nismo zaznali znatnejšega porasta cen. Hrana in brezalkoholne pijače so se v marcu glede na februar podražile za 0,4 odstotka, v aprilu še za dodatnih 0,3 odstotka. Na letni ravni izstopajo predvsem višje cene mesa in sadja. Pri drobnoprodajnih cenah smo zaznali tudi dve bistveni pocenitvi, ki jih lahko posredno pripišemo pojavu novega koronavirusa. To so nižje cene električne energije in cenejši naftni derivati.

Tudi turistični nastanitveni obrati po 16. marcu niso smeli več sprejemati novih gostov. Zato smo v marcu 2020 zabeležili 75 odstotkov manj prihodov turistov in 67 odstotkov manj njihovih prenočitev kot v marcu 2019.

Delež podjetij, ki pričakujejo zmanjšanje zaposlovanja, Slovenija

Vir: SURS

© SURS

Kliknite na sliko za ogled v višji ločljivosti. Foto: Surs

V aprilu pa po prvih podatkih, ki jih imamo na voljo, že zaznavamo nove rekordno nizke vrednosti na različnih področjih. Razpoložene med slovenskimi podjetji in potrošniki je doseglo z naskokom največji mesečni padec doslej in hkrati najnižjo vrednost, odkar izvajamo to raziskovanje. Vrednost kazalnika gospodarske klime je bila v aprilu 2020 za 36 odstotnih točk nižja kot v marcu 2020. Za primerjavo: nazačetku prejšnje gospodarske krize v 2008 smo za takšen padec potrebovali 5 mesecev.

Kazalnik mnenja potrošnikov je danes najnižji od leta 1996

Zelo majhen delež podjetij v vseh dejavnostih se ni srečeval z različnimi omejitvami pri svojem delovanju, v veliki meri pa so se podjetja spopadala z nižjo ravno naročil, prodaje in povpraševanja. Poleg tega je zmanjšanje zaposlovanja pričakovalo 45 odstotkov podjetij v predelovalnih dejavnostih, 24 odstotkov podjetij v trgovini na drobno, 39 odstotkov podjetij v storitvenih dejavnostih in 20 odstotkov podjetij v **gradbeništvu**. Na drugi strani pričakuje povečanje brezposelnosti kar 87 odstotkov slovenskih potrošnikov.

Partnerstvo za več podatkov in boljše informacije

Na SURS-u si bomo tudi v prihodnje z lastnim delom, s povezovanjem z dajalci podatkov na eni ter z uporabniki naših podatkov na drugi strani prizadevali za kakovostno, relevantno in časovno primerno podatkovno podporo pri razumevanju posledic epidemije covid-19 ter pri oblikovanju ukrepov za njihovo zmanjševanje za slovensko prebivalstvo in gospodarstvo.

Bojan Nastav, Martin Bajželj, Karmen Hren, Statistični urad RS

Obvestilo uredništva:

Mnenje avtorice oziroma avtorja ne odraža nujno stališč uredništva RTV Slovenija.

SURS   podatki   statistika   Bojan Nastav   Martin Bajželj   Karmen Hren

KPK opozarja na korupcijska tveganja pri izključevanju nevladnikov

Omejitve v praksi pomenijo, da v prihodnjih dveh letih praktično nobena nevladna organizacija ne bo mogla vstopati v postopke

T. K. B. | 4. maj 2020 ob 15:29
Ljubljana - MMC RTV SLO

Po novem imajo nevladne organizacije postavljene praktično nemogoče pogoje za sodelovanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja, v kater...

Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj in zaostritev pogojev sodelovanja nevladnih organizacij v teh postopkih povečuje nastanek tveganj za korupcijo in kršitve integritete, opozarjajo na KPK-ju.

Nekateri ukrepi za zamejitev epidemije novega koronavirusa porajajo nova tveganja za korupcijo ter tveganja za kršitve integritete in načel pravne države pri delovanju javnega sektorja. "Če zaznava in upravljanje teh tveganj nista učinkovita, je prisotnost kršitev neizogibna. To velja tudi za ukrep iz zadnjega svežnja interventnih ukrepov za zaježitev epidemije in njenih posledic, ki zaostre pogoje sodelovanja nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj," opozarjajo v komisiji za preprečevanje korupcije.

Okolje v Sloveniji ostalo brez svojega zagovornika

Na KPK-ju so prepričani, da je prisotnost nevladnih organizacij v postopkih pridobitve gradbenih dovoljenj pomemben mehanizem zmanjšanja tveganj za korupcijo in doslednega uveljavljanja javnega interesa. Kot je znano, sprememba zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije covid-19 in omilitve njenih posledic predvideva višji prag za nevladne organizacije pri sodelovanju v postopkih dodelitve gradbenega dovoljenja, kar "lahko predstavljajo korupcijska tveganja". "To potrjuje ne le javno izraženo mnenje nevladnih organizacij, da novo sprejetih pogojev ne izpolnjuje nobena od obstoječih organizacij, temveč temu pritrjujejo tudi predstavniki vlade, ko ta ukrep pojasnjujejo javnosti," so prepričani na KPK-ju.

Menimo, da je možnost uporabe pravnega sredstva nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj eden ključnih mehanizmov zmanjševanja korupcijskih tveganj in zagotavljanja večje transparentnosti postopkov ter dodatno varovalo za dosledno izvajanje javnega interesa na področju varstva okolja.

KPK

"Sprejeti ukrep vlade, ki zaradi okoliščin delovanja nevladnih organizacij v Sloveniji dejansko onemogoča sodelovanje le-teh v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjavi ministra za okolje ob sprejemu sprememb **gradbene zakonodaje**, da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno posegajo v obstoječe varovalke varstva javnega interesa na področju varovanja okolja," so opozorili na KPK-ju in dodali, da so razlogi za rahljanje postopkov za dodelitev gradbenega dovoljenja za nadaljnji dve leti – glede na to, da so bili postopki izdaje gradbenih dovoljenj v času epidemije ustavljeni le za krajši čas (manj kot dva meseca) – vprašljivi.

Okoljski minister **Andrej Vizjak** je ob predstavitvi sprememb zakonodaje, katere cilj naj bi bil poenostavitev in pohiritev postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj, med drugim dejal, da številne nevladne organizacije, ki imajo status, da delujejo v javnem interesu in imajo pravico vstopati v postopke izdajanja dovoljenj, dejansko delujejo v interesu ohranjanja narave in ugodnega stanja okolja, "nekateri primeri pa so eklatantno v nasprotju s tem". Kot primer je izpostavil nasprotovanje novomeške organizacije RoVo gradnji lakirnice družbe Magna Steyr ter primer tretje razvojne osi.

V Komisiji ob tem dodajajo, da mora vlada kljub epidemiji in potrebi po sprejemu določenih interventnih ukrepov "delovati preudarno in predvsem družbeno odgovorno, tudi na področju varstva okolja, saj so lahko posledice tako sprejetih ukrepov za okolje daljnosežne, morda celo nepopravljive".

Tudi sicer v izrednih razmerah naraščajo korupcijska tveganja, še opažajo na KPK-ju in dodajajo, da morajo vsi spoštovati standarde, saj to preprečuje pojav korupcije, nasprotja interesov ter neetičnih in nezakonitih vplivov na delovanje javnega sektorja, "najsi gre za oblikovanje in sprejemanje zakonodajnih predlogov, vodenje konkretnih postopkov javnega naročanja ter oddajo javnih naročil, dodeljevanje socialnih transferjev

ali omogočanje investicij v gradbene projekte z rahljanjem zakonsko predvidenih varovalk".

Čeprav odločevalci ukrepe označujejo kot nujne za zajezitev epidemije oziroma njenih negativnih posledic, pa bi hkrati morali, v skladu z načelom pravne države, spoštovati oziroma zagotavljati primerne ter učinkovite varovalke pred arbitrarnimi posegi in zlorabami pravic in svoboščin, so še zapisali in dodali, da na porast korupcijskih tveganj opozarja tudi GRECO (Skupina držav proti korupciji pri Svetu Evrope).

Socialni damping kot Tour de France. Eni na dopingu, drugi na cedeviti. Vemo, kdo zmaga

Gradbeništvo je dejavnost, ki ima od vseh gospodarskih panog največje multiplikativne učinke.

Objavljeno
04. maj 2020 20.00

Posodobljeno
04. maj 2020 20.00

Odpri galerijo

Ključni paketi ukrepov za blaženje posledic epidemije gredo v pravo smer, saj vlada z njimi zmanjšuje stroške dela za podjetja, ki so morala zaposlene poslati na čakanje, s čimer rešuje ta delovna mesta, hkrati pa financira pokojninske izdatke za podjetja, ki delujejo, pravi Sandra Damijan. Fotografiji Blaž Samec

[Janez Tomažič](#)

Ljubljana – Z ekonomistko dr. Sandro Damijan, strokovnjakinjo za uporabo gradbenih pogodb FIDIC in preizkušeno preiskovalko prevar (CFE), smo se pogovarjali o recesiji zaradi epidemije koronavirusa, zagonu gospodarstva, **gradbeništvu**, socialnem dampingu, pasteh pri izbiri izvajalcev ...

Slovensko gospodarstvo bo v globoki recesiji. Kaj je potrebno za njegovo čim hitrejše okrevanje?

Po napovedih številnih institucij naj bi upad slovenskega BDP letos znašal med pet in 15 odstotki. Tudi če bo kriza kratka in se bo večina ukrepov sprostila do junija, bo okrevanje počasno. Odvisno bo ne samo od ravnanja slovenske vlade, pač pa tudi od vlad držav, ki so naše največje trgovinske partnerice, saj izvoz predstavlja skoraj 40 odstotkov slovenskega BDP. Za čim hitrejše okrevanje je potrebno troje. Najprej je bistveno, da vlada čim bolj ublaži sedanjí padec gospodarske aktivnosti in da se brezposelnost ne poveča. Drugič, vlada mora hkrati pripraviti načrt ukrepov za oživiljanje gospodarstva, in sicer predvsem panog, ki so jih omejitveni ukrepi najbolj prizadeli, to sta gostinstvo in turizem. Brez posebnega programa za pomoč obema dejavnostma ne bo šlo. V tretji fazi pa mora vlada poskrbeti, da bo izpad BDP ublažila ali celo nadomestila s povečanimi javnimi investicijami, zlasti v infrastrukturne in energetske projekte.

Kako lahko h gospodarski rasti prispeva **gradbeništvu**?

Gradbeništvu je dejavnost, ki ima od vseh gospodarskih panog največje multiplikativne učinke, saj uporablja inpute iz vseh drugih panog. Vlada bi z zagonom velikih projektov, v katere bi letos investirala okrog 500 milijonov evrov, kar znaša odstotek BDP, letos spodbudila gospodarsko rast za vsaj 1,5 do dva odstotka BDP. S tem bi tudi nadomestila del izpada BDP zaradi sedanje krize.

Preberite: [V mizerne razmere se delavci z Balkana ne bodo vrnili](#)

Kaj bi morala storiti vlada, da bi **gradbeništvu** prispevalo čim večje multiplikativne učinke?

Na žalost se večina ljudi, najbrž tudi v vladi ne, ne zaveda, da je velikost multiplikativnih učinkov odvisna od tega, koliko pri posameznem projektu sodeluje domačih izvajalcev in koliko domačega materiala je v projektu porabljenega. Večinoma tako investitorji kot širša javnost pri razpisu za izbiro izvajalcev gledajo samo na njihovo ponudbeno ceno, ne pa tudi na omejenega dejavnika. Če vzamem konkreten primer gradnje druge cevi predora Karavanke, kjer je bil tuji izvajalec cenejši za manj kot deset odstotkov od najugodnejšega domačega ponudnika; nihče v državi se ni vprašal, kakšen bo neto učinek tega projekta za slovenski BDP. Nihče ni pomislil na to, da bo tuji izvajalec zaposloval predvsem lastno, torej tujo delovno silo, da bo pripeljal svoje stroje in del potrebnega gradbenega materiala. In nihče ni pomislil, da v Sloveniji ne bo plačeval davkov ne za svoje zaposlene ne na svoj dobiček. Če bi upoštevali samo davke, ki jih tuji izvajalci v Sloveniji ne plačajo, bi se za slovenski proračun bolj splačalo izbrati domače izvajalce.

Nasploh pa v času te krize rasti BDP skoraj nič ne koristi, če neki infrastrukturni projekt gradijo tuji. S tem država samo stimulira rast BDP neke tretje države, morala bi pa svojo. Če želi država povečati multiplikativne učinke teh infrastrukturnih projektov, mora predvsem paziti na to, da projekte izvajajo domača podjetja in da se uporablja čim več domačega materiala in storitev. To počnejo vse razvite države v EU, le manj razvite najemajo tuje izvajalce. Pri čemer razvite države pazijo na to, da na razpisih ne morejo zmagati ponudniki, ki svojo ugodnejšo ponudbo utemeljujejo na dampinških cenah delovne sile.

Del zagona bo tudi gradnja železniške infrastrukture. Najdlje je projekt drugega tira. Ali je ta dovolj dobro pripravljen?

Projekt drugega tira ves čas spremljajo zapletí. Ves čas je bil izjemno slabo voden, do konca ni bilo jasno, kakšna bo sploh projektna zasnova (enotirna ali dvotirna proga), koliko bo stal in kakšna bo njegova finančna konstrukcija. Zapletlo se je že pri izbiri izvajalca za gradnjo mostu Glinščica. Pri tem smo izgubili najmanj pol leta, referenca ponudnika je bila sporna, zaradi česar poteka tudi preiskava zaradi suma goljufije, v projektnem podjetju 2TDK pa niso šli v ponovni razpis zaradi morebitne pritožbe ponudnika. Zdaj smo tik pred izbiro glavnih izvajalcev. Nimamo pa še niti strokovno organizirane projektne strukture z vsemi protokoli in odgovornostmi, ni vzpostavljene ekipe, ki bo dobro razdelala oddajo del. Nujno je treba vzpostaviti projektno ekipo, ki se bo poleg kadrov z izkušnjami iz projektnega vodenja dodatno okrepila s strokovnjaki s področja strokovnega inženiringa in pravne podpore. Ni potrjenega investicijskega programa, ki pomeni dovoljenje za namensko porabo finančnih sredstev pri projektu.

Čim prej je treba oddati dela predhodnih arheoloških raziskav, zamenjati koncept »in house« inženirja za državne projekte, odpraviti neuskkljenost popisa del. Tudi ne razumem, zakaj so se v 2TDK odločili za prekvilifikacijski postopek in ne za odprti postopek za izbiro izvajalca tako pomembnega projekta. S tem so tudi ignorirali predlog EIB, da se gre v odprti postopek. Ne bom špekulirala, zakaj, zagotovo pa s tem razpisom nismo na dobri poti. Tudi tu bodo zapletí z izbiro izvajalca. Občutek imam, da je za 2TDK edino pomembno loviti roke ne glede na to, da tako pripravljen razpis in praksa, ki smo jo uvedli, omogočata več manipulacij. Izgovarjajo se, češ, ogrozili bomo evropska sredstva, ki jih je treba čim prej poročati. Naj tu opomnim, da je večja verjetnost, da se ogrozijo evropska sredstva in ne nazadnje vračamo denar s penali zaradi praks, ki smo jih uvedli, in indicev pri samem razpisu, ki kažejo na prihodnje težave.

Kakšna je verjetnost, da se nam potem zgodi Teš 6 oziroma podobna korupcijska afera?

Politiki, 2TDK in nekatere druge interesne skupine nas kar naprej prepričujejo, da je na projektu prisotnih veliko nadzornih instrumentov in institucij in da je sedanje vodenje projekta primer dobre prakse. Bojazen, da se nam ponovi primer Teš 6, naj bi bila odveč. Bojim se, da ni tako. Slabo opravljeno delo sedanjega konzultanta ter veliko število nadzornih institucij še ne pomeni prav veliko. Treba je namreč razumeti vlogo posameznega deležnika pri projektu in vzpostaviti pravo hierarhijo odločanja. Ključno je postaviti pravila igre in transparentnost postopkov, kar se lahko zagotovi le z natančnim protokolom vodenja projekta, ki pa mora biti pri tako obsežnem projektu podprt z ustrezno informacijsko podporo. Imamo domače kadre, ki so tega sposobni. Ker investicije ne bo mogoče izpeljati brez sofinanciranja EU in mednarodnih kreditov, bodo morala biti vsa dela gradnje oddana po mednarodno veljavnih pogojih pogodb FIDIC. Postopki so sicer v splošnih pogodbah in določilih FIDIC opredeljeni in zahtevani, se pa v praksi to izvaja zelo površno in pogosto tudi nestrokovno. Dalje, po FIDIC poleg naročnika, izvajalca ter zakonsko določenega nadzora nad gradnjo nastopa še tako imenovani inženir, ki nadzira in vodi gradnjo v imenu naročnika. Bojim se, da se bo pri nas pojavil problem dvojne vloge inženirja, ki pa bo pri tem investicijskem projektu deloval tudi kot konzultant. Ta dvojna vloga je problematična, saj so nemalokrat vzroki in odgovornost za odstopanja na strani naročnika, s tem pa tudi njegov prevzem posledic.

Ker se ta odgovornost prenese tudi na njegovega konzultanta, se poraja upravičen dvom o njegovem nepristranskem delovanju v vlogi inženirja. Kar pa zadeva strateški nadzor, ki ga predstavljajo računsko sodišče, komisije, Jaspers (skupna pomoč pri pripravi projektov v evropskih regijah) itd., je ta sestavni del vsakega projekta, ki je financiran iz javnih sredstev in/ali v kombinaciji s sredstvi EU. Vsekakor so navedene nadzorne institucije dodatno jamstvo, da se bo projekt vodil resno in odgovorno. Je pa to predvsem pasivni nadzor, saj ne vpliva na tekoči potek projekta. Če se pri projektu odkrijejo nepravilnosti, sledijo denarne kazni. Vendar je škoda, ki oziroma če in ko jo te institucije odkrijejo, na projektu že povzročena in v tem smislu tak nadzor ni jamstvo za kakovostno vodenje projekta. V povprečju tovrstne institucije odkrijejo nepravilnosti šele po letu in pol, do takrat je že veliko zgubljenega. Vidim, da je tako pri vseh projektih, kjer ugotovljamo, kje, zakaj, kako je šlo narobe. Žal je takrat že pozno. Škoda je že nastala, izgube se ne povrnejo.

Foto: Blaz Samec

Pa se z izbiro tujih izvajalcev ta nevarnost zmanjša?

Tu ni pomembno, ali je izvajalec domači ali tuji. Pomembno so njegova kadrovska usposobljenost, resnične tehnične reference, bonitetna ocena, poslovna praksa. Vemo, kako je bilo s Tešem 6 in Alstomom. Imamo zadnji primer Glinščiće in sporne reference. Zdaj pa, če pogledamo konkretno, kdo so nekateri izvajalci, ki so se prijavili za gradnjo drugega tira, smo na dobri poti, da se nam zgodi Teš 6 številka dve. Nekateri izmed potencialnih izvajalcev so na črni listi Svetovne banke, druge preiskujejo Olaf (Evropski urad za boj proti goljufijam), EIB, nacionalni organi pregona. Preiskujemo jih zaradi korupcije (podkupovanja), goljufije, ponarejanja listin in referenc, navzkrižja interesov, neupravičene pridobitve ali uporabe sredstev, ekonomskega izsiljevanja dobaviteljev, tako imenovanega *revolving doors* in podkupnine ... Vrsto težav najdete tu, in to v naši bližnji okolici. Da posledic niti ne omenjam: poleg vračanja denarja, oškodovanja, disputov, velikih zamud pri izvedbi vidimo primere zelo slabih infrastrukturnih objektov, ki jih ne bo mogoče dolgo uporabljati zaradi izjemno slabe kakovosti ali pa ker sploh niso zgrajeni. Vemo pa, kdo na koncu plača za nastalo škodo. V razpisni dokumentaciji za drugi tir piše, da je razlog za izključitev gospodarskega subjekta ali osebe, ki je članica upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa tega gospodarskega subjekta ali ki ima pooblastila za njegovo zastopanje ali odločanje ali nadzor v njem, izrečena pravnomočna sodba, ki ima elemente kaznivih dejanj, ki so opredeljena v prvem odstavku 75. člena ZJN-3. Kar je popoln nesmisel. Koliko poznate primerov izrečene pravnomočne sodbe, denimo, za podkupovanje, zlorabo položaja, dajanje daril za nezakonito posredovanje, pranje denarja (no, morda bomo kakšnega lažjega dobili zaradi kršenja temeljnih pravic delavcev)? Zmotno je prepričanje naših, da mednarodne finančne institucije ne bodo stroge pri sankcioniranju že zaradi indicev tovrstnih praks (tu velja 26.4 člen direktive EU glede javnih naročil v povezavi s kolizijo/korupcijo). Pri nas nekako velja prepričanje, da je vse, kar je tuje, tudi boljše, manj poslovno sporno. A trava ni na drugi strani nič bolj zelena.

Pomembno je, da vlada najprej pospeši gradnjo projektov, ki so že pripravljani, imajo gradbeno dovoljenje in izbrane izvajalce. Tukaj gre predvsem za projekt druge cevi predora Karavanke, za začetek gradnje drugega tira in tretje razvojne osi ter za kranjsko železniško progo.

Poglejmo primer, ki je sicer drugačen, pa vendarle. Ponosni smo bili, da nam je uspelo prodati našo letalsko družbo tujim lastnikom, ki naj bi jo bolje upravljali kot domači. In to Nemcem, ki so za nas sinonim poštene poslovne prakse in dobrega lastnika. In kaj se je zgodilo? Adrie ni več. Alstom tudi ni slovenski. Ne smemo takoj vsega vreči v isti koš in stigmatizirati, da je vse, kar je domače, slabše, skorumpirano. Tisti, ki ima takšno poslovno prakso, denar, interes in priložnost, podkupuje ne glede na to, ali je domači ali tuji. Mi moramo zagotoviti, da se to ne dogaja, in če se zgodi, da kršitelj ustrezno kazensko in odškodninsko odgovarja. In če smo že pri tem, da vsi to počnejo – poznate tisto teorijo Mancurja Olsona o banditih (rovaški vs. stacionarni banditi)? V tem primeru se raje odločim za stacionarnega bandita. Ne razumite me narobe, ne odbravam in ne opravičujem nepoštenih poslovnih praks ne enih ne drugih, vseno pa mislim, da se bodo »domači banditi« težje izognili kazni in bodo morda želeli več dobrega »pustiti/investirati« družbi, v kateri živijo in delujejo. Tu bodo živeli njihovi potomci, morali bodo iti v Mercator kupovat, iti med ljudi. Morda pa le imajo več empatije in socialne odgovornosti do naše države. Poleg tega pa nikakor ne smemo zanemariti težave socialnega dumpinga in zdaj še bistveno večje težave otežene ali popolne prekinitve preskrbovalnih verig, ki se pojavljajo pri infrastrukturnih projektih zaradi sedanje krize.

Kako si razlagate, da v Sloveniji glavni investitorji in pristojne institucije ne upoštevajo direktiv EU glede čezmejnega izvajanja storitev in smernic glede javnega naročanja?

Moje osebno prepričanje je, da zato, ker je »demonizacija« domačih gradbenih izvajalcev še vedno močno prisotna. Javno mnenje in populistični nastopi ključnih politikov (v preteklih letih) zadevo samo še poslabšujejo. Javni naročniki se temu zato izogibajo, ker pač hočejo biti predvsem vsični, ne pa koristni za državni proračun, tako kot je to v državah, ki si jih jemljemo za zgled. V javnih razpravah se potem izgovarjajo drug na drugega. Ne morem razumeti, zakaj bi bilo, denimo, nezakonito v razpisu uvesti elemente proti socialnemu dumpingu, kjer se zakoniti minimalna plača gradbenega delavca, kar morajo izvajalci spoštovati in dosledno plačevati prispevke za svoje delavce. Podjetja iz tretjih držav tako ne bi mogla več graditi konkurenčnosti na podlagi socialnega dumpinga. Ko pa imajo zraven še kakšno državno pomoč, so tako rekoč nepremagljiva. V športu bi bilo to videti nekako takole: oni so na doping, mi pa pijemo cedevito in tekmujeemo proti njim na Tour de France. Vemo, kdo zmaga.

Kako kriza zaradi koronavirusa vpliva na infrastrukturne projekte, ki jih izvajajo tuji gradbeniki (denimo na projekt Karavanke)?

Projekt drugega tira ves čas spremljajo zapleti. Ves čas je bil izjemno slabo voden, do konca ni bilo jasno, kakšna bo sploh projektna zasnova (enotirna ali dvotirna proga), koliko bo stal in kakšna bo njegova finančna konstrukcija.

Sama poznam dva primera pogodb s tujimi gradbeniki. Na predoru Karavanke je zatišje od prvega dne, Turkov ni na gradbišče, manjši lokalni gradbincec je naredil nekaj pripravljalnih del, vendar se v zadnjem mesecu ni zgodilo tako rekoč nič. Ne vem, ali potekajo kakšne koordinacije, sestanki ..., gradbišče stoji. To je tudi edino večje gradbišče, ki je ustavljeno zaradi težav izvajalca. Mislim, da se zdaj nekaj premika, vendar je po mojem mnenju to bolj predstava za javnost. Druga večja pogodba, ki jo poznam, pa je pogodba v Nuklearni elektrarni Krško, kjer je glavni izvajalec italijansko podjetje Ansaldo. Tam je naročnik Nek ustavil dela, Italijani so imeli nekaj težav s kadri zaradi covid-19, vendar bo po prvomajskih praznikih ponovno začel delati Kolektor CPG kot Ansaldo podizvajalec. Tujci so bolj ali manj blokirani.

Kako prepoved čezmejnih potovanj za fizične osebe in prekinitev preskrbovalnih verig vpliva na izvajanje projekta in zamaknitev roka izvedbe?

Tu so težava predvsem obvezne karantene pri prehodih med državami. Če gredo delavci na primer v BiH, se ne vrnejo prej kot v enem mesecu. Vmes so bolj malo doma, saj imajo obvezne karantene tako v BiH kot pri nas v Sloveniji. Z materiali trenutno ni težav, manjše težave so na primer pri rezervnih delih za gradbeno mehanizacijo, kjer so roki dobav od pet- do desetkrat daljši kot pred epidemijo. Vse to pa seveda vpliva na podaljšanje roka.

Kaj sedanja kriza pomeni za izbiro izvajalcev pri gradnji drugega tira?

Upam, da bosta vlada in naročnik 2TDK zaradi gospodarske slike naše države v času krize in po njej doumela, da je izjemno pomembno oceniti, kdo bo v prihodnje zmožen korektno in v roku izpeljati projekt, kakšen bo učinek na naš BDP. Izvajalci iz tretjih držav bodo zagotovo imeli večje težave pri čezmejnem opravljanju storitev (to vidimo pri Karavankah). Tudi v primeru tujega izvajalca bo učinek na BDP Slovenije zelo majhen, zanemarljiv. Primer je most na hrvaški Pelješac, kjer so izvajalci Kitajci in je delež domačih dobaviteljev, izvajalcev zanemarljiv. Razmišljati, da bo pri nas drugače kot na Hrvaškem, je naivnost in nevednost, kar pa odločevalcev ne razbremeni odgovornosti. Gospodarska škoda in manjši prilivi v državni proračun so potem logična posledica.

Tretji paket ukrepov za blaženje posledic epidemije bodo najbrž investicije. Kateri infrastrukturni ukrepi bi bili smiselni?

Pomembno je, da vlada najprej pospeši gradnjo projektov, ki so že pripravljene, imajo gradbeno dovoljenje in izbrane izvajalce. Tukaj gre predvsem za projekt druge cevi predora Karavanke, za začetek gradnje drugega tira in tretje razvojne osi ter za kranjsko železniško progo. Nato je pomembno, da vlada pospeši pripravo drugih projektov, kot so dokončanje avtocestnih povezav do hrvaške meje, posodobitev celotne železniške infrastrukture ter gradnja ključnih energetskih projektov, kot so gradnja hidroelektrarn na srednji Savi in Muri ter drugega bloka Neka. Te projekte je treba pospešeno pripraviti, jih hitro umestiti v prostor ter pridobiti zanje gradbeno dovoljenja, da se lahko začnejo čim prej izvajati.

Gospodarska situacija in razmere so se močno spremenile, imamo višjo silo, ki se ji reče covid-19. Pričakujemo lahko tudi drugi izbruh virusa jeseni.

Kako ocenjujete ukrepe vlade za spodbuditev investicij; gre za nekatere poenostavitve postopkov in izločitev nevladnih okoljskih organizacij iz postopkov?

Kolikor razumem, je vlada s temi ukrepi želela pospešiti in skrajšati čas priprave ključnih projektov. Treba je pogledati, kako so te zadeve urejene v razvitih sosednjih državah, in najti neko optimalno rešitev med upoštevanjem vseh ključnih deležnikov in hitrostjo priprave projektov.

Kako ocenjujete siceršnje ukrepe vlade za blaženje posledic epidemije, denimo poroštveno shemo?

Ključni paketi ukrepov gredo v pravo smer, saj vlada z njimi zmanjšuje stroške dela za podjetja, ki so morala zaposlene poslati na čakanje, s čimer rešuje ta delovna mesta, hkrati pa financira pokojninske izdatke za podjetja, ki delujejo. Pozitivni so tudi ukrepi glede temeljnega dohodka za samozaposlene, kmete in ribiče. Poroštvena shema je prišla dokaj pozno, vsaj dober mesec kasneje kot v drugih razvitih državah. Hkrati je, če jo primerjamo, denimo, z Avstrijo in Nemčijo, bistveno bolj restriktivna, saj omejuje poroštva podjetjem le do višine deset odstotkov njihovih letnih prihodkov, bolj omejuje višino samega porošstva. Vprašanje je, koliko podjetij bo sploh zaprosilo za poroštvo, saj bodo ta draga. Velika podjetja jih ne potrebujejo, izvozniki imajo izvozne posle večinoma že zavarovane, za mala in srednja podjetja pa so predraga. Bolj smiselno bi bilo, če bi vlada namesto poroštev za likvidnost podjetij poskrbela prek asignacij. Torej da bi namesto najbolj prizadetih podjetij plačala njihove obveznosti do dobaviteljev, to terjatev do prizadetih podjetij pa spremenila v kredit do njih z ročnostjo dveh ali treh let.

Kaj predlagate vladi glede sprememb izvedbe obstoječih že oddanih projektov, ki še niso stekli, in glede izbire izvajalcev na še odprtih in prihodnjih razpisih?

Gospodarska situacija in razmere so se močno spremenile, imamo višjo silo, ki se ji reče covid-19. Pričakujemo lahko tudi drugi izbruh virusa jeseni. Čas je za strateški premislek. Smiselno in strateško je tudi ponoviti razpis za drugi tir, tokrat z odprtim postopkom z bistveno bolj učinkovitim in z natančnim protokolom vodenja projekta. Hvaležne nam bodo družba in mednarodne institucije. Potrebna bo tudi določena mera »protekcionalizma«, kot ga poznajo v razvitih državah, ki si jih radi postavljamo za vzor, če želimo imeti večje učinke na BDP, polniti proračun in imeti večjo gospodarsko rast. Čas je, da se iz preteklih napak nekaj naučimo in jih ne delamo več.

Kaj se dogaja s pranjem denarja v času epidemije. Ali je prepoved potovanja ipd omejila tovrstni kriminal?

Pandemija koronavirusa omogoča popolne razmere za porast novih in starih tveganj za pranje denarja. Ko vlade po vsem svetu krepijo svoja prizadevanja za boj proti širjenju koronavirusa z uvedbo različnih ukrepov za podporo sistemom javnega zdravja, zaščiti gospodarstva in zagotavljanju varnosti državljanov, istočasno kriminalci koristijo priložnost za izkoriščanje krize.

V Sigma Ratings, kjer delujem v okviru Svetovalnega Odbora za Evropo (op. Sigma Ratings, Inc. je vodilna svetovna družba za bonitetno oceno nefinančnih tveganj), zaznavamo in tudi v več državah smo opozorili finančne institucije na povečana tveganja pranja denarja, povezana s pandemijo. Opozorjamo na »nov« način delovanja oportunističnih kriminalcev, ki izkoriščajo krizo za lastne koristi. Tudi FATF poudarja, da je v tem trenutku ključen nadzor organov pri uporabi sredstev.

Finančne institucije in tudi druge spodbujamo, naj v največji možni meri uporabijo tehnologijo, vključno z Fintech (zagotavljanje finančnih storitev), Regtech (skladno z regulativnimi zahtevami) in Suptech (nadzor finančnih institucij).

Pandemije pa ne izkoriščajo le goljufi in organizirane kriminalne združbe. Korumpirani uradniki in podjetja imajo odlično tudi odlično priložnost, ki jo nekateri pridoma izkoriščajo:

- Več ekonomskih rent, saj je na voljo več domačih in tujih virov za boj proti pandemiji;
- Večja diskrecija pri odločanju in dodeljevanju sredstev;
- Manjša transparentnost in odgovornost
- Omejen nadzor.

Znatna sredstva finančne pomoči iz krize v 2008 so končala na off shore bančnih računih. To se sedaj v tej krizi ne sme ponoviti. MDS, SB, G20, EIB in države, ki se pogajajo o protikoronskih paketih in pomoči morajo tudi zagotoviti, da se sredstva porabijo in upravljajo transparentno. To je ključnega pomena za učinkovitejši ponovni gospodarski zagon.

Se kriminal seli v cyber sfere?

Europolova analiza trenutnega dogajanja kaže na povečanje kibernetске kriminalitete.

Pri nas zaznavamo porast lažnega trgovanja preko spleta, kjer goljufi preko lažno ustvarjenih spletnih strani, objav na spletnih socialnih omrežjih ali s posredovanjem elektronskih sporočil, zavajajočih SMSov ponujajo zaščitno opremo, na primer maske za obraz, razkužila za roke in zdravila. Goljufi zahtevajo plačilo kupnine vnaprej, blaga pa kupcem ne dostavijo.

Si-Cert opozarja tudi, da je zaradi ukrepov za zamejitev širjenja COVID-19 (bolniške odsotnosti in delo od doma) tudi več poskusov napada na infrastrukturo organizacij. V zabeleženih primerih gre predvsem za širjenje okužbe s trojanskimi konji za krajo informacij (information stealer) in prikrit oddaljeni dostop (RAT, Remote Access Trojan).

Povečano je tudi število vdorov v slovenska podjetja npr. vrivanja v poslovno komunikacijo (znanih tudi kot "Man-In-The-Email" napadi ali BEC – Business Email Compromise), katerih žrtve so predvsem podjetja, ki poslujejo s tujino. Gre za phishing napad ali ribarjenje. Napad je zelo težko zaznati, zaradi česar velikokrat uspe, finančna škodovanja so bila v nekaterih primerih celo več 100.000€.

Kriza spreminja razmerja med ljudmi in kapitalom. Kam se bo nagnilo razmerje?

Zdi se, da se po finančni krizi iz 2008 to razmerje med kapitalom in delom spreminja in da bo ta korona kriza vplivala na to, da se bo prevladujoča neoliberalna paradigma umaknila bolj socialnodemokratski. To pa pomeni spremembe pri obdavčitvi dela in kapitala, večji pomen delavskega solastništva, lažji dostop do ključnih javnih storitev, kot sta šolstvo in zdravstvo, ter manj neenakosti. To bi zagotovilo tudi višjo rast v prihodnje in večjo družbeno stabilnost. Višje rasti preprosto ni mogoče zagotoviti, če ljudem dohodki ne rastejo in če ti niso bolj enakomerno porazdeljeni. To je preprosto statistično dejstvo.

KPK: Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj povečuje nastanek tveganj za korupcijo

Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj in zaostritev pogojev sodelovanja nevladnih organizacij v teh postopkih po opozorilih **KPK** povečuje nastanek tveganj za korupcijo in kršitve integritete. Kot so zapisali na komisiji, je prisotnost nevladnih organizacij v teh postopkih med drugim pomemben mehanizem uveljavljanja javnega interesa.

Komisija za preprečevanje korupcije (**KPK**) pozorno spremlja odzivanje državnih organov na epidemijo covid-19, pri čemer med drugim ugotavlja, da ukrep iz interventnega zakona, ki vzpostavlja bistveno težje pogoje vstopa nevladnih organizacij v postopke dodelitve gradbenega dovoljenja, lahko predstavlja korupcijska tveganja, so zapisali na **KPK**.

To po njihovih navedbah potrjuje ne le javno izraženo mnenje nevladnih organizacij, da novo sprejetih pogojev ne izpolnjuje nobena od obstoječih organizacij, temveč temu pritrjujejo tudi predstavniki vlade, ko ta ukrep pojasnjujejo javnosti. "Menimo, da je možnost uporabe pravnega sredstva nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj eden ključnih mehanizmov zmanjševanja korupcijskih tveganj in zagotavljanja večje transparentnosti postopkov ter dodatno varovalo za dosledno izvajanje javnega interesa na področju varstva okolja," so jasni na protikorupcijski komisiji.

Sprejeti ukrep vlade, ki zaradi okoliščin delovanja nevladnih organizacij v Sloveniji dejansko onemogoča njihovo sodelovanje v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje Andreja Vizjaka ob sprejemu sprememb **gradbene zakonodaje**, da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, po mnenju **KPK** kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno posegajo v obstoječe varovalke varstva javnega interesa na področju varovanja okolja.

Glede na to, da so bili postopki izdaje gradbenih dovoljenj v času epidemije ustavljeni le za krajši čas (manj kot dva meseca), so razlogi za rahljanje postopkov za dodelitev gradbenega dovoljenja kar za nadaljnji dve leti vprašljivi, so na komisiji še zapisali v sporočilu za javnost.

Vlada mora, kot so sklenili, kljub epidemiji in potrebi po sprejemu določenih interventnih ukrepov delovati preudarno in predvsem družbeno odgovorno, tudi na področju varstva okolja, "saj so lahko posledice tako sprejetih ukrepov za okolje daljnosežne, morda celo nepopravljive".

V Salonitu Anhovo ponovno zagnali proizvodnjo

V Salonitu Anhovo je danes po 20. aprilu ponovno stekla proizvodnja, ki bo potekala ob strogih ukrepih za zajezitev širjenja epidemije. Premor v proizvodnji so izkoristili za vzdrževalna dela. V tem času je neprekinjeno potekala odprema cementa glede na potrebe kupcev, so sporočili iz družbe.

V Salonitu Anhovo bodo v veljavi enaki ukrepi za zajezitev korona virusa kot marca in aprila. Zaposleni imajo poleg predpisane osebne varovalne opreme ves čas na razpolago tudi zaščitna sredstva (maske, razkužila, očala, rokavice), veljajo pa omejitve gibanja in spoštovanje varnostne razdalje.

Zaščitna sredstva so predpisana tudi za prevoznike. V Salonit Anhovo je še vedno aktivna tudi krizna skupina, ki skrbi za uvajanje in preverja izvajanje varnostnih ukrepov.

"Gradbišča v Italiji se ponovno odpirajo, na slovenskem trgu smo aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je **gradbeništvo** zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva," je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita Julijan Fortunat.

Fortunat je povedal še, da so zaposleni poleg proizvodnje cementa obenem skrbeli tudi za izdelavo zaščitnih mask in razkuževanje bankomatov v občini Kanal ob Soči.

Ljubljanski mestni svetniki zeleno luč vrsti novih občinskih aktov

Ljubljanski mestni svetniki so na seji, prvi po razglasitvi epidemije koronavirusa, potrdili vrsto občinskih aktov. Med drugim so priklimali uporabi sredstev proračunske rezerve za financiranje ukrepov preprečevanja širjenja covid-19, spremembam pri zbiranju odpadkov v občini in podelitvi koncesije za souporabo vozil. Govorili so tudi o Kanalu **CO**.

Ljubljanski mestni svet je na začetku današnje seje potrdil novega svetnika **SDS** Matjaža Vedeta, ki bo nadomestil Anžeta Logarja. Slednji je namreč marca prevzel vodenje zunanjega ministrstva. Na seji, ki so jo izvedli na Ljubljanskem gradu, je večina svetnikov podprla vse občinske predloge, med drugim o uporabi sredstev proračunske rezerve do višine dveh milijonov evrov za financiranje ukrepov za preprečevanja širjenja covid-19.

Občina bo sredstva med drugim namenila nabavi zaščitnih sredstev, za nadomestila plač vpoklicanih pripadnikov sil zaščite, reševanja in pomoči Mestne občine Ljubljana ter za zagotavljanje obrokov hrane socialno ogroženim otrokom in starejšim.

Svetniki so se danes dotaknili tudi gradnje povezovalnega kanalizacijskega kanala **CO** na odseku med čistilno napravo Brod in Ježico. Občina je za današnjo sejo pripravila sklep, ki občini daje pravno podlago za sklepanje pogodb o uporabi zasebnih parcel za določen čas oziroma o ustanovitvi služnosti v javno korist. Če pa to zaradi nasprotovanja lastnikov ne bo mogoče, bo imela občina možnost uvedbe postopka za omejitev lastninske pravice z uporabo za določen čas. Na občini pričakujejo, da bodo imeli s temi postopki za okoli 300.000 evrov stroškov za plačilo odškodnin.

"S tovrstnimi ovirami in nasprotovanji, ki se dogajajo vse od začetka gradnje, se resno ogroža koriščenje finančnih sredstev, pridobljenih z odločbo Evropske unije v skupnem znesku 81 milijonov evrov," je na današnji seji opozoril vodja občinskega oddelka za gospodarske dejavnosti in promet David Polutnik.

V NSi so si prizadevali za umik te točke z dnevnega reda. Kot je pojasnil Jožef Horvat (NSi), so umik predlagali zaradi pravnih pomot razlage **gradbene zakonodaje** in pogojev pridobitve gradbenega dovoljenja, na osnovi presoje vplivov na okolje za področje gradnje kanala **CO**, čez vodovarstveno območje Kleško polje.

Prav tako so svetniki kljub nasprotovanju nekaterih svetnikov priklimali spremembam pri zbiranju komunalnih odpadkov v občini. Te med drugim prinašajo nekatere novosti, kot so mini zbirni centri. Te bi občina uredila v večjih soseskah, kjer bo mogoče odložiti na primer manjše elektronske odpadke, jedilno olje, zdravila, baterije, kozmetiko, čistila, barve in lake, kozarce, krožnike, knjige in podobno.

Vodja svetniškega kluba Levica Milan Jakopovič je izrazil obžalovanje, da občina ni upoštevala njihovih pripomb, ki so jih izpostavili že ob obravnavi osnutka odloka. Med drugim jih moti zagrožena kazen do 400 evrov za brskanje po smeteh, kar je po mnenju Levice nesorazmerna globa s težo prekrška.

Mestni svetniki so podprli tudi podelitev koncesije za vzpostavitev in upravljanje javnega sistema izposoje in souporabe električnih vozil na območju občine. Kot je dejal Matic Sopotnik iz občinskega oddelka za gospodarske dejavnosti in promet, želi občina na ta način občanom in obiskovalcem prestolnice omogočiti učinkovit, preprost, finančno dostopen, varen sistem souporabe vozil, ki bo trajnostno naravnan in bo vzdržno dopolnjeval javni prevoz, hkrati pa med drugim prispeval k znižanju emisij.

Med drugimi je Levica nasprotovala tudi temu predlogu, ob začetku seje so si prizadevali za umik te točke z dnevnega reda. Kot je dejala Urška Honzak iz Levice, je jasno, da je akt pripravljen po meri enega od dveh podjetij, ki tovrstne storitve ponujata v Ljubljani. To sta Avant car in Sharengo. Občina bo od bodočega koncesionarja, ki ga bo iskala z javnim razpisom, zahtevala najmanj 200 električnih vozil, toliko jih ima prvi.

"V Levici menimo, da bi morala biti ta storitev ponujena v okviru Ljubljanskega potniškega prometa (**LPP**). Flota električnih vozil bi se lahko razširila in uvedla v **LPP**," je dejala Honzakova.

Občina je sicer predlagala, da koncesionar zagotavlja in vzdržuje vozni park, občina pa bi mu v času koncesijskega obdobja v uporabo dala vse parkirne prostore na javnih površinah, ki jih je občina namenila storitvi souporabe vozil. Koncesionar bi letno za parkirni prostor občini plačal 100 evrov.

<https://www.sta.si/2759731/ljubljanski-mestni-svet...>

2 / 2

Ljubljanski svetniki so podprli tudi ustanovitev občinskega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ki bo služil kot strokovno posvetovalno telo mestnega sveta. Svet bo imel predsednika, podpredsednika in 11 članov.

Padec gospodarstva zaradi epidemije: V evrskem območju močno poslabšanje

ODPRI GALERIJO

Praznovanje s trpkim priokusom. Brezposelnost raste pri nas, v EU in evroobmočju. Gospodarstva se počasi zaganjajo, a posledice bodo daljnosežne. SAŠO BIZJAK

Darja Kocbek

04.05.2020, 06.00

Po oceni Evropske centralne banke (ECB) bo evrsko območje letošnje leto, zaznamovano s koronavirusom, končalo s pet- do dvanajstodstotnim padcem BDP. Dalj časa kot bo epidemija trajala, več ljudi bo izgubilo zaposlitev

V Evropi je v treh mesecih oziroma enem četrletju bruto domači proizvod (BDP) leta 1995 nazadnje tako močno padel kot v prvih treh mesecih letos. Ta podatek nakazuje, da bo pandemija koronavirusa imela močan vpliv na evropsko gospodarstvo in s tem tudi na zaposlenost. V evropskem statističnem uradu Eurostat so izračunali, da se je BDP v EU v prvih treh mesecih letos v primerjavi z zadnjimi tremi meseci leta 2019 zmanjšal za 3,8 odstotka, v območju evra pa za 3,5 odstotka.

Nemčija kot največje evropsko gospodarstvo bo svoje podatke o BDP v prvem četrletju letos objavila sredi maja. To pomeni, da je za zdaj za to državo na voljo le ocena vodilnih ekonomskih inštitutov, ki so skupaj napovedali padec BDP v prvem četrletju letos v primerjavi z zadnjim četrletjem lani za 1,9 odstotka. V drugem četrletju pa računajo na kar 9,8-odstotni padec nemškega BDP.

3,8-odstotno je po izračunih evropskega statističnega urada Eurostat zmanjšanje BDP v EU v prvih treh mesecih letos v primerjavi z zadnjimi tremi meseci leta 2019, v območju evra pa 3,5-odstotno.

9,8-odstotni bo padec nemškega BDP v drugem četrletju 2020, ocenjuje vodilni ekonomski inštituti v EU.

5,8-odstotni je padec francoskega BDP v prvem četrletju 2020 v primerjavi z zadnjim četrletjem lani. To je največji padec drugega največjega gospodarstva EU od leta 1949.

241 tisoč več kot februarja je bilo brezposelnih prijavljenih v EU marca, v območju evra pa 197 tisoč več.

Prav nič obetavni prav tako niso podatki za Francijo, ki je drugo največje gospodarstvo v EU. Po podatkih, ki jih je francoski državni statistični urad objavil v četrtek, je ta država v prvem četrletju letos v primerjavi z zadnjim četrletjem lani zabeležila padec BDP za 5,8 odstotka, kar je največji padec v enem četrletju od leta 1949. Analitiki so pričakovali skrčenje francoskega BDP v prvem četrletju letos za štiri odstotke. V Italiji, državi, ki jo je pandemija koronavirusa med državami v Evropi najbolj prizadela, je državni statistični urad v prvem četrletju letos zabeležil 4,7-odstotni padec BDP, torej manj kot v Franciji. Bolje kot Francija jo je odnesla tudi Španija, ki je med evropskimi državami, ki jih je pandemija najbolj prizadela, na drugem mestu za Italijo. Španski državni statistični urad je za prvo četrletje letos izračunal padec BDP za 5,2 odstotka. Španska vlada po poročanju STA napoveduje, da se bo letos zaradi epidemije novega koronavirusa BDP v tej državi skrčil za 9,2 odstotka, stopnja brezposelnosti pa se bo povzpela do 19 odstotkov, kar je 5,2 odstotne točke več kot ob koncu leta 2019.

Kolikšna je brezposelnost

Stopnja brezposelnosti se je v EU in območju evra marca, ki je prvi mesec, ko so države začele sprejemati ukrepe za zajezitev epidemije koronavirusa, le rahlo povečala. V EU se je po podatkih Eurostata v primerjavi s februarjem povečala s 6,5 odstotka na 6,6, v območju evra pa s 7,3 odstotka na 7,4. V EU je bilo marca prijavljenih 241 tisoč več

brezposelnih kot februarja, v območju evra pa 197 tisoč. Po poročanju Euronews-a stroka pojasnjuje, da je bilo v marcu povečanje stopnje brezposelnosti v EU in območju evra manjše od pričakovanj zato, ker je veliko ljudi po uvedbi omejitvenih ukrepov prenehalo iskati zaposlitev, ker so morali zaradi zaprtja vrtcev in šol doma skrbeti za otroke.

Padec BDP, dvig zadolženosti

Vlada je sprejela Program stabilnosti 2020 in Nacionalni reformni program 2020, ki ju bo ministrstvo za finance posredovalo Evropski komisiji. Zaradi posledic pandemije koronavirusa v programu stabilnosti predvideva, da se bo letos BDP v Sloveniji skrčil za 8,1 odstotka. "Zaradi izjemnih okoliščin in znatnega upada gospodarske rasti bodo prihodki po ocenah letos nižji, odhodki pa višji. Letos tako pričakujemo javnofinančni primanjkljaj v višini 8,1 odstotka BDP, javni dolg pa se bo po ocenah zvišal na 82,4 odstotka BDP," vlada navaja na svoji spletni strani.

Drugi pomembni razlog je delo za skrajšani delovni čas. V Nemčiji je takšno delo recimo že prijavilo deset milijonov zaposlenih. Glede na to, da je vseh zaposlenih v državi 45 milijonov, je to zelo veliko. Tretji pomembni razlog za manjši skok stopnje brezposelnosti v marcu od pričakovanj je, da so vlade v okviru ukrepov za omilitev posledic epidemije koronavirusa podjetjem obljubile nadomestila za plače zaposlenih. **Guntram Wolff**, direktor bruseljskega inštituta Bruegel,

pojasnjuje, da so vlade sprejele veliko ukrepov, da bi zajezile rast števila brezposelnih. "Ob tem je jasno, da dalj časa kot bo epidemija trajala, več ljudi bo izgubilo zaposlitev," je dodal.

Dodatna spodbuda denarne politike

Guverner Banke Slovenije **Boštjan Vasle** pa sporoča, da se gospodarske razmere v evrskem območju močno poslabšujejo. "Ob padcu BDP že v prvem četrtletju leta in pričakovanem dodatnem poslabšanju bo evrsko območje letošnje leto končalo z velikim padcem BDP. V takšnih razmerah smo guvernerji centralnih bank ocenili, da je potrebna dodatna spodbuda denarne politike, ter izpostavili nujnost bolj ambicioznega in usklajenega ukrepanja fiskalne politike na evropski ravni," je napisal v sporočilu za javnost. Pričakovati je, da bo evrsko območje letošnje leto končalo s pet- do dvanajstodstotnim padcem BDP, ta padec bo odvisen od trajanja in strogosti omejevalnih ukrepov.

BDP se bo po projekcijah vlade v Sloveniji skrčil za 8,1 odstotka, javni dolg pa se bo zvišal na 82,4 odstotka BDP

Na četrtekovi seji sveta ECB so po Vasletovih besedah sprejeli dodatna ukrepa. Uvedli so novi instrument Pandemične operacije dolgoročnejšega refinanciranja (PELTRO). Ta bankam omogoča, da jim odobritve posojil za zagotavljanje likvidnosti ni treba pogojevati z dodatnimi zahtevami. Z dodatnim rahljanjem pogojev obstoječih ciljanih operacij dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO III) pa so po guvernerjevih besedah "bankam omogočili pridobivanje likvidnosti po nižji obrestni meri, pri izpolnjevanju pogojev pa bodo lahko upoštevale daljše obdobje, kar jim omogoča, da bodo v večji meri izkoristile dostop do dodatne likvidnosti in ga prenesle v gospodarstvo". Predsednica ECB **Christine Lagarde** je po seji sveta ECB povedala, da šok, ki ga je povzročila epidemija, zahteva bolj "ambiciozno in usklajeno" ukrepanje fiskalne politike na evropski ravni. Finančni ministri bi se morali po njenih besedah dogovoriti za "skupen pristop in pokazati solidarnost do tistih, ki jih je kriza najbolj prizadela".

Po najboljšem letu ...

Leto 2019 je bilo v Sloveniji z vidika trga dela eno najboljših. Stopnja anketne brezposelnosti je bila namreč konec tega leta najnižja, odkar jo merimo, to je od leta 1993, so ob 1. maju zapisali v statističnem uradu. "Delovno aktivnih, zaposlenih in samozaposlenih skupaj je bilo konec leta 2019 več kot 900.000. Od tega je bilo skoraj 93.000 samozaposlenih." 2020. bo zaradi koronavirusa veliko slabše, kažejo prognoze. Aprila je zmanjšanje

zaposlovanja pričakovalo 45 odstotkov podjetij v predelovalnih dejavnostih, 24 odstotkov podjetij v trgovini na drobno, 39 odstotkov podjetij v storitvenih dejavnostih in 20 odstotkov podjetij v **gradbeništvu**. Na drugi strani pričakuje povečanje brezposelnosti kar 87 odstotkov slovenskih potrošnikov, so nanizali statistiki. Nižje bo število dnevnih migrantov, delež tistih, ki delajo doma, pa bo višji. Tudi položaj dnevnih migrantov, ki delajo v tujini, je negotov. (sta)

Sončna elektrarna: od vgradnje, vzdrževanja do razgradnje

ODPRI GALERIJO

SHUTTERSTOCK

Barbara Gavez Volčjak

05.05.2020, 02.00

Razmišljate, da bi jo tudi vi imeli na vrhu stavbe? Samooskrba z električno energijo iz sončne elektrarne je smiselna za vsa gospodinjstva in male poslovne uporabnike, ki imajo primerno

streho.

Optimalna streha za sončno elektrarno je obrnjena proti jugu, jugozahodu ali jugovzhodu, njen naklon pa je med 20 in 40 stopinjami. "Ti pogoji zagotavljajo preprosto namestitev, optimalno delovanje, največji izkoristek in rentabilnost sončne elektrarne. Velikost sončne elektrarne se prilagodi letni porabi in potrebni priključni moči kupca. Cilj je, da pokrijemo 100 odstotkov letne porabe," razlagajo v podjetju Energija plus. Izpostavljajo pa še eno zanimivo novost na področju oskrbe s sončno energijo: "V letu 2020 je bil sprejet tudi odlok, ki omogoča postavitev skupnostne samooskrbne sončne elektrarne. To pomeni, da so za samooskrbo primerne tudi večstanovanjske zgradbe in skupnosti." Poleg smeri in naklona strehe morajo biti za postavitev sončne elektrarne izpolnjene še nekatere zakonsko predpisane zahteve. "Stavba mora imeti pravnomočno gradbeno dovoljenje ali odločbo o legalizaciji oziroma odločbo o domnevi izdanega gradbenega in uporabnega dovoljenja po 118. členu **Gradbenega zakona**. Sončna elektrarna je lahko nameščena tudi na pomožnem, enostavnem ali nezahtevnem objektu, ki je ob stavbi in je zgrajen po veljavnih predpisih s področja **graditve** objektov. Skladna mora biti z zahtevami iz soglasja za priključitev, ki ga izda lokalni sistemski operater distribucijskega omrežja," še pojasnjujejo v Energiji plus. Postavitev sončne elektrarne sicer ne vzame veliko časa, dolgotrajnejše je pridobivanje dokumentacije. "Postopek izvedbe sončne elektrarne traja od 30 do 90 dni, predvsem je odvisen od izdaje soglasja pri elektro distribuciji, kjer se v zadnjem času pojavljajo ozka grla, zaradi števila vlog. Na čas izvedbe vpliva tudi financiranje, saj se postopek podaljša, če zaprosite za eko kredit," pojasnjuje Igor Kozlar iz podjetja Enertec. "Za samo postavitev SE na objektu načeloma niso potrebne vnaprejšnje priprave. Montažna ekipa za postavitev elektrarne na strehi potrebuje en do dva dni," še dodaja Kozlar.

Kako hitro bo na strehi?

V GEN-I Sonce razlagajo, da sončno elektrarno zgradijo po načelu vse na ključ, kar pomeni, da bo poskrbljeno za izvedbo celotnega postopka: od začetnega strokovnega svetovanja in ogleda objekta do izračuna ustrezne velikosti sončne elektrarne, načrtovanja in montaže. Brezplačno bosta urejeni vsa potrebna dokumentacija za pridobitev subvencije Eko sklada in dokumentacija za pristojnega distribucijskega operaterja. Celoten postopek praviloma traja od osem do deset tednov, sama montaža na objektu pa običajno le en delovni dan, z jamstvom, da gradbena dela ne poškodujejo vašega objekta in okolice.

Kaj bo na računu za elektriko

Kdor se odloči za postavitev lastne sončne elektrarne, najbrž pričakuje, da bo s tem razbremenjen vseh vezi z dobaviteljem električne energije. A ni čisto tako. "Z lastno elektrarno si zagotovimo proizvodnjo energije za pokrivanje lastne porabe. To pomeni, da nam ob ustreznem načrtovanju in dimenzioniranju velikosti naprave po izgradnji elektrarne ni treba plačevati stroškov porabe električne energije (kWh). Z mesečnim računom za elektriko pa še plačujemo strošek obračunske moči in prispevek OVE + SPTE, ki sta vezana na priključno moč električnega priključka. Pri povprečnem gospodinjstvem odjemalcu je to približno 14 evrov mesečno," pojasnjujejo v podjetju GEN-I. "Samooskrbna elektrarna namreč uporablja distribucijsko omrežje kot neke vrste shranjevalnik energije, prek katerega se uravnavajo viški in manki – ko sončna elektrarna proizvaja več energije, kot je porabimo, viške oddaja v omrežje, ko pa elektrarna ne proizvaja dovolj energije (v obdobjih nizke osončenosti), pa prejmete električno energijo iz omrežja. Pri obračunu električne energije ter omrežnine, prispevkov in drugih dajatev, ki se obračunavajo na količino prevzete električne energije, se upošteva količina električne energije (v kWh), ki pomeni razliko med

prevzeto in oddano električno energijo (v kWh), ob koncu obračunskega obdobja, to je konec koledarskega leta. Zato je načrtovanje velikosti elektrarne, ki bo čim bolj natančno ustrezala energetske potrebam posameznika, ključno," še dodajajo v GEN-I.

Sodobni nadstrešek z integrirano sončno elektrarno zagotavlja senco, hkrati so moduli dovolj prosojni, da prepuščajo svetlobo. TDX/CARPORTWERK

Z vami bo najbrž 30 let

Za orientacijo, kdaj je smiselno razmišljati o samooskrbi z električno energijo, smo strokovnjake povprašali tudi o finančni smotrnosti naložbe. "Investicija v sončno elektrarno se najbolj izplača, če za elektriko na mesec plačate 100 evrov ali več," meni Jernej Škoflek, tehnični direktor v podjetju Sonce energija. "Večji je strošek elektrike, hitreje se povrne investicija. Pri standardni samooskrbni sončni elektrarni za gospodinjstvo v velikosti 11 kW se investicija tako predvidoma povrne v povprečju v osmih letih. "Pri večjih elektrarnah na kmetijah ali podjetjih se investicija povrne še prej, v povprečju prej kot v sedmih letih. Strošek samooskrbne elektrarne lahko

gospodinjstva in poslovni odjemalci dodatno znižajo s subvencijami, ki jih ponuja Eko sklad. Za celoten strošek elektrarne pa lahko pridobijo tudi ugoden kredit. Subvencija je 180 evrov na kW moči, kar pomeni, da se lahko cena sončne elektrarne zmanjša za okoli 15 odstotkov, pa tudi do 20," razlaga Škoflek. Nekoliko drugačne podatke navajajo v podjetju GEN-I, kjer menijo, da je znesek investicije odvisen od več dejavnikov, zato je tudi doba vračanja investicije različna in v povprečju traja do dvanajst let, s pridobitvijo nepovratne finančne spodbude oziroma subvencije Eko sklada pa se investicija lahko povrne tudi v desetih letih. Še vedno pa uporabniku ostane nekaj let brez skrbi. "Z razvojem fotovoltaične tehnologije so sončne elektrarne postale kvalitetnejše in zanesljivejše. Njihova pričakovana življenjska doba je 30 let. S sončno elektrarno torej zagotovite trajnostni vir električne energije sebi in svojim otrokom," dodajajo v GEN-I. Enako obdobje navaja Jernej Škoflek: "Tako imenovana ekonomska življenjska doba sončne elektrarne, ki omogoča maksimalni izkoristek modulov za proizvodnjo električne energije, je minimalno 30 let. Seveda pa lahko s primernim vzdrževanjem elektrarne – kot vseh drugih naprav – njeno uporabno dobo podaljšamo tudi za več let. Primerno vzdrževanje pomeni redne letne preglede elektrarne. Istočasno pa lahko od daleč z naprednimi aplikacijami sproti spremljamo njeno delovanje in se takoj odzovemo na morebitne napake. Večina napak se da odpraviti na daljavo, v redkih primerih pa napravo tudi fizično pregledamo." Da s pregledom elektrarne preventivno poskrbimo za zmanjšanje možnosti napak v njenem delovanju, poudarjajo tudi v Enertecu, kjer pregled priporočajo na dve leti.

Cene energije na energetskem trgu so izpostavljene velikim nihanjem glede na različna politična, ekonomska in tudi naravna tveganja. Če imate lastne vire električne energije, boste morebitnim nenadnim dvigom cen bistveno manj izpostavljeni. TDX/SOLARTERRASSEN CARPORTWERK GMBH

Čiščenje modulov najmanj vsaki dve leti

K vzdrževanju sodi tudi redno čiščenje fotonapetostnih modulov, ki ga ne more opraviti kdorkoli. Čiščenje je nujno, ker umazanija vpliva na izkoristek modulov, pojasnjuje Igor Kozlar iz Enerteca: "Pri naklonih nad 20 stopinj za čiščenje modulov poskrbijo meteorne vode. V nasprotnih primerih priporočamo, da čiščenje opravi strokovno podjetje." Za čiščenje sončnih elektrarn je namreč potrebno znanje o načinu delovanja

elektrarne kakor tudi o varnosti pri delu, se strinja **Primož Tručl** iz podjetja Enerson: "Varnost mora biti vedno na prvem mestu!" Za te namene posebej izšolani ljudje se čiščenja lotijo sistematično in pri tem uporabljajo:

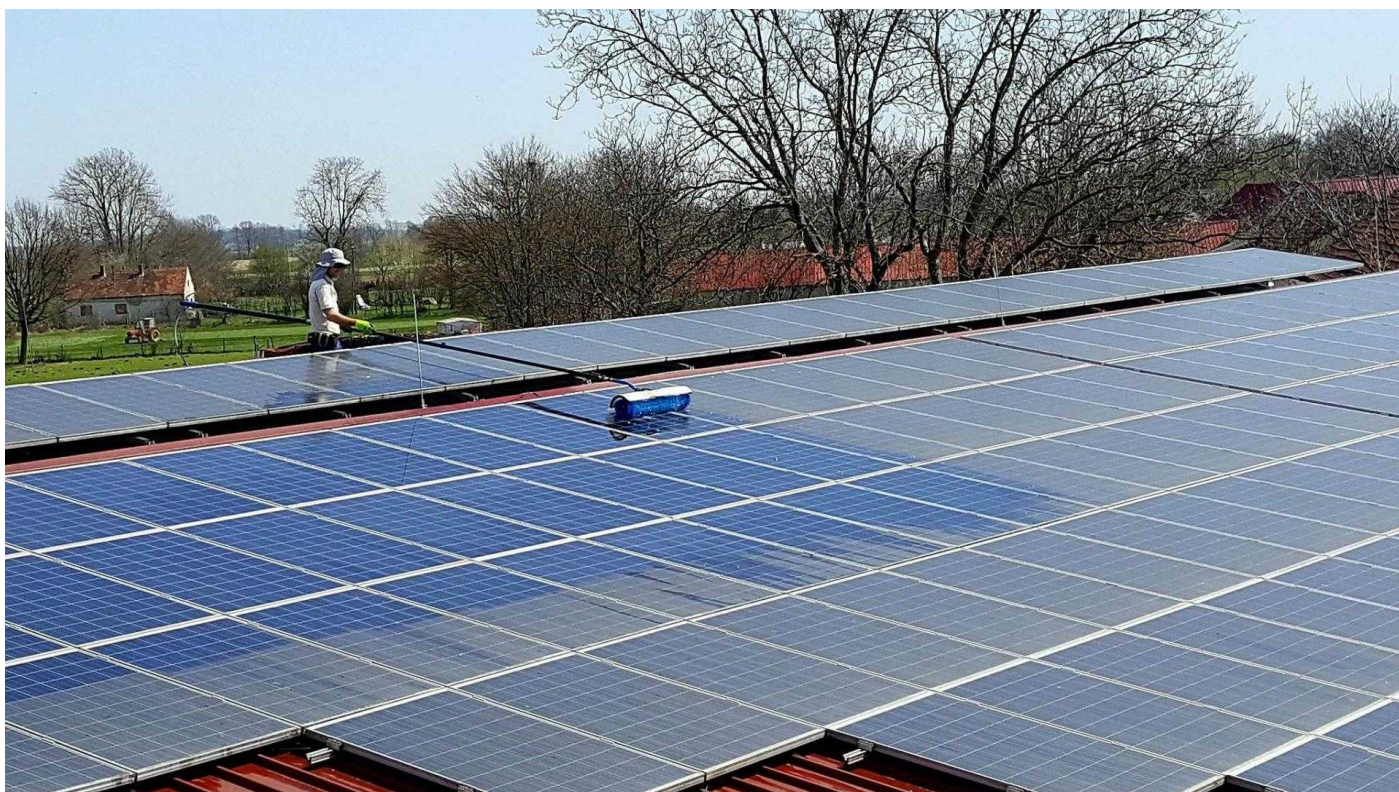
- namenske ščetke za čiščenje modulov, saj lahko drugačne uničujejo steklo na modulih in povzročajo praske,
- samo osmozno vodo, očiščeno vseh primesi, ki puščajo sledove na modulih,
- drugo namensko opremo, na primer teleskopske palice, ki lahko sežejo do 15 metrov, saj po modulih ni dovoljeno hoditi, ker jih lahko pri tem poškodujemo.

"Strokovno usposobljeni čistilci sončnih elektrarn so pri svojem delu pozorni tudi na napake in nepravilnosti, kot so na primer počeni moduli, zrahljane sponke, slabo pritrjeni kabli, in take, ki so ji naredili glodavci ali ptiči," še pojasni Tručl.

Moduli se umažejo zaradi različnih drobnih delcev v zraku, kot so prah ali smog, saje, cvetni prah, pesek, pa tudi zaradi ptičjih iztrebkov. Količina umazanije na modulih je odvisna od mikrolokacije in njene okolice (bližina proizvodnje, živalskih farm, kurišč različnih vrst). "Ali so moduli čisti ali umazani, ugotovimo z vlažno bombažno krpo, najbolje bele barve, s katero potegnemo po površini modula. Če na njej ostanejo sledi umazanije, potem vemo, da moduli niso čisti," pojasni sogovornik. "Ne glede na preizkus pa iz izkušenj vemo, da je potrebno čiščenje modulov najmanj vsaki dve leti, na večini mestnih mikrolokacij in v bližini žarišč prašne umazanije, torej tam, kjer so farme, industrijske cone, bližina avtoceste, pa najmanj enkrat letno. Čiščenje sončnih modulov je nujno, če se hočemo izogniti izgubam pri proizvodnji elektrike. Izgube si lahko vsak izračuna tudi s pomočjo kalkulatorja izgub zaradi nerednega čiščenja sončnih modulov," dodaja Primož Tručl.

Poskrbite za zavarovanje

Sončne elektrarne sicer precej dobro kljubujejo vremenu. "Narejene so tako, da prenesejo surovo vreme, vključno s točo, večjo količino snega in močan veter. Tudi blažji potresi, kakršni so značilni za našo državo, načeloma ne bi smeli uničiti modula. Če se modul zaradi takšnega ali drugačnega razloga le poškoduje, ga je treba zamenjati," razlaga Jernej Škoflek iz podjetja Sonce energija. Vsi proizvajalci modulov zagotavljajo garancijo na izdelavo, ki je načeloma najmanj deset let. "A te ni možno uveljavljati pri poškodbah zaradi toče ali drugih naravnih katastrof, na primer potresa. Toča, ki bo poškodovala modul, bo poškodovala tudi strešno kritino. To pa pomeni, da že govorimo o naravni katastrofi. Zato strankam vedno svetujemo, da si za tak primer uredijo standardno zavarovanje nepremičnine, v katero vključijo še zavarovanje sončne elektrarne," pojasnjuje Škoflek.

Za čiščenje sončnih elektrarn je potrebno znanje o načinu delovanja elektrarne in tudi o varnosti pri delu, zato naj čiščenje opravi le strokovno usposobljena oseba. Ta bo pri svojem delu pozorna tudi na napake in nepravilnosti, kot so na primer počeni moduli, zrahljane sponke. ENERSON

Kaj narediti, ko dotraja

Po 30 letih in več je torej sončno elektrarno treba zamenjati oziroma odstraniti. Primož Tručl pravi, da dotrajane sončne elektrarne sicer niso nevarni odpadki, imajo pa nekatere dele, ki lahko štejejo med nevarne odpadke, podobno kot na primer televizorji, ekrani, računalniki. "Sestavni del sončnih elektrarn so tudi razsmerniki, ti pretvarjajo enosmerni električni tok, ki ga proizvajajo sončni moduli na strehah, v izmenični tok, ki se oddaja v distribucijsko omrežje. Razsmerniki vsebujejo tudi elektronska vezja, zato jih je treba odstraniti enako kot vso drugo elektronsko opremo. Sončni moduli vsebujejo izključno razgradljive in ponovno uporabljive materiale, kot so silicij, srebro, aluminij, folija in steklo, zato jih je mogoče v celoti reciklirati," razlaga Tručl. To je okoljsko zagotovo bolj sprejemljivo, kot če te materiale pridobivamo iz osnovnih surovin, recimo aluminij iz boksita, ne pa iz odpadnega aluminija, dodaja sogovornik. Za demontažo modulov mora poskrbeti lastnik elektrarne, vendar s tem ne bo imel velikih stroškov, saj za odvoz modulov in njihovo reciklažo poskrbijo specializirana podjetja.

(Intervju) Pri sklepanju novih gradbenih poslov se že odpira luknja

Čas branja: 6 min

0

04.05.2020 06:00

Jože Renar, direktor Zbornice **gradbeništva** in industrije gradbenega materiala na Gospodarski zbornici Slovenije, pravi, da se gradbeni projekti, ki so v teku, v glavnem nadaljujejo, naročila za nove pa so že vidno upadla

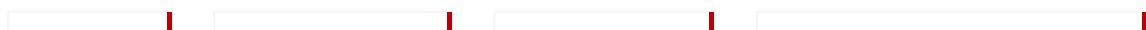

BRANKO ŽNIDARŠIČ

Foto: Jure Makovec

Več iz teme:

[intervju >](#)[gradbeništvo >](#)[Jože Renar >](#)[Zbornica gradbeništva... >](#)[GZS >](#)[Nacionalni inštitut za... >](#)[HGK >](#)[eurostat >](#)[Finančna uprava RS >](#)

»Razpisi, predvsem pa sklenitve novih gradbenih pogodb za gradnje vodovodov, malih čistilnih naprav in kolesarskih stez so že tako rekoč ustavljeni. To so manjši projekti, drugo vprašanje, ki se postavlja, pa je, kaj se bo zgodilo z večjimi. Dejstvo je, da še vedno nimamo jasno načrtanih dolgoročnih večjih infrastrukturnih projektov niti načina njihovega izvajanja,« je povedal **Jože Renar**, direktor **Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala (ZGIGM)** na **Gospodarski zbornici Slovenije**. Z njim smo se pogovarjali o tem, kako pandemija COVID-19 vpliva na **gradbeništvo** in kako bi ta panoga lahko odigrala pomembno vlogo pri premagovanju gospodarske krize.

Med pandemijo je videti veliko gradbišč, kjer dela vsaj na videz potekajo normalno. Človek na prvi pogled dobi vtis, da gradbeništvo za zdaj zaradi koronavirusa ni med huje prizadetimi. Kako pa je po vaših podatkih v resnici?

Lahko rečem, da je epidemija koronavirusa korenito prizadela tudi **gradbeništvo**. Delo je upočasnjeno in nemalokrat celo ohromljeno. Večji projekti se sicer še izvajajo, manjši že manj. Največja težava je, kaj bo v prihodnje. Pri novih projektih se nam že zdaj odpira nova luknja. Kljub obetavnim izjavam in naklonjenosti nekaterih ministrov za pospešitev gradenj za uspešnejši izhod iz krize, za intenzivno pripravo potrebne gradbene dokumentacije novih gradenj in kljub prizadevanjem za poenostavitve postopkov za pridobivanje gradbenih dovoljenj se pri javnih razpisih občin za nove gradbene projekte stvari že ustavljajo. Podjetja poročajo, da so razpisi, predvsem pa sklenitve novih gradbenih pogodb za gradnje vodovodov, malih čistilnih naprav in kolesarskih stez že tako rekoč ustavljeni. To so projekti, za katere imamo dodeljena evropska sredstva, določene izvedbene roke in treba bi jih bilo čim prej začeti izvajati.

Kakšne težave imajo gradbinci najpogosteje pri organizaciji dela na gradbiščih med pandemijo?

Najprej so se morala podjetja organizacijsko prilagoditi zahtevam, povezanim z zagotavljanjem zdravja zaposlenih. Pri tem so naletela na omejitve pri dobavi zaščitnega materiala. **Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje** smo predlagali oblikovanje splošnih navodil za delodajalce in zaposlene v **gradbeništvu**, a žal ni šlo, tako je bila zadeva prepuščena posameznim delodajalcem, njihovim varnostnim inženirjem in medicini dela, kar pa ob 17 tisoč podjetjih ni ravno enostavno in pregledno. V podjetjih so morali zagotoviti zaščitna sredstva, prilagoditi logistiko prevozov zaposlenih na gradbišča in organizacijo dela na gradbiščih, zmanjšati število ljudi, ki hkrati delajo na gradbiščih, in tem zmanjšati tudi intenziteto dela, zagotoviti ustrezne razdalje med zaposlenimi v času sestankov, med malico, preprečiti druženje med odmori, zagotoviti razkuževanje sanitarij in podobno. To seveda povzroča težave pri zagotavljanju izvedbenih rokov, zmanjšuje produktivnost in pomeni višje stroške na enoto opravljenega dela.

Nastopile so tudi omejitve in uvedba karanten napotnih delavcev pri prehajanju meje tako v Slovenijo kot tudi v nekatere druge države. Še posebej velike težave povzročajo prehodi na gradbišča in z njih slovenskim izvajalcem v tujini. Menimo, da rešitve za napotene delavce niso ustrezno urejene niti v Sloveniji niti na Hrvaškem. So izjemno toge in preveč restriktivne. Zato smo na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) in **HGK** (Hrvatska gospodarska komora) vsak na svoji strani, pa tudi skupaj pozvali oblasti v obeh državah za uvedbo učinkovitejših rešitev, kot jih imajo denimo pri naših severnih sosedih. Tam vsi prehodi napotnih delavcev na njihovi strani meje potekajo z mnogo manj težavami kot pri nas.

Februarja je Slovenija po podatkih Eurostata na letni ravni dosegla največjo rast obsega gradbenih del v EU, znašala je 6,8 odstotka. Kakšne podatke pričakujete za marec in pozneje še za april?

Podatki za januar in februar še ne pomenijo relevantnih izhodišč za kakovostno oceno razmer v dejavnosti, ki jih lahko pričakujemo v nadaljevanju leta. Gre namreč za meseca z najmanjšo intenziteto dela, ki je ob tem še močno odvisna od vremenskih

razmer. Za marec in april zaradi ukrepov pričakujemo zmanjševanje obsega del, ki pa še ne bo zelo veliko, saj je bilo pretrganja pogodb, kjer so bili naročniki pravne osebe, razmeroma malo. So se pa ustavila dela pri marsikaterem projektu, kjer je bil naročnik fizična oseba.

Kako bi lahko pomanjkanje novih projektov vplivalo na **gradbeništvo, ki je iz zadnje finančne krize izšlo zelo zdesetkano?**

Brez izvedbe tako velikih kot tudi manjših gradbenih projektov bosta **gradbeništvo** in z njim pomemben del gospodarstva v Sloveniji še dolgo životarila. Če teh projektov ne bomo začeli kmalu graditi, se nam bo ponovil scenarij iz prejšnje krize, ko nam je uspelo uničiti velik del slovenskega **gradbeništva** ter delovnih mest tako v **gradbeništvu** kot tudi v spremljevalnih industrijah ter s tem povečati zaostanek za povprečjem BDP v EU za skoraj deset odstotkov. Potrebovali smo več kot deset let, da smo se vrnili na zaostanek pred krizo. Država bi morala zdaj za uspešnejši izhod iz krize vključiti tudi nov zavezujoč sveženj ukrepov za izvedbo dolgoročnih investicij. Dejstvo je, da so se vse gospodarske krize reševale z infrastrukturnimi projekti, saj gre za najmanj tvegane razvojne naložbe, ki vse povrnejo vložena sredstva. **Gradbeništvo**, ki v Sloveniji skupaj z načrtovalci zaposluje več kot 75 tisoč ljudi, je lahko gibalno gospodarske rasti, vendar brez protikriznih in stabilnih državnih naložb te naloge ne bo zmoglo opraviti. S temi izzivi smo se sicer že obrnili na ministrstvo za okolje in prostor ter ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, kjer so predloge in rešitve naše zbornice pozdravili. Odzivi najpomembnejših ministrstev so torej pozitivni. Treba je biti pozoren, da se bodo stvari nadaljevale. Želimo si, da bi bile vse dane obljube uresničene.

Kaj bi se s to panogo zgodilo, če bi znova doživela večji upad, v kolikšnem obsegu bi se lahko spet pobrala?

Če bi se ponovil scenarij iz prejšnje krize, bi Slovenija zelo hitro pridelala nov zaostanek za povprečjem EU, kar bi nas znova približalo nerazvitim državam EU z vsemi posledicami, ki sodijo zraven.

Gospodarske krize se v velikem obsegu rešujejo prav z infrastrukturnimi projekti. Kateri projekti bi lahko bili to po vašem mnenju v Sloveniji?

Med glavnimi projekti sta vsekakor gradnja tretje razvojne osi in drugega tira železniške povezave Divača–Koper ter gradnja hidroelektrarn. Zelo pomemben je tudi dogovor za razvoj regij (DRR). Gre za novi instrument regionalne politike, s katerim se uresničuje regionalni razvojni program, tako da se določijo glavni regijski in sektorski projekti za premagovanje razvojnih ovir v regiji ter viri financiranja. Vse to so projekti, ki jih je treba spodbuditi in odpraviti vse ovire, ki onemogočajo učinkovito pridobivanje vseh vrst okoljskih, gradbenih in drugih dovoljenj ter umeščanja objektov v prostor, saj so naši postopki v primerjavi z razvitimi okolji preveč birokratski in počasni. Treba je najti denar zanje in jih začeti izvajati. Potem bo v Sloveniji, vsaj kar zadeva **gradbeništvo** in s tem celotno gospodarstvo, precej lažje, saj ne bomo več izključno odvisni od izvoznega povpraševanja, ki se za naša podjetja ne bo vzpostavilo čez noč.

Kakšna bo po vašem mnenju usoda zlatega infrastrukturnega pravila, ki se ga država že do zdaj ni držala v celoti?

Sposobnost države za izvajanje zlatega investicijskega pravila se izkaže šele v kriznih razmerah, v kakršne vstopamo zdaj. To pravilo poleg stabilnega od pet- do šestletnega načrta investicij od države zahteva, da je v kriznih razmerah sposobna tudi proticikličnega investicijskega delovanja, tako da poleg načrtovanih zažene tudi dodatne gradbene projekte, ki jih ima pripravljene na zalogi za premagovanje kriznih razmer. Naše izkušnje iz preteklosti so sicer zelo slabe. V prid zdajšnjim razmeram govori, da smo še vedno na precej manjšem obsegu gradbenih del, kot smo bili pred prejšnjo krizo. Lani smo dosegli le okoli 60 odstotkov obsega del iz predkriznega leta 2008, zato tokrat ne moremo govoriti o pregrevanju dejavnosti. Zdajšnji obseg gradenj je zelo blizu dolgoročnega narodnogospodarskega optimuma. Poleg tega od zunaj na nas nihče ne pritiska, da moramo strogo spoštovati omejitve fiskalnega pravila. Zanašamo se tudi na to, da smo se v Sloveniji iz slabih ravnanj v preteklosti kaj naučili, saj smo za izhod iz zadnje krize potrebovali veliko več časa kot preostale članice EU. Manj optimistično pa je, da smo danes precej bolj zadolženi, kot smo bili pred prejšnjo krizo.

Pritožujete se tudi zaradi zapletene birokracije. Proizvajalci montažnih hiš so povedali, da so morali proizvodnjo ustaviti zaradi neizdajanja gradbenih dovoljenj, ne pa zaradi koronakrize. Izdajanje gradbenih dovoljenj se je sicer zaradi nove zakonodaje upočasnilo že prej. Kaj tu predlagate državi?

Iščemo poti, da se **gradbeništvu** med krizo s koronavirusom omogoči, da kot dejavnost, ki lahko s svojim delovanjem občutno ublaži učinke gospodarske krize, delo nadaljuje povsod, kjer je mogoče izvajati zadostne zaščitne ukrepe v boju proti epidemiji. Da bi lahko podjetja v **gradbeništvu** delovala tudi v obdobju trajanja ukrepov, je pomembno, da nemoteno in učinkovito delujejo tudi službe za izdajanje gradbenih dovoljenj na upravnih enotah. Na ZGIGM smo pozvali ministrstvo za javno upravo, naj spodbudi upravne enote po Sloveniji, da zagotovijo ustrezno organizacijo in potrebne kadrovske zmogljivosti za nemoteno izdajo gradbenih dovoljenj, ki so že v normalnih razmerah pogosto ozko grlo pri izvedbi gradbenih projektov. Najprej je bil naš poziv zavržen, na koncu pa je država izdajo gradbenih dovoljenj vendarle uvrstila med nujne zadeve. Poleg tega smo skupaj z Zbornico za lesarstvo za pospešitev procesa izdaje gradbenih dovoljenj na upravnih enotah predlagali tudi spremembo **gradbenega zakona** v členih, ko gre za osebno vročanje dokumentov, da začnejo postopke osebnega vročanja izvajati tudi elektronsko, kot to že nekaj časa počne **Furs**. Predlagali smo še, da se vloga občin kot mnenjedajalcev spremeni in se vrne na stanje, kot je bilo določeno v zakonu o **graditvi** objektov. S tem bomo pospešili proces izdajanja gradbenega dovoljenja in občine razbremenili nepotrebne administracije.

Zdaj se na veliko govori o tem, da se bo po koncu epidemije gospodarstvo vse hitreje digitaliziralo. Kako bo to po vašem mnenju videti v **gradbeništvu?**

Prav gotovo bo napredek nastopil pri digitalizaciji in evidentiranju komunikacije med najpomembnejšimi deležniki v fazi izvajanja. Pričakujemo pospešeno digitalizacijo pri poročanju z gradbišč, evidentiranju zahtev po spremembah in njihovem potrjevanju, ugotavljanju napak na objektih, ažuriranju planov, izvajanju pregledov, potrjevanju

predlaganih rešitev, potrjevanju situacij, dobavah materialov, obveščanju zaposlenih, internih sestankih, sodelovanju s podizvajalci, dobavitelji in še bi lahko našteval.

Ali so se v **gradbeništvu izoblikovali kakšni novi vzorci, navade ali postopki, ki se bodo obdržali tudi po koncu pandemije?**

Intenzivnejši vstop digitalizacije v izvajanje gradbenih projektov bo v precejšnjem obsegu nepovraten. Pri tem pa bo vendarle treba ohraniti tudi pristni človeški stik, ki gre za vzpostavljanje zaupanja med sodelujočimi v gradbenih timih. Timi v **gradbeništvu**, v nasprotju s preostalimi industrijami, namreč niso stalni, ampak se pri posameznih projektih vsakič oblikujejo na novo, zato bo pristen človeški stik še naprej glavni pogoj za vzpostavitev začetnega zaupanja tako med člani timov kot med timi samimi. Samo visoko medsebojno zaupanje zagotavlja uspešnejšo komunikacijo, tudi digitalno, med zaposlenimi in njihovo učinkovitejše delo pri gradbenih projektih.

V Salonitu Anhovo ponovno zagnali proizvodnjo

[STA](#) Goriška 04. 05. 2020, 14.26

V Salonitu Anhovo je danes po 20. aprilu ponovno stekla proizvodnja, ki bo potekala ob strogih ukrepih za zajezitev širjenja epidemije. Premor v proizvodnji so izkoristili za vzdrževalna dela. V tem času je neprekinjeno potekala odprema cementa glede na potrebe kupcev, so sporočili iz družbe.

Foto: Leo Caharija

ANHOVO > V Salonitu Anhovo bodo v veljavi enaki ukrepi za zajezitev korona virusa kot marca in aprila. Zaposleni imajo poleg predpisane osebne varovalne opreme ves čas na razpolago tudi zaščitna sredstva (maske, razkužila, očala, rokavice), veljajo pa omejitve gibanja in spoštovanje varnostne razdalje.

Zaščitna sredstva so predpisana tudi za prevoznike. V Salonit Anhovo je še vedno aktivna tudi krizna skupina, ki skrbi za uvajanje in preverja izvajanje varnostnih ukrepov.

“Gradbišča v Italiji se ponovno odpirajo, na slovenskem trgu smo aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je **gradbeništvo** zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva,” je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita **Julijan Fortunat**.

Fortunat je povedal še, da so zaposleni poleg proizvodnje cementa obenem skrbeli tudi za izdelavo zaščitnih mask in razkuževanje bankomatov v občini Kanal ob Soči.

Socialni damping kot Tour de France. Eni na doping, drugi na cedeviti. Vemo, kdo zmaga

LJUBLJANA – Z ekonomistko dr. Sandro Damijan, strokovnjakinja za uporabo gradbenih pogodb FIDIC in preizkušeno preiskovalko prevar (CFE), smo se pogovarjali o recesiji zaradi epidemije koronavirusa, zagonu gospodarstva, gradbeništvu, socialnem dampingu, pasteh pri izbiri izvajalcev ...

JANEZ TOMAŽIČ

Slovensko gospodarstvo bo v globoki recesiji. Kaj je potrebno za njegovo čim hitrejšo okrevanje?

Po napovedih številnih institucij naj bi upad slovenskega BDP letos znašal med pet in 15 odstotki. Tudi če bo kriza kratka in se bo večina ukrepov sprostila do junija, bo okrevanje počasno. Odvisno bo ne samo od ravnanja slovenske vlade, pač pa tudi od vlad držav, ki so naše največje trgovinske partnerice, saj izvoz predstavlja skoraj 40 odstotkov slovenskega BDP. Za čim hitrejšo okrevanje je potrebno troje. Najprej je bistveno, da vlada čim bolj ublaži sedanjí padec gospodarske aktivnosti in da se brezposelnost ne poveča. Drugič, vlada mora hkrati pripraviti načrt ukrepov za oživljanje gospodarstva, in sicer predvsem panog, ki so jih omejitveni ukrepi najbolj prizadeli, to sta gostinstvo in turizem. Brez posebnega programa za pomoč obema dejavnostma ne bo šlo. V tretji fazi pa mora vlada poskrbeti, da bo izpad BDP ublažila ali celo nadomestila s povečanimi javnimi investicijami, zlasti v infrastrukturne in energetske projekte.

Kako lahko h gospodarski rasti prispeva gradbeništvo?

Gradbeništvo je dejavnost, ki ima od vseh gospodarskih panog največje multiplikativne učinke, saj uporablja inpute iz vseh drugih panog. Vlada bi z zagonom velikih projektov, v katere bi letos investirala okrog 500 milijonov evrov, kar znaša odstotek BDP, letos spodbudila gospodarsko rast za vsaj 1,5 do dva odstotka BDP. S tem bi tudi nadomestila del izpada BDP zaradi sedanje krize.

Kaj bi morala storiti vlada, da bi gradbeništvo prispevalo čim večje multiplikativne učinke?

Na žalost se večina ljudi, najbrž tudi v vladi ne, ne zaveda, da je velikost multiplikativnih učinkov odvisna od tega, koliko pri posameznem projektu sodeluje domačih izvajalcev in koliko domačega materiala je v projektu porabljenega. Večinoma tako investitorji kot širša javnost pri razpisu za izbiro izvajalcev gledajo samo na njihovo ponudbeno ceno, ne pa tudi na omenjena dejavnika. Če vzamem konkreten primer gradnje druge cevi predora Karavanke, kjer je bil tuji izvajalec cenejši za manj kot deset odstotkov od najugodnejšega domačega ponudnika; nihče v državi se ni vprašal, kakšen bo neto učinek tega projekta za slovenski BDP. Nihče ni pomislil na to, da bo tuji izvajalec zaposloval predvsem lastno, torej tujo delovno silo, da bo pripeljal svoje stroje in del potrebnega gradbenega materiala. In nihče ni pomislil, da v Sloveniji ne bo plačeval davkov ne za svoje zaposlene ne na svoj dobiček. Če bi upoštevali samo davke, ki jih tuji izvajalci v Sloveniji ne plačajo, bi se za slovenski proračun bolj splačalo izbrati domače izvajalce. Nasploh pa v času te krize rasti BDP skoraj nič ne koristi, če neki infrastrukturni projekt gradijo tujci. S tem država samo stimulira rast BDP neke tretje države, morala bi pa svojega. Če želi država povečati multiplikativne učinke teh infrastrukturnih projektov, mora predvsem paziti na to, da projekte izvajajo domača podjetja in da se uporablja čim več domačega materiala in storitev. To počnejo vse razvite države v EU, le manj razvite najemajo tuje izvajalce. Pri čemer razvite države pazijo na to, da na razpisih ne morejo zmagati ponudniki, ki svojo ugodnejšo ponudbo utemeljujejo na dampinških cenah delovne sile.

Del zagona bo tudi gradnja železniške infrastrukture. Najdlje je projekt drugega tira. Ali je ta dovolj dobro pripravljen?

Projekt drugega tira ves čas spremljajo zapletí. Ves čas je bil

izjemno slabo voden, do konca ni bilo jasno, kakšna bo sploh projektna zasnova (enotirna ali dvotirna proga), koliko bo stal in kakšna bo njegova finančna konstrukcija. Zapletlo se je že pri izbiri izvajalca za gradnjo mostu Glinščica. Pri tem smo izgubili najmanj pol leta, referenca ponudnika je bila sporna, zaradi česar poteka tudi preiskava zaradi suma goljufije, v projektnem podjetju 2TDK pa niso šli v ponovni razpis zaradi morebitne pritožbe ponudnika. Zdaj smo tik pred izbiro glavnih izvajalcev. Nimamo pa še niti strokovno organizirane projektne strukture z vsemi protokoli in odgovornostmi, ni vzpostavljene ekipe, ki bo dobro razdelala oddajo del. Nujno je treba vzpostaviti projektno ekipo, ki se bo poleg kadrov z izkušnjami iz projektnega vodenja dodatno okrepila s strokovnjaki s področja stroškovnega inženiringa in pravne podpore. Ni potrjenega investicijskega programa, ki pomeni dovoljenje za namensko porabo finančnih sredstev pri projektu. Čim prej je treba oddati dela predhodnih arheoloških raziskav, zamenjati koncept »in house« inženirja za državne projekte, odpraviti neuskkljenost popisa del. Tudi ne razumem, zakaj so se v 2TDK odločili za prekvalifikacijski postopek in ne za odprti postopek za izbiro izvajalca tako pomembnega projekta. S tem so tudi ignorirali predlog EIB, da se gre v odprti postopek. Ne bom špekulirala, zakaj, zagotovo pa s tem razpisom nismo na dobri poti. Tudi tu bodo zapletí z izbiro izvajalca. Občutek imam, da je za 2TDK edino pomembno loviti roke ne glede na to, da tako pripravljen razpis in praksa, ki smo jo uvedli, omogočata več manipulacij. Izgovarjajo se, češ, ogrozili bomo evropska sredstva, ki jih je treba čim prej počrpati. Naj tu opomnim, da je večja verjetnost, da se ogrozijo evropska sredstva in ne nazadnje vračamo denar s penali zaradi praks, ki smo jih uvedli, in indicev pri samem razpisu, ki kažejo na prihodnje težave.

Kakšna je verjetnost, da se nam

potem zgodi Teš 6 oziroma podobna korupcijska afera?

Politiki, 2TDK in nekatere druge interesne skupine nas kar naprej prepričujejo, da je na projektu prisotnih veliko nadzornih instrumentov in institucij in da je sedanje vodenje projekta primer dobre prakse. Bojazen, da se nam ponovi primer Teš 6, naj bi bila odveč. Bojim se, da ni tako. Slabo opravljeno delo sedanjega konzultanta ter veliko število nadzornih institucij še ne pomeni prav veliko. Treba je namreč razumeti vlogo posameznega deležnika pri projektu in vzpostaviti pravo hierarhijo odločanja. Ključno je postaviti pravila igre in transparentnost postopkov, kar se lahko zagotovi le z natančnim protokolom vodenja projekta, ki pa mora biti pri tako obsežnem projektu podprt z ustrežno informacijsko podporo. Imamo domače kadre, ki so tega sposobni. Ker investicije ne bo mogoče izpeljati brez sofinanciranja EU in mednarodnih kreditov, bodo morala biti vsa dela gradnje oddana po mednarodno veljavnih pogojih pogodb FIDIC. Postopki so sicer v splošnih pogodbah in določilih FIDIC opredeljeni in zahtevani, se pa v praksi to izvaja zelo površno in pogosto tudi nestrokovno. Dalje, po FIDIC poleg naročnika, izvajalca ter zakonsko določenega nadzora nad gradnjo nastopa še tako imenovani inženir, ki nadzira in vodi gradnjo v imenu naročnika. Bojim se, da se bo pri nas pojavil problem dvojne vloge inženirja, ki pa bo pri tem investicijskem projektu deloval tudi kot konzultant. Ta dvojna vloga je problematična, saj so nemalokrat vzroki in odgovornost za odstopanja na strani naročnika, s tem pa tudi njegov prevzem posledic. Ker se ta odgovornost prenese tudi na njegovega konzultanta, se poraja upravičen dvom o njegovem nepristranskem delovanju v vlogi inženirja. Kar pa zadeva strateški nadzor, ki ga predstavlja računska sodišče, komisije, Jaspers (skupna pomoč pri pripravi projektov v evropskih regijah) itd., je ta sestavni del vsakega projekta, ki je financiran iz javnih sredstev in/ali v kombinaciji s sredstvi EU. Vsekakor so navedene nadzorne institucije dodatno jamstvo, da se bo projekt vodil resno in odgovorno. Je pa to predvsem pasivni nadzor, saj ne vpliva na tekoči potek projekta. Če se pri projektu odkrijejo nepravilnosti, sledijo denarne kazni. Vendar je škoda, ki oziroma če in ko jo te institucije odkrijejo, na projektu že povzro-

čena in v tem smislu tak nadzor ni jamstvo za kakovostno vodenje projekta. V povprečju tovrstne institucije odkrijejo nepravilnosti šele po letu in pol, do takrat je že veliko zgubljenega. Vidim, da je tako pri vseh projektih, kjer ugotavljamo, kje, zakaj, kako je šlo narobe. Žal je takrat že pozno. Škoda je že nastala, izgube se ne povrnejo.

Pa se z izbiro tujih izvajalcev ta nevarnost zmanjša?

Tu ni pomembno, ali je izvajalec domači ali tuji. Pomembne so njegova kadrovska usposobljenost, resnične tehnične reference, bonitetna ocena, poslovna praksa. Vemo, kako je bilo s Tešem 6 in Alstomom. Imamo zadnji primer Glinščice in sporne reference. Zdaj pa, če pogledamo konkretno, kdo so nekateri izvajalci, ki so se prijavili za gradnjo drugega tira, smo na dobri poti, da se nam zgodi Teš 6 številka dve. Nekateri izmed potencialnih izvajalcev so na črni listi Svetovne banke, druge preiskujejo Olaf (Evropski urad za boj proti goljufijam), EIB, nacionalni organi pregona. Preiskujemo jih zaradi korupcije (podkupovanja), goljufije, ponarejanja listin in referenc, navzkrižja interesov, neupravičene pridobitve ali uporabe sredstev, ekonomskega izsiljevanja dobaviteljev, tako imenovanega *revolving doors* in podkupnine ... Vrsto težav najdete tu, in to v naši bližnji okolici. Da posledic niti ne omenjam: poleg vračanja denarja, oškodovanja, disputov, velikih zamud pri izvedbi vidimo primere zelo slabih infrastrukturnih objektov, ki jih ne bo mogoče dolgo uporabljati zaradi izjemno slabe kakovosti ali pa ker sploh niso zgrajeni. Vemo pa, kdo na koncu plača za nastalo škodo. V razpisni dokumentaciji za drugi tir piše, da je razlog za izključitev gospodarskega subjekta ali osebe, ki je članica upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa tega gospodarskega subjekta ali ki ima pooblastila za njegovo zastopanje ali odločanje ali nadzor v njem, izrečena pravnomočna sodba, ki ima elemente kaznivih dejanj, ki so opredeljena v prvem odstavku 75. člena ZJN-3. Kar je popoln nesmisel. Koliko poznate primerov izrečene pravnomočne sodbe, denimo, za podkupovanja, zlorabo položaja, dajanje daril za nezakonito posredovanje, pranje denarja (no, morda bomo kakšnega lažjega dobili zaradi kršenja temeljnih pravic delavcev)? Zmotno je prepričanje naših, da

mednarodne finančne institucije ne bodo stroge pri sankcioniranju že zaradi indicev tovrstnih praks (tu velja 26.4 člen direktive EU glede javnih naročil v povezavi s kolizijo/korupcijo). Pri nas nekako velja prepričanje, da je vse, kar je tuje, tudi boljše, manj poslovno sporno. A trava ni na drugi strani nič bolj zelena.

Poglejmo primer, ki je sicer drugačen, pa vendarle. Ponosni smo bili, da nam je uspelo prodati našo letalsko družbo tujim lastnikom, ki naj bi jo bolje upravljali kot domači. In to Nemcem, ki so za nas sinonim poštene poslovne prakse in dobrega lastnika. In kaj se je zgodilo? Adrie ni več. Alstom tudi ni slovenski. Ne smemo takoj vsega vreči v isti koš in stigmatizirati, da je vse, kar je domače, slabše, skorumpirano. Tisti, ki ima takšno poslovno prakso, denar, interes in priložnost, podkupuje ne glede na to, ali je domači ali tuji. Mi moramo zagotoviti, da se to ne dogaja, in če se zgodi, da kršitelj ustrezno kazensko in odškodninsko odgovarja. In če smo že pri tem, da vsi to počnejo – poznate tisto teorijo Mancurja Olsona o banditih (rovaški vs. stacionarni bandit)? V tem primeru se raje odločim za stacionarnega bandita. Ne razumite me narobe, ne odobravam in ne opravičujem nepoštenih poslovnih praks ne enih ne drugih, vseeno pa mislim, da se bodo »domači banditi« težje izognili kazni in bodo morda želeli več dobrega »pustiti/investirati« družbi, v kateri živijo in delujejo. Tu bodo živeli njihovi potomci, morali bodo iti v Mercator kupovat, iti med ljudi. Morda pa le imajo več empatije in socialne odgovornosti do naše države. Poleg tega pa nikakor ne smemo zanemariti težave socialnega dampinga in zdaj še bistveno večje težave otežene ali popolne prekinitve preskrbovalnih verig, ki se pojavljajo pri infrastrukturnih projektih zaradi sedanje krize.

Kako si razlagate, da v Sloveniji glavni investitorji in pristojne institucije ne upoštevajo direktiv EU glede čezmejne izvajanja storitev in smernic glede javnega naročanja?

Moje osebno prepričanje je, da zato, ker je »demonizacija« domačih gradbenih izvajalcev še vedno močno prisotna. Javno mnenje in populistični nastopi ključnih politikov (v preteklih letih) zadevo samo še poslabšujejo. Javni naročniki se temu zato izogibajo, ker pač hočejo biti predvsem

všečni, ne pa koristni za državni proračun, tako kot je to v državah, ki si jih jemljemo za zgled. V javnih razpravah se potem izgovarjajo drug na drugega. Ne morem razumeti, zakaj bi bilo, denimo, nezakonito v razpis uvesti elemente proti socialnemu doppingu, kjer se uzakoni minimalna plača gradbenega delavca, kar morajo izvajalci spoštovati in dosledno plačevati prispevke za svoje delavce. Podjetja iz tretjih držav tako ne bi mogla več graditi konkurenčnosti na podlagi socialnega doppinga. Ko pa imajo zraven še kakšno državno pomoč, so tako rekoč nepremagljiva. V športu bi bilo to videti nekako takole: oni so na doppingu, mi pa pijemo cedevito in tekmujejo proti njim na Tour de France. Vemo, kdo zmaga.

Kako kriza zaradi koronavirusa vpliva na infrastrukturne projekte, ki jih izvajajo tuji gradbeniki (denimo na projekt Karavanke)?

Sama poznam dva primera pogodb s tujimi gradbeniki. Na predoru Karavanke je zatišje od prvega dne, Turkov ni na gradbišče, manjši lokalni gradbenec je naredil nekaj pripravljanih del, vendar se v zadnjem mesecu ni zgodilo tako rekoč nič. Ne vem, ali potekajo kakšne koordinacije, sestanki ..., gradbišče stoji. To je tudi edino večje gradbišče, ki je ustavljeno zaradi težav izvajalca. Mislim, da se zdaj nekaj premika, vendar je po mojem mnenju to bolj predstava za javnost. Druga večja pogodba, ki jo poznam, pa je pogodba v Nuklearni elektrarni Krško, kjer je glavni izvajalec italijansko podjetje Ansaldo. Tam je naročnik Nek ustavil dela, Italijani so imeli nekaj težav s kadri zaradi covid-19, vendar bo po prvomajskih praznikih ponovno začel delati Kolektor CPG kot Ansaldov podizvajalec. Tujci so bolj ali manj blokirani.

Kako prepoved čezmejnih potovanj za fizične osebe in prekinitev preskrbovalnih verig vpliva na izvajanje projekta in zamaknitev roka izvedbe?

Tu so težava predvsem obvezne karantene pri prehodih med državami. Če gredo delavci na primer v BiH, se ne vrnejo prej kot v enem mesecu. Vmes so bolj malo doma, saj imajo obvezne karantene tako v BiH kot pri nas v Sloveniji. Z materiali trenutno ni težav, manjše težave so na primer pri rezervnih delih za gradbeno mehanizacijo, kjer so roki dobav od pet- do desetkrat daljši kot pred epidemijo. Vse to pa seveda vpliva

na podaljšanje roka.

Kaj sedanja kriza pomeni za izbiro izvajalcev pri gradnji drugega tira?

Upam, da bosta vlada in naročnik 2TDK zaradi gospodarske slike naše države v času krize in po njej doumela, da je izjemno pomembno oceniti, kdo bo v prihodnje zmožen korektno in v roku izpeljati projekt, kakšen bo učinek na naš BDP. Izvajalci iz tretjih držav bodo zagotovo imeli večje težave pri čezmejnem opravljanju storitev (to vidimo pri Karavankah). Tudi v primeru tujega izvajalca bo učinek na BDP Slovenije zelo majhen, zanemarljiv. Primer je most na hrvaški Pelješac, kjer so izvajalci Kitajci in je delež domačih dobaviteljev, izvajalcev zanemarljiv. Razmišljati, da bo pri nas drugače kot na Hrvaškem, je naivnost in nevednost, kar pa odločevalcev ne razbremeni odgovornosti. Gospodarska škoda in manjši prilivi v državni proračun so potem logična posledica.

Tretji paket ukrepov za blaženje posledic epidemije bodo najbrž investicije. Kateri infrastrukturni ukrepi bi bili smiselni?

Pomembno je, da vlada najprej pospeši gradnjo projektov, ki so že pripravljene, imajo gradbeno dovoljenje in izbrane izvajalce. Tukaj gre predvsem za projekt druge cevi predora Karavanke, za začetek gradnje drugega tira in tretje razvojne osi ter za kranjsko železniško proggo. Nato je pomembno, da vlada pospeši pripravo drugih projektov, kot so dokončanje avtocestnih povezav do hrvaške meje, posodobitev celotne železniške infrastrukture ter gradnja ključnih energetskih projektov, kot so gradnja hidroelektrarn na srednji Savi in Muri ter drugega bloka Neka. Te projekte je treba pospešeno pripraviti, jih hitro umestiti v prostor ter pridobiti zanje gradbeno dovoljenja, da se lahko začnejo čim prej izvajati.

Kako ocenjujete ukrepe vlade za spodbuditev investicij; gre za nekatere poenostavitve postopkov in izločitev nevladnih okoljskih organizacij iz postopkov?

Kolikor razumem, je vlada s temi ukrepi želela pospešiti in skrajšati čas priprave ključnih projektov. Treba je pogledati, kako so te zadeve urejene v razvitih sosednjih državah, in najti neko optimalno rešitev med upoštevanjem vseh ključnih deležnikov in hitrostjo priprave projektov.

Kako ocenjujete siceršnje ukrepe vlade za blaženje posledic epidemije, denimo poroštveno shemo?

Ključni paketi ukrepov gredo v pravo smer, saj vlada z njimi zmanjšuje stroške dela za podjetja, ki so morala zaposlene poslati na čakanje, s čimer rešuje ta delovna mesta, hkrati pa financira pokojninske izdatke za podjetja, ki delujejo. Pozitivni so tudi ukrepi glede temeljnega dohodka za samozaposlene, kmete in ribiče. Poroštvena shema je prišla dokaj pozno, vsaj dober mesec kasneje kot v drugih razvitih državah. Hkrati je, če jo primerjamo, denimo, z Avstrijo in Nemčijo, bistveno bolj restriktivna, saj omejuje poroštva podjetjem le do višine deset odstotkov njihovih letnih prihodkov, bolj omejuje višino samega poroštva. Vprašanje je, koliko podjetij bo sploh zaprosilo za poroštvo, saj bodo ta draga. Velika podjetja jih ne potrebujejo, izvozniki imajo izvozne posle večinoma že zavarovane, za mala in srednja podjetja pa so predraga. Bolj smiselno bi bilo, če bi vlada namesto poroštev za likvidnost podjetij poskrbela prek asignacij. Torej da bi namesto najbolj prizadetih podjetij plačala njihove obveznosti do dobaviteljev, to terjatev do prizadetih podjetij pa spremenila v kredit do njih z ročnostjo dveh ali treh let.

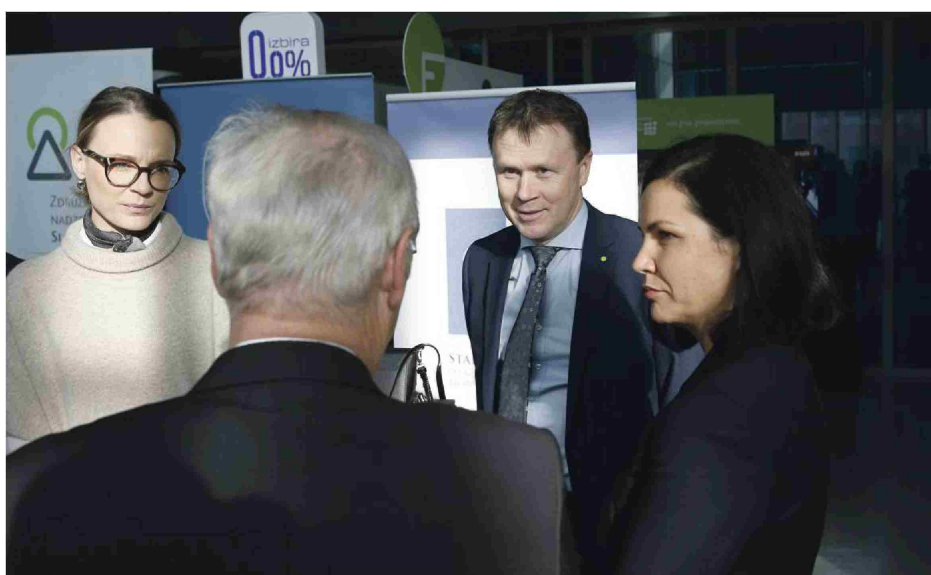
Kaj predlagate vladi glede sprememb izvedbe obstoječih že oddanih projektov, ki še niso stekli, in glede izbire izvajalcev na še odprtih in prihodnjih razpisih?

Gospodarska situacija in razmere so se močno spremenile, imamo višjo silo, ki se ji reče covid-19. Pričakujemo lahko tudi drugi izbruh virusa jeseni. Čas je za strateški premislek. Smiselno in strateško je tudi ponoviti razpis za drugi tir, tokrat z odprtim postopkom z bistveno bolj učinkovitim in z natančnim protokolom vodenja projekta. Hvaležne nam bodo družba in mednarodne institucije. Potrebna bo tudi določena mera »protekcionalizma«, kot ga poznajo v razvitih državah, ki si jih radi postavljamo za vzor, če želimo imeti večje učinke na BDP, polniti proračun in imeti večjo gospodarsko rast. Čas je, da se iz preteklih napak nekaj naučimo in jih ne delamo več.

Pomembno je, da vlada najprej pospeši gradnjo projektov, ki so že pripravljeni, imajo gradbeno dovoljenje in izbrane izvajalce. Tukaj gre predvsem za projekt druge cevi predora Karavanke, za začetek gradnje drugega tira in tretje razvojne osi ter za kranjsko železniško progo.

Projekt drugega tira ves čas spremljajo zapleti. Ves čas je bil izjemno slabo voden, do konca ni bilo jasno, kakšna bo sploh projektna zasnova (enotirna ali dvotirna proga), koliko bo stal in kakšna bo njegova finančna konstrukcija.

Gospodarska situacija in razmere so se močno spremenile, imamo višjo silo, ki se ji reče covid-19. Pričakujemo lahko tudi drugi izbruh virusa jeseni.

Ključni paketi ukrepov za blaženje posledic epidemije gredo v pravo smer, saj vlada z njimi zmanjšuje stroške dela za podjetja, ki so morala zaposlene postati na čakalnih seznamih. S tem rešuje la delovna mesta, izkrizi pa finančna pokojninske izdatke za podjetja, ki delujejo, pravi Sandra Damijan. FOTOGRAFIJ BLAZ SAMEC

Intervju Gradbeništvo je dejavnost, ki ima od vseh gospodarskih panog največje multiplikativne učinke

KPK opozarja na korupcijska tveganja pri izključevanju nevladnikov

Omejitve v praksi pomenijo, da v prihodnjih dveh letih praktično nobena nevladna organizacija ne bo mogla vstopati v postopke

T. K. B. | 4. maj 2020 ob 15:29
Ljubljana - MMC RTV SLO

Po novem imajo nevladne organizacije postavljene praktično nemogoče pogoje za sodelovanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja, v kater...

Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj in zaostritev pogojev sodelovanja nevladnih organizacij v teh postopkih povečuje nastanek tveganj za korupcijo in kršitve integritete, opozarjajo na KPK-ju.

Nekateri ukrepi za zamejitev epidemije novega koronavirusa porajajo nova tveganja za korupcijo ter tveganja za kršitve integritete in načel pravne države pri delovanju javnega sektorja. "Če zaznava in upravljanje teh tveganj nista učinkovita, je prisotnost kršitev neizogibna. To velja tudi za ukrep iz zadnjega svežnja interventnih ukrepov za zaježitev epidemije in njenih posledic, ki zaostre pogoje sodelovanja nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj," opozarjajo v komisiji za preprečevanje korupcije.

Okolje v Sloveniji ostalo brez svojega zagovornika

Na KPK-ju so prepričani, da je prisotnost nevladnih organizacij v postopkih pridobitve gradbenih dovoljenj pomemben mehanizem zmanjšanja tveganj za korupcijo in doslednega uveljavljanja javnega interesa. Kot je znano, sprememba zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije covida-19 in omilitve njenih posledic predvideva višji prag za nevladne organizacije pri sodelovanju v postopkih dodelitve gradbenega dovoljenja, kar "lahko predstavljajo korupcijska tveganja". "To potrjuje ne le javno izraženo mnenje nevladnih organizacij, da novo sprejetih pogojev ne izpolnjuje nobena od obstoječih organizacij, temveč temu pritrjujejo tudi predstavniki vlade, ko ta ukrep pojasnjujejo javnosti," so prepričani na KPK-ju.

Menimo, da je možnost uporabe pravnega sredstva nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj eden ključnih mehanizmov zmanjševanja korupcijskih tveganj in zagotavljanja večje transparentnosti postopkov ter dodatno varovalo za dosledno izvajanje javnega interesa na področju varstva okolja.

KPK

"Sprejeti ukrep vlade, ki zaradi okoliščin delovanja nevladnih organizacij v Sloveniji dejansko onemogoča sodelovanje le-teh v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjavi ministra za okolje ob sprejemu sprememb **gradbene zakonodaje**, da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno posegajo v obstoječe varovalke varstva javnega interesa na področju varovanja okolja," so opozorili na KPK-ju in dodali, da so razlogi za rahljanje postopkov za dodelitev gradbenega dovoljenja za nadaljnji dve leti – glede na to, da so bili postopki izdaje gradbenih dovoljenj v času epidemije ustavljeni le za krajši čas (manj kot dva meseca) – vprašljivi.

Okoljski minister **Andrej Vizjak** je ob predstavitvi sprememb zakonodaje, katere cilj naj bi bil poenostavitev in pohirotev postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj, med drugim dejal, da številne nevladne organizacije, ki imajo status, da delujejo v javnem interesu in imajo pravico vstopati v postopke izdajanja dovoljenj, dejansko delujejo v interesu ohranjanja narave in ugodnega stanja okolja, "nekateri primeri pa so eklatantno v nasprotju s tem". Kot primer je izpostavil nasprotovanje novomeške organizacije RoVo gradnji lakirnice družbe Magna Steyr ter primer tretje razvojne osi.

V Komisiji ob tem dodajajo, da mora vlada kljub epidemiji in potrebi po sprejemu določenih interventnih ukrepov "delovati preudarno in predvsem družbeno odgovorno, tudi na področju varstva okolja, saj so lahko posledice tako sprejetih ukrepov za okolje daljnosežne, morda celo nepopravljive".

Tudi sicer v izrednih razmerah naraščajo korupcijska tveganja, še opažajo na KPK-ju in dodajajo, da morajo vsi spoštovati standarde, saj to preprečuje pojav korupcije, nasprotja interesov ter neetičnih in nezakonitih vplivov na delovanje javnega sektorja, "najsi gre za oblikovanje in sprejemanje zakonodajnih predlogov, vodenje konkretnih postopkov javnega naročanja ter oddajo javnih naročil, dodeljevanje socialnih transferjev

ali omogočanje investicij v gradbene projekte z rahljanjem zakonsko predvidenih varovalk".

Čeprav odločevalci ukrepe označujejo kot nujne za zajezitev epidemije oziroma njenih negativnih posledic, pa bi hkrati morali, v skladu z načelom pravne države, spoštovati oziroma zagotavljati primerne ter učinkovite varovalke pred arbitrarnimi posegi in zlorabami pravic in svoboščin, so še zapisali in dodali, da na porast korupcijskih tveganj opozarja tudi GRECO (Skupina držav proti korupciji pri Svetu Evrope).

ANHOVO • V Salonitu le dva tedna premora

Cementa niso delali, so ga pa prodajali

Po približno dveh tednih je anhovska cementarna včeraj spet zagnala proizvodnjo. Predsednik uprave podjetja se nada dobrih časov.

• Anhovska cementarna je proizvodnjo začasno ustavila med zadnjimi, šele 20. aprila. Premor so v podjetju izkoristili za vzdrževalna dela, neprekinjena je bila dostava cementa do kupcev. Včeraj so obrnili razmere, pri čemer bodo v cemen-

ta za uvajanje in preverja izvajanje varnostnih ukrepov.

Predsednik uprave **Julijan Fortunat** je za prodajo optimističen: "Gradbišča v Italiji ponovno odpirajo, na slovenskem trgu smo aprila zabeležili desetodstotno nižjo realizacijo od pričako-

V Salonitu so včeraj spet zagnali proizvodnjo.

tarni ostali v veljavi enaki ukrepi za zavezitev korona virusa, kot marca in aprila. Delavci imajo ves čas na razpolago maske, razkužila, očala, rokavice, veljajo omejitve gibanja in spoštovanje varnostne razdalje. Zaščitna sredstva so predpisana tudi za prevoznike. Hkrati je v Salonitu še vedno aktivna tudi krizna skupina, ki skrbi

vane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je **gradbeništvo** zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva." Zaposlenim se je zahvalil tudi za izdelavo zaščitnih mask in razkuževanje bankomatov v občini. • **NR**

INTERVJU Jože Renar, direktor Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala na Gospodarski zbornici Slovenije, pravi, da se gradbeni projekti, ki so v teku, v glavnem nadaljujejo, naročila za nove pa so že vidno upadla

Pri sklepanju novih gradbenih poslov se že odpira luknja

BRANKO ŽNIDARŠIČ
branko.znidarsic@finance.si

»Razpisi, predvsem pa sklenitve novih gradbenih pogodb za gradnje vodovodov, malih čistilnih naprav in kolesarskih stez so že tako rekoč ustavljeni. To so manjši projekti, drugo vprašanje, ki se postavlja, pa je, kaj se bo zgodilo z večjimi. Dejstvo je, da še vedno nimamo jasno začrtanih dolgoročnih večjih infrastrukturnih projektov niti načina njihovega izvajanja.« je povedal Jože Renar, direktor Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala (ZGIGM) na Gospodarski zbornici Slovenije. Z njim smo se pogovarjali o tem, kako pandemija COVID-19 vpliva na gradbeništvo in kako bi ta panoga lahko odigrala pomembno vlogo pri premagovanju gospodarske krize.

Med pandemijo je videti veliko gradbišč, kjer dela vsaj na videz potekajo normalno. Človek na prvi pogled dobi vtis, da gradbeništvo za zdaj zaradi koronavirusa ni med huje prizadetimi. Kako pa je po vaših podatkih v resnici? Lahko rečem, da je epidemija koronavirusa korenito prizadela tudi gradbeništvo. Delo je upočasnjeno in nemalokrat celo ohromljeno. Večji projekti se sicer še izvajajo, manjši že manj. Največja težava je, kaj bo v prihodnje. Pri novih projektih se nam že zdaj odpira nova luknja. Kljub obetavnim izjavam in naklonjenosti nekaterih ministrov pospešitvi gradenj za uspešnejši izhod iz krize, denimo prek intenzivne priprave potrebne gradbene dokumentacije za nove gradnje, in kljub prizadevanjem za poenostavitve postopkov za pridobivanje gradbenih dovoljenj se pri javnih razpisih občin za nove gradbene projekte stvari že ustavljajo. Podjetja poročajo, da so razpisi, predvsem pa sklenitve novih gradbenih pogodb za gradnje vodovodov, malih čistilnih naprav in kolesarskih stez že tako rekoč ustavljeni. To so projekti, za katere imamo dodeljena evropska sredstva, določene izvedbene roke in treba bi jih bilo čim prej začeti izvajati.

Kakšne težave imajo gradbinci najpogosteje pri organizaciji dela na grad-

biščih med pandemijo?

Najprej so se morala podjetja organizacijsko prilagoditi zahtevam, povezanim z zagotavljanjem zdravja zaposlenih. Pri tem so naletela na omejitve pri dobavi zaščitnega materiala. Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje smo predlagali oblikovanje splošnih navodil za delodajalce in zaposlene v gradbeništvu, a žal ni šlo, tako je bila zadeva prepuščena posameznim delodajalcem, njihovim varnostnim inženirjem in medicini dela, kar pa ob 17 tisoč podjetjih ni ravno enostavno in pregledno. V podjetjih so morali zagotoviti zaščitna sredstva, prilagoditi logistiko prevozov zaposlenih na gradbišča in organizacijo dela na gradbiščih, zmanjšati število ljudi, ki hkrati delajo na gradbiščih, in tem zmanjšati tudi intenziteto dela, zagotoviti ustrezno razdaljo med zaposlenimi v času sestankov, med malico, preprečiti druženje med odmori, zagotoviti razkuževanje sanitarij in podobno. To seveda povzroča težave pri zagotavljanju izvedbenih rokov, zmanjšuje produktivnost in pomeni višje stroške na enoto opravljenega dela.

Uveljavljene so bile tudi omejitve in uvedena karantena za napotene delavce pri prehajanju meje tako v Slovenijo kot tudi v nekatere druge države. Še posebej velike težave povzročajo prehodi na gradbišča in z njih slovenskim izvajalcem v tujini. Menimo, da rešitve za napotene delavce niso ustrezno urejene niti v Sloveniji niti na Hrvaškem. So izjemno toge in preveč restriktivne. Zato smo na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) in HGK (Hrvatska gospodarska komora) vsak na svoji strani, pa tudi skupaj, pozvali oblasti v obeh državah k uvedbi učinkovitejših rešitev, kot jih imajo denimo pri naših severnih sosedih. Tam vsi prehodi napotnih delavcev na njihovi strani meje potekajo z mnogo manj težavami kot pri nas.

Februarja je Slovenija po podatkih Eurostata na letni ravni dosegla največjo rast obsega gradbenih del v EU, znašala je 6,8 odstotka. Kakšne podatke pričakujete za marec in pozneje še za april? Podatki za januar in februar še ne dajejo relevantnih izhodišč za kakovostno oceno razmer v dejavnosti, kot jih lahko pričakujemo v nadaljevanju leta. Gre namreč za

meseca z najmanjšo intenziteto dela, ki je ob tem še močno odvisna od vremenskih razmer. Za marec in april zaradi ukrepov pričakujemo zmanjševanje obsega del, ki pa še ne bo zelo veliko, saj je bilo pretrganja pogodb, kjer so bili naročniki pravne osebe, razmeroma malo. So se pa ustavila dela pri marsikaterem projektu, kjer je bil naročnik fizična oseba.

Kako bi lahko pomanjkanje novih projektov vplivalo na gradbeništvo, ki je iz zadnje finančne krize izšlo zelo zdesetkano?

Brez izvedbe tako velikih kot tudi manjših gradbenih projektov bosta gradbeništvo in z njim pomemben del gospodarstva v Sloveniji še dolgo životarila. Če teh projektov ne bomo začeli kmalu graditi, se nam bo ponovil scenarij iz prejšnje krize, ko nam je uspelo uničiti velik del slovenskega gradbeništva ter delovnih mest tako v gradbeništvu kot tudi v spremljevalnih industrijah ter s tem povečati zaostanek za povprečjem BDP v EU za skoraj deset odstotkov. Potrebovali smo več kot deset let, da smo se vrnili na zaostanek pred krizo. Država bi morala zdaj za uspešnejši izhod iz krize vključiti tudi nov zavezujoč sveženj ukrepov za izvedbo dolgoročnih investicij. Dejstvo je, da so se vse gospodarske krize reševale z infrastrukturnimi projekti, saj gre za najmanj tvegane razvojne naložbe, ki vse povrnejo vložena sredstva. Gradbeništvo, ki v Sloveniji skupaj z načrtovalci zaposluje več kot 75 tisoč ljudi, je lahko gibalno gospodarske rasti, vendar brez protikriznih in stabilnih državnih naložb te naloge ne bo zmoglo opraviti. S temi izzivi smo se sicer že obrnili na ministrstvo za okolje in prostor ter ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, kjer so predloge in rešitve naše zbornice pozdravili. Odzivi najpomembnejših ministrstev so torej pozitivni. Treba je biti pozoren, da se bodo stvari nadaljevale. Želimo si, da bi bile vse dane obljube uresničene.

Kaj bi se s to panogo zgodilo, če bi znova doživela večji upad, v kolikšnem obsegu bi se lahko spet pobrala?

Če bi se ponovil scenarij iz prejšnje krize, bi Slovenija zelo hitro pridelala nov zaostanek za povprečjem EU, kar bi nas znova prib-

ližalo nerazvitim državam EU z vsemi posledicami, ki sodijo zraven.

☞ **Gospodarske krize se v velikem obsegu rešujejo prav z infrastrukturnimi projekti. Kateri projekti bi lahko bili to po vašem mnenju v Sloveniji?**

Med glavnimi projekti so vsekakor gradnja tretje razvojne osi in drugega tira železniške povezave Divača-Koper ter gradnja hidroelektrarn. Zelo pomemben je tudi dogovor za razvoj regij (DRR). Gre za nov instrument regionalne politike, s katerim se uresničuje regionalni razvojni program, tako da se določijo glavni regijski in sektorski projekti za premagovanje razvojnih ovir v regiji ter viri financiranja. Vse to so projekti, ki jih je treba spodbuditi in odpraviti vse ovire, ki onemogočajo učinkovito pridobivanje vseh vrst okoljskih, gradbenih in drugih dovoljenj ter umeščanje objektov v prostor, saj so naši postopki v primerjavi z razvitimi okolji preveč birokratski in počasni. Treba je najti denar za nje in jih začeti izvajati. Potem bo v Sloveniji, vsaj kar zadeva **gradbeništvo** in s tem celotno gospodarstvo, precej lažje, saj ne bomo več izključno odvisni od izvoznega povpraševanja, ki se za naša podjetja ne bo vzpostavilo čez noč.

☞ **Kakšna bo po vašem mnenju usoda zlatega infrastrukturnega pravila, ki se ga država že do zdaj ni držala v celoti?**

Sposobnost države za izvajanje zlatega investicijskega pravila se izkaže šele v kriznih razmerah, v kakršne vstopamo zdaj. To pravilo poleg stabilnega od pet- do šestletnega načrta investicij od države zahteva, da je v kriznih razmerah sposobna tudi proticikličnega investicijskega delovanja, tako da poleg načrtovanih zažene tudi dodatne gradbene projekte, ki jih ima pripravljene na zalogi za premagovanje kriznih razmer. Naše izkušnje iz preteklosti so sicer zelo slabe. V prid zdajšnjim razmeram govorijo, da smo še vedno na precej manjšem obsegu gradbenih del, kot smo bili pred prejšnjo krizo. Lani smo dosegli le okoli 60 odstotkov obsega del iz predkriznega leta 2008, zato tokrat ne moremo govoriti o pregrevanju dejavnosti. Zdajšnji obseg gradenj je zelo blizu dolgoročnega narodnogospodarskega optimuma. Poleg tega od zunaj na nas nihče ne pritiska, da moramo strogo spoštovati omejitve fiskalnega pravila. Zanašamo se tudi na to, da smo se v Sloveniji iz slabih ravnanj v preteklosti kaj naučili, saj smo za izhod iz zadnje krize potrebovali veliko več časa kot preostale članice EU. Manj optimistično pa je, da smo danes precej bolj zadolženi, kot smo bili pred prejšnjo krizo.

☞ **Pritožujete se tudi zaradi zapletere**

birokracije. Proizvajalci montažnih hiš so povedali, da so morali proizvodnjo ustaviti zaradi neizdajanja gradbenih dovoljenj, ne pa zaradi koronakrize. Izdajanje gradbenih dovoljenj se je sicer zaradi nove zakonodaje upočasnilo že prej. Kaj tu predlagate državi?

Iščemo poti, da se **gradbeništvo** med krizo zaradi koronavirusa omogoči, da kot dejavnost, ki lahko občutno ublaži učinke gospodarske krize, delo nadaljuje povsod, kjer je mogoče izvajati zadostne zaščitne ukrepe v boju proti epidemiji. Da bi lahko podjetja v **gradbeništvo** delovala tudi v obdobju trajanja ukrepov, je pomembno, da nemoteno in učinkovito delujejo tudi službe za izdajanje gradbenih dovoljenj na upravnih enotah. Na ZIGIM smo pozvali ministrstvo za javno upravo, naj spodbudi upravne enote po Sloveniji, da zagotovijo ustrezno organizacijo in potrebne kadrovske zmogljivosti za nemoteno izdajo gradbenih dovoljenj, ki so že v normalnih razmerah pogosto ozko grlo pri izvedbi gradbenih projektov. Najprej je bil naš poziv zavržen, na koncu pa je država izdala gradbenih dovoljenj vendarle uvrstila med nujne zadeve. Poleg tega smo skupaj z Zbornico za lesarstvo za pospešitev procesa izdaje gradbenih dovoljenj na upravnih enotah predlagali tudi spremembo **gradbenega zakona** v členih, ko gre za osebno vročanje dokumentov, da začnejo postopke osebnega vročanja izvajati tudi elektronsko, kot to že nekaj časa počne FURS. Predlagali smo še, da se vloga občin kot mnenjedajalcev spremeni in se vrne na stanje, kot je bilo določeno v zakonu o **graditvi** objektov. S tem bomo pospešili proces izdajanja gradbenega dovoljenja in občine razbremenili nepotrebne administracije.

☞ **Zdaj se na veliko govori o tem, da se bo po koncu epidemije gospodarstvo vse hitreje digitaliziralo. Kako bo to po vašem mnenju videti v **gradbeništvo**?**

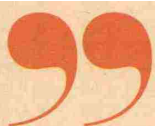
Prav gotovo se bo napredek zgodil pri digitalizaciji in evidentiranju komunikacije med najpomembnejšimi deležniki v fazi izvajanja. Pričakujemo pospešeno digitalizacijo pri poročanju z gradbišč, evidentiranju zahtev po spremembah in njihoven potrjevanju, ugotavljanju napak na objektih, ažuriranju planov, izvajanju pregledov, potrjevanju predlaganih rešitev, potrjevanju situacij, dobavah materialov, obveščanju zaposlenih, internih sestankih, sodelovanju s podizvajalci, dobavitelji in še bi lahko našteval.

☞ **Ali so se v **gradbeništvo** izoblikovali kakšni novi vzorci, navade ali postopki, ki se bodo ohranili tudi po koncu pandemije?**

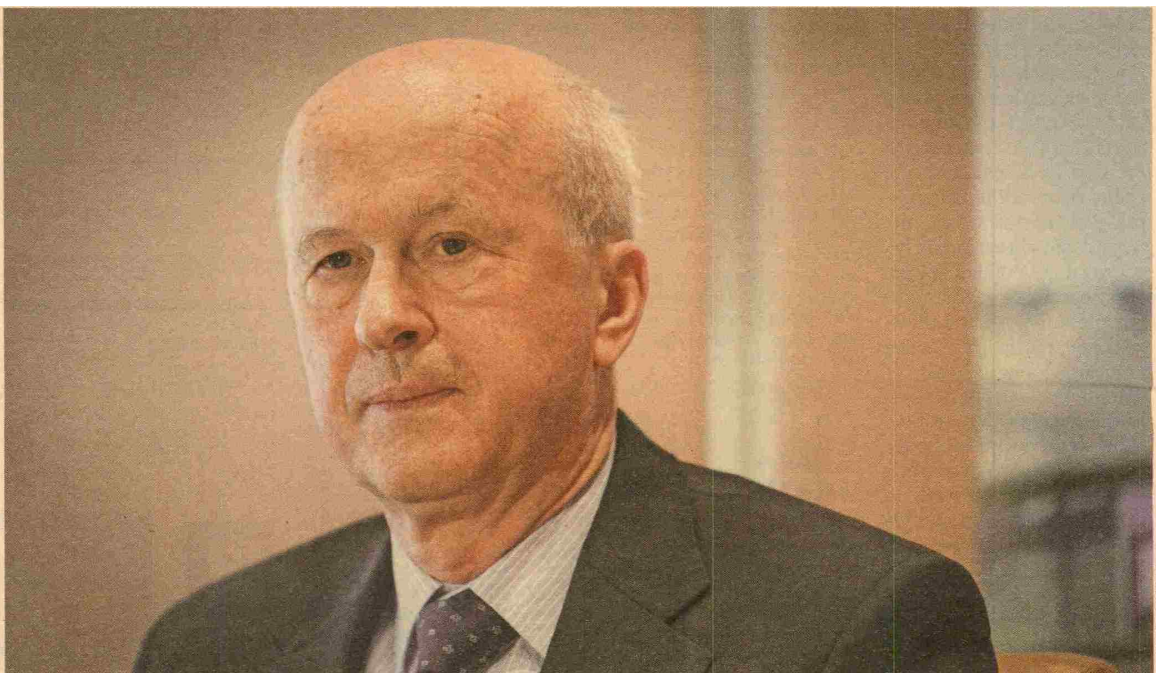
Intenzivnejši vstop digitalizacije v izvaja-

nje gradbenih projektov bo v precejšnjem obsegu nepovraten. Pri tem pa bo vendarle treba ohraniti tudi pristen človeški stik, ko gre za vzpostavljane zaupanja med sodelujočimi v gradbenih timih. Timi v **gradbeništvo**, v nasprotju s preostalimi industrijami, namreč niso stalni, ampak se pri posameznih projektih vsakič oblikujejo na novo, zato bo pristen človeški stik še naprej glavni pogoj za vzpostavitev začetnega zaupanja tako med člani timov kot med timi. Samo visoka raven medsebojnega zaupanja zagotavlja uspešnejšo komunikacijo, tudi digitalno, med zaposlenimi in njihovo učinkovitejše delo pri gradbenih projektih.

Gradbeništvo, ki v Sloveniji zaposluje skupaj z načrtovalci prek 75 tisoč ljudi, je lahko generator gospodarske rasti, vendar brez protikriznih in stabilnih državnih investicij te naloge ne bo zmoglo opraviti.

JUREMAKOVEC

Vpisano: 4.5.2020 14:36:33

Drugi paket ukrepov za omilitev posledic epidemije

Rubrika: **Ne spreglejte** Natisni

Tweet

Prvega maja 2020 je stopil v veljavo Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19 (#PKP2). Cilj zakona je podjetjem omogočiti oživitve njihove investicijske aktivnosti in s tem ohranitev delovnih mest.

Državna jamstva za likvidnostna posojila podjetij

- Višina posameznega poročstva bo največ **70 % glavnice** za velika podjetja in **80 % glavnice** za mikro, majhna ali srednja podjetja.
- **Višina posojila bo največ 10 % prihodkov** v letu 2019 in ne več od letnih stroškov dela.
- Pogodba za posojilo mora biti sklenjena med 13. marcem in 31. decembrom 2020.
- Rok za odplačilo posojila je **največ 5 let**.
- Posojilo ni namenjeno podjetjem v težavah, povezanim družbam, družbam s sedežem v tujini in družbam v davčnih oazah.

Dopolnitve prvega paketa ukrepov

- Tisti, ki so izgubili delo v času epidemije, prejmejo začasno nadomestilo plače v višini **513,64 evra bruto mesečno**; vlogo oddajo območnemu zavodu za zaposlovanje.
- Do nadomestila plače za delavce so upravičeni tisti delodajalci, ki jim bodo **prihodki letos upadli za več kot 10 odstotkov** glede na 2019.
- Do nadomestila plače in plačila socialnih prispevkov za delavce, ki so na začasnem čakanju na delo so upravičene tudi **humanitarne in invalidske organizacije**.
- Do nadomestila plače za delavce so upravičeni tudi delodajalci iz finančne ali zavarovalniške dejavnosti, če imajo manj kot 10 zaposlenih.
- Plačila prispevkov za socialno varnost so oproščeni zavezanci, ki so dolžni plačevati poklicno zavarovanje.
- Do mesečnega temeljnega dohodka in oprostive plačila socialnih prispevkov so upravičeni tisti **samozaposleni**, ki jim bodo **prihodki letos upadli za več kot 10 odstotkov** glede na 2019.
- Do mesečnega temeljnega dohodka in oprostive plačila socialnih prispevkov so v sorazmernem deležu upravičeni tisti **samozaposleni, družbeniki, verski uslužbenci in kmetje**, ki delajo za krajši delovni čas.
- Delavci se bodo lahko na zahtevo delodajalca v času začasnega čakanja na delo za do sedem dni v tekočem mesecu (ne nujno zaporednih).
- Država bo zagotovila **mesečni krizni dodatek za invalide** zaposlene v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih.
- Do enkratnega solidarnostnega dodatka v višini med **130 in 300 evrov** so upravičeni tudi **brezposelni prejemniki nadomestil iz invalidskega zavarovanja in prejemniki poklicnih pokojnin**, če te ne presegajo 700 evrov.
- **Enkratni solidarnostni dodatek v višini 150 evrov** prejmejo člani kmetij starejši od **65 let**, ki ne prejmejo pokojnine.
- **Enkratno solidarnostno pomoč v višini 150 evrov** prejmejo tudi izredni študenti.
- **Enkratno solidarnostno pomoč v višini 150 evrov** prejmejo tudi prejemniki starševskega dodatka, dodatka za nego otroka, družinski pomočniki, rejniki, upravičenci po zakonu za vojne veterane in vojne invalide, upravičenci do nadomestila po zakonu o socialnem vključevanju invalidov.

- **Enkratno solidarnostno pomoč** v višini 30 evrov za vsakega otroka prejmejo prejemniki otroškega dodatka, če niso višje kot v 6. dohodkovnem razredu.
- **Do dodatka za nevarnost in posebne obremenitve** so upravičeni tudi zasebni izvajalci socialnega in zdravstvenega varstva, ki opravljajo javno službo.
- Zavod za zaposlovanje lahko brezposelne delavce napoti na začasna in občasna dela v kmetijstvu.

Ostali ukrepi

- Namesto vračila vplačanega zneska lahko turistično podjetje potrošniku izda **vrednotnico**, ki jo je mogoče unovčiti v 2 letih.
- Dvig povprečnine za občine za 6 %.
- Najemnikom poslovnih prostorov, ki so v lasti države ali občine, v času epidemije **ne bo treba plačati najemnine**.
- **Dodatna olajšava za donacije**, namenjene odpravi posledic epidemije.
- **Oprostitev plačila DDV** za maske in razkužila od vključno 13. marca 2020 do vključno 31. julija 2020.
- Pospešitev izdaja **gradbenih dovoljenj**, **poenostavitev upravnih postopkov** po **gradbenem zakonu** in predpisih s področja varstva okolja in ohranjanja narave.

#PKP2

Vključuje ukrepe za zagotavljanje likvidnost gospodarstva in popravke 1. paketa

- [Zakon o zagotovitvi dodatne likvidnosti gospodarstvu za omilitev posledic epidemije COVID-19](#) (pdf, 1,5 MB)
- [Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo](#) (pdf, 1,5 MB)

#PKP1

Uveljavljen protikoronski paket ukrepov za omilitev posledic epidemije za prebivalstvo in gospodarstvo

- [Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije COVID-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo](#) (pdf, 574 KB)

Vir: Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje

Razmišljanje o sejmski dejavnosti v času epidemije

Gornja Radgona, 4. maj 2020 (MOREL)- Sejmska dejavnost je stara toliko kot človeška civilizacija. Težko bi sicer rekli, da sodi med najstarejše obrti, še manj industrije kot tej dejavnosti danes rečemo, ampak bo že držalo, da je nastala takoj, ko je človek uspel narediti nekaj, kar bi lahko bilo zanimivo za druge ljudi, da jim pokaže, zamenja za kaj drugega ali prodaja. Za prvi dokument o obstoju sejmov velja listina z datumom 9. Oktobra 634/35, ki jo je izdal Kralj Dagobert I. za sejem v Saint Denis pri Parizu. Več dokumentov o sejmskih pravicah pa najdemo v 12. stoletju in kasneje.

Sejmska dejavnost ali industrija je doživela najvišji razmah v Nemčiji. V nemščini je ime za sejem »Messe« enak kot ime za cerkveni obred, ki ga mi imenujemo maša, saj je neizpodbitno, da imajo sejni korenine ob cerkvenih praznikih, ki so bili enkrat ali večkrat na leto ob imenih svetnikov. Tudi v Sloveniji poznamo to tradicijo že več stoletij. V Radgoni Leopoldov sejem, v Murski Soboti Trezino sejne, v Kranju Veliki šmaren in ta tradicija se nadaljuje še danes.

Sejmska industrija kot jo poznamo danes je seveda grajena na drugačnih temeljih in potrebah. Čas industrijske revolucije je tudi sejmske dogodke spremenil v sejmsko industrijo, brez katere bi novosti in dosežki na vseh področjih ne prišli v širšo uporabo.

Sejmski kontingenti so v nekaterih državah sploh omogočili dostop do sodobnih tehničnih in tehnoloških dosežkov. Sejmi so postali predvsem po drugi svetovni vojni pokazatelj napredka, pa tudi motor nadaljnjega razvoja ter usmerjevalec trendov na vseh področjih. Svetovno združenje sejmov UFI, ki je bilo ustanovljeno 15. aprila 1925 v Milanu, združuje 795 članov in več kot tisoč mednarodnih strokovnih sejmov v 88 državah sveta. Vodilna država sejmske industrije z 180 mednarodnimi sejmi, 180.000 razstavljalci in 10 milijoni obiskovalcev je Nemčija.

Tudi v Sloveniji lahko govorimo o solidni sejmski dejavnosti. Leta 1991, torej ob osamosvojitvi Slovenije, je bilo v združenju organizatorjev sejmov pri GZS deset članov. Danes imamo poleg treh profesionalnih sejmskih hiš še nekaj organizatorjev sejmov in prireditev. Ob krizi povezani s koronavirusom se je izkazalo, da se z dejavnostjo srečanj (v kar poleg sejmov sodijo tudi kongresi, razstave in izvajalci posrednih dejavnosti) ukvarja več sto podjetij v Sloveniji.

In če kdaj, potem je prav sedaj priložnost, da se ta industrija poveže, saj v nekem smislu plava v istem bazenu. Dejavnost pa ima tudi izredne multiplikativne učinke na številne druge dejavnosti še posebej na gospodarstvo in turizem.

Kriza ki je prizadela praktično vse dejavnosti je lahko v nekem smislu tudi priložnost. Tako kot so namreč velika odkritja v znanosti in tehniki zaznamovala razvoj tudi sejmske dejavnosti, tako lahko tudi virus predstavlja neko novo fazo v razmišljanju in delovanju človeka, civilizacije in odnosu do okolja.

Na Pomurskem sejmu se tako rekoč že desetletja posvečamo temam, ki so povezane s trajnostnim razvojem, sonaravnim kmetijstvom, **gradbeništvo**, zdravim načinom življenja ter skrbi za okolje. Čeprav Pomurski sejem razpolaga z največjim sejmskim prostorom v državi in je sejem AGRA tudi po površini, številu razstavljalcev in obiskovalcev največja sejmska prireditev v državi, tega ne izpostavljamo. V ospredje postavljamo vsebine in kakovost, ki jih izkazujejo s strokovnimi razstavami živali, vzorčnimi nasadi in mednarodnimi strokovnimi ocenjevanji ter prireditvami, ki poudarjajo družbeno in osebno odgovornost do pomembnih vprašanj današnjega trenutka. V tem smislu jemljemo sejme kot naše in širše poslanstvo. S tem poslanstvom živimo tudi v tej krizi, ki nas je z odpovedmi prireditev postavila v izredno zahteven položaj. Zavedamo se, da je zdravje in preživetje na prvem mestu in da bo kriza zagotovo prinesla nova spoznanja in drugačna ravnanja v odnosu do narave in posredno tudi našega zdravja in zdravstvenih institucij.

Leto 2020 je svetovno leto zdravja rastlin in rastline so prvi pokazatelj zdravega okolja. Imamo namreč veliko srečo, da so na planetu v veliki večini zdrave in užitne rastline, ki so pogoj tudi za zdravje ljudi, živali in ostalih organizmov. S spreminjanjem naravnega okolja in neomejenim izkoriščanjem naravnih virov lahko stvari obrnemo na glavo, kot se dogaja tudi sedaj. Tako kot smo na sejmih vedno znova v vseh dosedanjih desetletjih in stoletjih iskali in predstavljali nove dosežke in trende na vseh področjih, tako vidim sejem in sejmsko industrijo tudi jutri kot tisto, ki bo pokazala nove trende razvoja in delovanja celotne družbe. Vzpostaviti svetovno ureditev, ki bo pravična do posameznih držav, narodov in kultur in pravična do planeta je naloga svetovnih voditeljev.

Sejmi, kongresi, pa tudi religiozni dogodki in srečanja nasploh so priložnost za politiko, znanost, gospodarstvo in kulturo, da predstavijo nove trende in rešitve za prihodnost. Prihodnost pa je prav gotovo lahko lepa, če bomo znali vse te neverjetne dosežke zadnjih desetletij usmeriti v dobrobit človeštva in ne v zmago kapitala.

Virus Covid-19 nam naj bo svarilo in opozorilo pa tudi vodilo, da bolj kot nenehno gospodarsko rast, oboroževalno tekmo in vedno več potrošniških dobrin potrebujemo več sodelovanja, spoštovanja planeta in vsega kar ga sestavlja. V tem smislu naj deluje tudi demokracija, ki ne pomeni, da je vse dovoljeno pa tudi da je vse prepovedano ampak da vlada spoštovanje in odgovornost do ljudi narave in prihodnjih generacij. Digitalizacija in vsi neverjetni dosežki znanosti ter izročila predhodnih generacij in civilizacij nam lahko pomagajo pri iskanju rešitev za ponovno vzpostavitev odgovornih in pristnih srečanj prav kmalu. To je zapisal Janez Erjavec, predsednik uprave Pomurskega sejma. (konec)

SEJMI IN KORONA

.....

Sejemska dejavnost je stara toliko kot človeška civilizacija. Težko bi sicer rekli, da sodi med najstarejše obrti, še manj industrije kot tej dejavnosti danes rečemo, ampak bo že držalo, da je nastala takoj, ko je človek uspel narediti nekaj, kar bi lahko bilo zanimivo za druge ljudi, da jim pokaže, zamenja za kaj drugega ali proda.

Za prvi dokument o obstoju sejmov velja listina z datumom 9. Oktober 634/35, ki jo je izdal Kralj Dagobert I. za sejem v Saint Denis pri Parizu.

Več dokumentov o sejmskih pravicah pa najdemo v 12. stoletju in kasneje.

Sejemska dejavnost ali industrija je doživela najvišji razmah v Nemčiji. V nemščini je ime za sejem »Messe« enak kot ime za cerkveni obred, ki ga mi imenujemo maša, saj je neizpodbitno, da imajo sejmi korenine ob cerkvenih praznikih, ki so bili enkrat ali večkrat na leto ob imenih svetnikov. Tudi v Sloveniji poznamo to tradicijo že več stoletij. V Radgoni Leopoldov sejem, v Murski Soboti Trezino sejne, v Kranju Veliki šmaren in ta tradicija se nadaljuje še danes.

Sejemska industrija kot jo poznamo danes je seveda grajena na drugačnih temeljih in potrebah. Čas industrijske revolucije je tudi sejemske dogodke spremenil v sejmsko industrijo, brez katere bi novosti in dosežki na vseh področjih ne prišli v širšo uporabo.

Sejemski kontingenti so v nekaterih državah sploh omogočili dostop do sodobnih tehničnih in tehnoloških dosežkov.

Sejmi so postali predvsem po drugi svetovni vojni pokazatelj napredka, pa tudi motor nadaljnjega razvoja ter usmerjevalec trendov na vseh področjih.

Svetovno združenje sejmov UFI, ki je bilo ustanovljeno 15. aprila 1925 v Milanu, združuje 795 članov in več kot tisoč

mednarodnih strokovnih sejmov v 88 državah sveta.

Vodilna država sejemske industrije z 180 mednarodnimi sejmi, 180.000 razstavljalci in 10 milijoni obiskovalcev je Nemčija.

Tudi v Sloveniji lahko govorimo o solidni sejmski dejavnosti. Leta 1991, torej ob osamosvojitvi Slovenije, je bilo v združenju organizatorjev sejmov pri GZS deset članov. Danes imamo poleg treh profesionalnih sejmskih hiš še nekaj organizatorjev sejmov in prireditev. Ob krizi povezani s koronavirusom se je izkazalo, da se z dejavnostjo srečanj (v kar poleg sejmov sodijo tudi kongresi, razstave in izvajalci posrednih dejavnosti) ukvarja več sto podjetij v Sloveniji.

In če kdaj, potem je prav sedaj priložnost, da se ta industrija poveže, saj v nekem smislu plava v istem bazenu. Dejavnost pa ima tudi izredne multiplikativne učinke na številne druge dejavnosti še posebej na gospodarstvo in turizem.

Kriza ki je prizadela praktično vse dejavnosti je lahko v nekem smislu tudi priložnost. Tako kot so namreč velika odkritja v znanosti in tehniki zaznamovala razvoj tudi sejemske dejavnosti, tako lahko tudi virus predstavlja neko novo fazo v razmišljanju in delovanju človeka, civilizacije in odnosu do okolja.

Na Pomurskem sejmu se tako rekoč že desetletja posvečamo temam, ki so povezane s trajnostnim razvojem, sonaravnim

kmetijstvom, **gradbeništvo**m, zdravim načinom življenja ter skrbi za okolje. Čeprav Pomurski sejem razpolaga z največjim sejemskim prostorom v državi in je sejem AGRA tudi po površini, številu razstavljalcev in obiskovalcev največja sejemska prireditelj v državi, tega ne izpostavljam. V ospredje postavljamo vsebine in kakovost, ki jih izkazujemo s strokovnimi razstavami živali, vzorčnimi nasadi in mednarodnimi strokovnimi ocenjevanji ter prireditvami, ki poudarjajo družbeno in osebno odgovornost do pomembnih vprašanj današnjega trenutka. V tem smislu jemljemo sejme kot naše in širše poslanstvo. S tem poslanstvom živimo tudi v tej krizi, ki nas je z odpovedmi prireditelj postavila v izredno zahteven položaj. Zavedamo se, da je zdravje in preživetje na prvem mestu in da bo kriza zagotovo prinesla nova spoznanja in drugačna ravnanja v odnosu do narave in posredno tudi našega zdravja in zdravstvenih institucij.

Leto 2020 je svetovno leto zdravja rastlin in rastline so prvi pokazatelj zdravega okolja. Imamo namreč veliko srečo, da so na planetu v veliki večini zdrave in užitne rastline, ki so pogoj tudi za zdravje ljudi, živali in ostalih organizmov. S spreminjanjem naravnega okolja in neomejenim izkoriščanjem naravnih virov lahko stvari obrnemo na glavo, kot se dogaja tudi sedaj. Tako kot smo na sejmih vedno znova v vseh dosedanjih desetletjih in stoletjih iskali in predstavljali nove dosežke in trende na vseh področjih, tako vidim sejem in sejemsko industrijo tudi jutri kot tisto, ki bo pokazala nove trende razvoja in delovanja celotne družbe.

Vzpostaviti svetovno ureditev, ki bo pravična do posameznih držav, narodov in kultur in pravična do planeta

je naloga svetovnih voditeljev.

Sejmi, kongresi, pa tudi religiozni dogodki in srečanja nasploh so priložnost za politiko, znanost, gospodarstvo in kulturo, da predstavi nove trende in rešitve za prihodnost. Prihodnost pa je prav gotovo lahko lepa, če bomo znali vse te neverjetne dosežke zadnjih desetletji usmeriti v dobrobit človeštva in ne v zmago kapitala.

Virus Covid-19 nam naj bo svarilo in opozorilo pa tudi vodilo, da bolj kot nenehno gospodarsko rast, oboroževalno tekmo in vedno več potrošniških dobrin potrebujemo več sodelovanja, spoštovanja planeta in vsega kar ga sestavlja. V tem smislu naj deluje tudi demokracija, ki ne pomeni, da je

vse dovoljeno pa tudi da je vse prepovedano ampak da vlada spoštovanje in odgovornost do ljudi narave in prihodnjih generacij.

Digitalizacija in vsi neverjetni dosežki znanosti ter izročila predhodnih generacij in civilizacij nam lahko pomagajo pri iskanju rešitev za ponovno vzpostavitev odgovornih in pristnih srečanj prav kmalu.

Janez Erjavec, Pomurski sejem

Pomurski sejem d.o.o.

Cesta na stadion 2

SI-9250 Gornja Radgona

T: +386 (0) 2 564 2 100

F: +386 (0) 2 564 2 160

4. 5. 2020

Ljubezni, topline in varnosti ni nikoli preveč

4. 5. 2020
8:41

Mila Kuna iz Pariželj je prve otroke v rejništvo sprejela pred približno 16 leti. V tem času je vrata svojega doma in srca odprla številnim ranjenim otroškim dušam. Pri njej so se zvrstili otroci različnih starosti, od nekajmesečnih dojenčkov do osnovnošolcev. Trenutno skrbi za štiri romske šolarje s posebnimi potrebami. Njena soseda Renata Pirec ima krajši staž in se je za tovrstno dejavnost odločila pred devetimi leti. Dva šolarja in en vrtčevski otrok so trenutno v oskrbi njene družine. Menda je rejnic na tistem koncu še kar nekaj, kar očitno ne velja za vsa okolja po Sloveniji, saj je celjski center za socialno delo nedavno opozarjal na pomanjkanje rejniških družin na svojem območju, kar pomeni, da je prisiljen ustrezne namestitve otrokom iskati v oddaljenejših krajih.

Tudi Mila in Renata imata trenutno otroke iz drugih koncev Slovenije. Obe opravljata to dejavnost kot poklic, kar pomeni, da morata imeti v rejništvu vsaj tri otroke ali dva s posebnimi potrebami.

Da to delo ni enostavno in da zahteva celega človeka ter podporo lastne družine, je verjetno jasno vsakomur, zato niti ne preseneča, da posebne gneče za rejništvo ne more biti. Otroci, ki pridejo k rejnicama z majhno vrečko svojih stvari in z ogromno prtljago bridkih izkušenj iz matične družine, potrebujejo varnost, razumevanje in ljubezen. Mila in Renata poznata njihove zgodbe, njuna naloga je, da otrokom pomagata po svojih najboljši močeh. Kako ravnati, da se ne navežeta preveč na otroka in da slovo ni pretežko, v tem času še nista ugotovili.

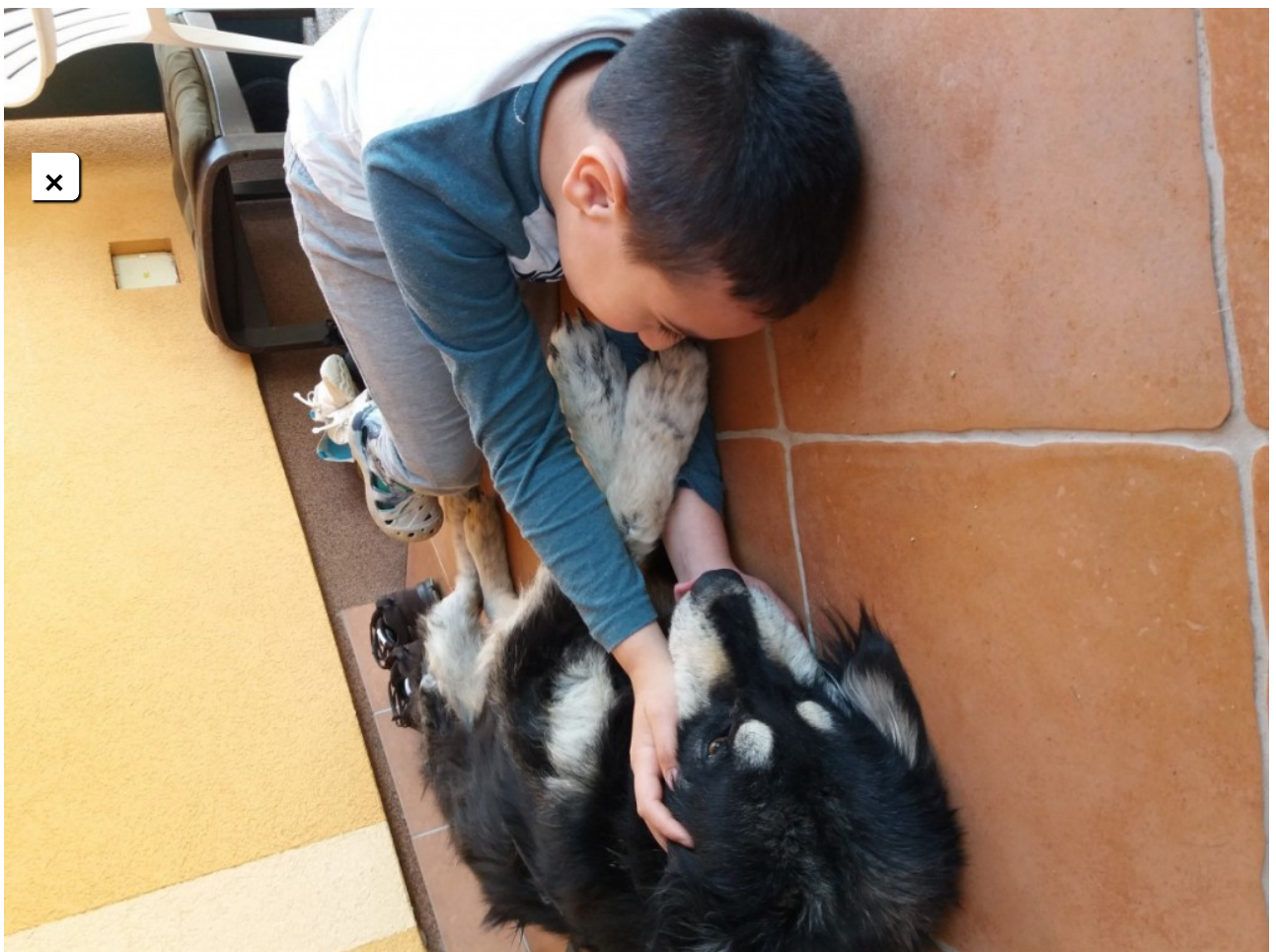

Živali kot pomoč pri vzgoji

Mila izvira iz Bosne, kamor se z otroki v rejništvu pogosto odpravi v času počitnic. Z možem, ki je do upokojitve delal v **gradbeništvu**, sta najprej živela v Velenju in si nato postavila hišo v Parižljah. Sinova sta ob moževem nenehnem delu na terenu potrebovala doma vsaj enega starša. Mila je zato želela ostati doma, a ob tem tudi delati. »Končano imam visoko šolo za organizacijo dela in sem v okviru javnih del delala različne stvari, v času vojne na primer z begunci v Velenju. Ko smo se preselili, sem

nudila učno pomoč v okviru žalskega centra za socialno delo, kjer sem spoznala delavke, ki vodijo področje rejništva. Soseđa je takrat dobila v rejništvo svojega nečaka in tako sem podrobneje spoznala to dejavnost ter se pozanimala, ali bi bila tudi jaz primerna,« se spominja sogovornica, ki pravi, da je bil to neke vrste kompromis. »Lahko sem ostala doma in se ob tem počutila koristno, ker sem nekaj delala in prispevala k družinskemu proračunu.«

Z njo in z Renato smo se pogovarjali na Milinem prostranem vrtu, kjer je dovolj prostora tako za igro otrok kot živali. Milina sinova sta že odrasla in sta se osamosvojila, otrok v rejništvu pa ne zmanjka. Vsak od štirih, ki so trenutno pri njej, ima svojo sobo, svoje obveznosti in trenutke sprostitve, druženja in igre. V ta okvir sodi tudi skrb za dva psa in mačka, pravi Mila, ki kot velika ljubiteljica živali z njihovo pomočjo vzgaja tudi otroke, da bodo postali sočutni, skrbni in odgovorni.

Nadomestna mama

Renata je postala rejnica, ko je ostala brez službe in je prestala operacijo na križu, po

kateri bi težko dobila primerno službo. »Z mozem sva razmišljala, kaj bi počela. Nisem želela brez dela sedeti doma.« Tako sta se odločila za rejništvo, ob čemer imata svoje tri otroke, ki so zdaj že odrasli. »Veliko ljubezni in topline ter varnosti potrebujejo ti otroci,« pravi Renata, ki ji ni bilo vedno lahko niti z otroki, kaj šele z njihovimi starši, ki imajo kljub vsemu zadnjo besedo. A zaveda se,

da mora biti otrokom v času rejništva nadomestna mama, zato ji ni vseeno, kako napredujejo in kako jim gre v šoli. »Za najmlajšega sem izsilila odlog šolanja, saj so ga hoteli opredeliti kot otroka s posebnimi potrebami, s čimer se nisem strinjala. Otrok ni sam kriv, če ni imel pogojev, da bi se lahko kaj naučil. Počasi bo nadoknadil marsikaj. V mesecu dni, potem ko je prišel k nam, je bila sprememba očitna,« pravi rejnica, ki jo najbolj boli, če starši njeno vlogo povsem izničijo.

Stalno nabiranje znanja

Rejníci morata nastopati v vlogi staršev, psihologov, socialnih delavcev in zadnje tedne še učiteljev. Priznata, da ni vedno lahko, da včasih ne veda, kako bi se odzvali na otrokovo obna^xje. Na srečo jima je vedno na voljo pomoč centra za socialno delo v Žalcu, kjer spremljajo delo rejnic in napredek otrok. Že za pridobitev dovoljenja za izvajanje dejavnosti je bilo treba opraviti nekaj izobraževanj, ki jih tudi sicer ne manjka v okviru matičnega centra za socialno delo, občasno jih pripravi tudi skupnost centrov. Obstaja tudi Društvo rejnic celjske regije, kjer se lahko rejnice prav tako udeležijo različnih predavanj in srečanj. »Strokovne delavke iz žalskega centra so vedno na razpolago, nam zaupajo, a rade vidijo, da se nanje obrnemo, če imamo težave. Pomagamo si tudi z literaturo, si med seboj svetujemo, se pogovarjamo,« našteva Mila. O tem, kako se otroci počutijo v rejništvu, lahko center sklepa na osnovi poročil iz šol, kjer so pozorni na njihov uspeh in napredek, večkrat pa delavke centra pripravijo tudi neformalna srečanja, na katerih opazujejo, kako se otroci obnašajo ob rejnicah, kako so urejeni ...

TC, foto: SHERPA

Več v tiskani izdaji NT 30. aprila 2020.

Mila Kuna in njeni štiri rejniški otroci

Na enem od izletov

Nevladnikom s spremembo **gradbene zakonodaje** stopili na rep! Onemogočeno jim bo nagajanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja!

ponedeljek, 04 maj 2020 08:35 Napisal Hana Murn/Nova24TV Comments:0 Komentarjev

Foto: Printscreen

Ker ima Vlada RS odgovornost, da varuje okolje, skrbi za naravo in hkrati skrbi za gospodarstvo in za razvoj družbe, je sprejela novelo protikoronskega zakona, ki prinaša pomembne sistemske spremembe tudi na področju **gradbene zakonodaje**. Te spremembe bodo po oceni vlade oziroma ministra za okolje in prostor Andreja Vizjaka občutno olajšale postopke za izvedbo investicijskih projektov in tako v času okrevanja gospodarstva po zdravstveni krizi pospešile gradbeno aktivnost. Nevladne organizacije so skočile v zrak in vse skupaj označile kot desant na nevladne organizacije, saj jim bo s tem onemogočeno nagajanje v postopkih.

Med spremembami, ki gredo nevladnim organizacijam v nos, so dodatni pogoji, da morajo imeti okoljevarstvene organizacije oziroma društva najmanj 50 aktivnih članov, kar se izkazuje z redno plačano članarino in udeležbo na zborih članov. Za zavode velja, da morajo imeti zaposlene tri osebe za poln delovni čas in s strokovno izobrazbo sedme stopnje s področja delovanja nevladnih organizacij, za ustanove pa, da ima ves čas najmanj 10 tisoč evrov premoženja. Ti pogoji po poročanju STA veljajo za dve leti nazaj.

Okoljevarstveniki so izrazili nestrinjanje in obžalovanje glede sprejetih sprememb. Prepričani so namreč, da se s temi spremembami na široko odpirajo vrata investitorjem, katerih gradbeni projekti ogrožajo okolje in naravo. Okoljevarstvene organizacije opozarjajo, da se bodo v naslednjih dveh letih projekti lahko izvajali brez ustreznega nadzora javnosti nad zakonitostjo in okoljevarstveno ustreznostjo projektov.

V GZS za dodatno zaostritev kriterijev

Na drugi strani so iz Gospodarske zbornice Slovenije na Ministrstvo za okolje in prostor posredovali dopis, v katerem so pozdravili zakonske novosti. Ob tem pa so pozvali, da naj se v pravilniku o določitvi kriterijev za izkazovanje pomembnejših dosežkov merila za podelitev statusa nevladnih organizacij, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave, dopolnijo z zahtevo po izkazovanju strokovne kompetence in da se pogoj aktivnih članov dvigne na 100 članov. Pri tem so poudarili, da se na zbornici zavzemajo za uravnoteženje varovanja okolja in narave na eni strani ter drugimi javnimi koristmi na drugi strani. Opozarjajo, da se je v praksi že večkrat zgodilo, da pravega ravnotežja ni in da je bilo mogoče ne glede na družbeno škodo ustaviti najpomembnejše strateške projekte.

Čeprav nevladniki pravijo, da so jim s tem zavezali roke, pa minister Andrej Vizjak poudarja, da bodo morali vsi projekti, ki gredo čez proceduro, še vedno dobiti vsa soglasja mnenjedajalcev. Tako Zavoda za varstvo narave, kot tudi Agencije za okolje. V oddaji 24ur Zvečer je Vizjak zagotovil, da ključni braniki varstva okolja in narave ostajajo.

“Gre za to, da se nekaterim marginalnim nevladnim organizacijam prepreči nagajanje v postopku. Pravzaprav pritoževanje, brez da so sploh prehodno sodelovali v postopku. Tipičen primer je tretja razvojna os, kjer se je nevladna organizacija na koncu pritožila, ne da bi bila v postopku pridobivanja gradbenega dovoljenja, ne da bi takrat opozarjala na pomanjkljivosti nepravilnosti, za katere ocenjuje, da so prisotne. S pritožbo je tako blokirala začetek gradnje. To je po domače povedano nagajanje,” je prepričan Vizjak.

“Najbolj sprevrženo se mi zdi, da društva s svojim statusom lovijo denar”

Minister in vlada ustvarjajo pogoje, da lahko gospodarstvo deluje primerljivo, tako kot drugod, poudarja Vizjak in dodaja, da nevladna organizacija z manj kot 50 člani ne more predstavljati branika varovanja narave. Dal je vedeti, da že danes velja, da društvo dobi status, da deluje v javnem interesu, če deluje najmanj 2-3 leta. “Članarina je sestavni del društva in velika večina, ki ne deluje na način, da se financira preko javnih razpisov z javnim denarjem, ima članarino. Najbolj prvinsko in zdravo je, če se civilna iniciativa, neka kritična masa združi, da bo nekaj dosegla, pri tem pa za to tudi nekaj prispeva. Najbolj sprevrženo se mi zdi, da društva s svojim statusom lovijo denar. To zame ni delovanje v javnem interesu. Javni interes je zadoščen, kadar imamo določeno kritično maso ljudi, ne pa da par posameznikov z lovljenjem denarja in provizij blokirajo postopke.”

Po navedbah ministrstva je zahteva glede minimalnega števila aktivnih članov skladna tudi s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladnih organizacijah lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti. Pri tem so po navedbah STA spomnili, da je bilo stališče glede pomena obveznega minimalnega števila članov vključeno že v dosedanjem besedilu **gradbenega zakona**, v katerem je v primeru civilnih iniciativ določeno, da so te lahko stranski udeleženci v postopku pod pogojem, če imajo podpise 200 polnoletnih fizičnih oseb s stalnim prebivališčem na območju občine, kjer je načrtovana gradnja.

Direktor centra nevladnih organizacij Goran Forbici v imenu nevladnih organizacij vztraja, da v tem primeru ne gre samo za desant na nevladne organizacije, pač pa desant na delo sodišč in s tem desant na okolje. Prepričan je, da minister in investitorji nimajo težav z nevladnimi organizacijami, ampak s sodišči. Ta so tista, ki presojujejo in so preklicala dana gradbena in okoljevarstvena dovoljenja, poudarja in dodaja, da se bodo obrnili na Ustavno sodišče RS. Očitno nevladnikom ni po godu, ko jim nekdo nastavi ogledalo in da vedeti, da napajanje iz javnega denarja ni tisto, ki predstavlja izkazovanje javnega interesa. Gospodarstvu se obeta, da bo končno zadihalo.

Hana Murn/Nova24TV

Izbrali smo drugačen pristop, pomagajte podpreti Demokracijo.

V ozračju politične korektnosti in ekonomske negotovosti prihodki od oglasov komaj zadoščajo za ohranitev neodvisnega in svobodnega glasu revije in spletne strani Demokracije. V nasprotju z ostalimi mediji smo se odločili, da svoje spletne vsebine ohranimo brezplačne za vse. V času, ko je sledenje aktualnim informacijam nujno, verjamemo, da si vsak od nas zasluži dostop do natančnega in celovitega pregleda vsebin. Če prebirate naše članke, vas prosimo, da nas podprete z donacijo, ki bo zagotovila, da nas boste lahko še naprej spremljali in brali. TUKAJ.

Hvala Vam.

Nevladnikom s spremembo **gradbene zakonodaje** stopili na rep! Onemogočeno jim bo nagajanje v postopkih

Demokracija

PONEDELJEK, 4. MAJ 2020 OB 08:35

Ker ima Vlada RS odgovornost, da varuje okolje, skrbi za naravo in hkrati skrbi za gospodarstvo in za razvoj družbe, je sprejela novelo protikoronskega zakona, ki prinaša pomembne sistemske spremembe tudi na področju **gradbene zakonodaje**. Te spremembe bodo po oceni vlade oziroma ministra za okolje in prostor Andreja Vizjaka občutno olajšale postopke za izvedbo

investicijskih projektov in tako v čas

...

Vlada s protikoronskimi ukrepi odprla vrata projektom, ki ogrožajo naše okolje?

24ur.com

NEDELJA, 3. MAJ 2020 OB 07:25

Protikoronski ukrepi so s seboj, mimo javnosti, prinesli tudi velike spremembe **gradbene zakonodaje**. Z njimi so pospešili izdajo gradbenih dovoljenj in investitorjem omogočili gradnjo še pred pravnomočnostjo. Iz igre pa so izločili tudi večino nevladnih organizacij, ki v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj zdaj zastopajo javni interes varstva narave. Okoljski minister Vizjak trdi, da bo to dalo p...

Vir

Komentarji(0)

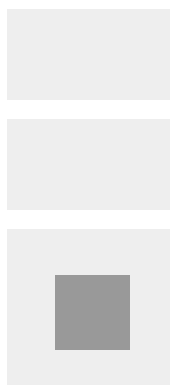
Obrazec za komentiranje

Bojan Podkrajšek: Podaljšuje se obdobje za pridobitev strokovnega, mojstrskega in delovodskega izpita

ponedeljek, 04. 05. 2020

DELI NA:

V Slovenski demokratski stranki smo **gradbeni zakon** preučili in ugotovili, da je bilo v prehodnem obdobje za vse izvajalce, ki se ukvarjajo z **gradbeništvom** in njihove zaposlene, ki morajo opraviti strokovni izpit, mojstrski in

delovodski izpit, izobraževanj za pridobitev teh nazivov premalo. Zato podpiramo podaljšanje prehodnega obdobja za dve leti.

Poslanke in poslanci so na 35. izredni seji Državnega zbora obravnavali predlog spremembe **Gradbenega zakona**.

Stališče poslanske skupine SDS glede predloga spremembe zakona je predstavil Bojan Podkrajšek.

V prejšnjem sklicu Državnega zbora smo sprejemali **gradbeni zakon**, ki je stopil v veljavo 17. 11. 2017 in se je začel uporabljati s 1. 6. 2018. Med spremljanjem tega zakona je bilo veliko pomislekov. Če zakon predstavim kot stanovanjsko hišo, je bilo v tej stanovanjski hiši na novo zgrajenih nekaj zelo pozitivnih elementov, nekaj elementov pa je bilo slabih. Slabe elemente tega zakona bomo morali v prihodnosti še popraviti.

Na pobudo Državnega sveta in njegovega predsednika smo **gradbeni zakon** preučili in ugotovili, da je bilo v prehodnem obdobju opravljenih premalo izobraževanj za vse izvajalce, ki se ukvarjajo z **gradbeništvo**. Izobraževanj za opravljanje strokovnega, mojstrskega in delovodskega izpita je bilo v preteklosti premalo. Veliko zaposlenih v **gradbeništvu** bo moralo strokovni, mojstrski in delovodski izpit v prihodnje še opraviti. Iz tega razloga se nam v Slovenski demokratični stranki popravek zakona, da prehodno obdobje podaljšamo za dve leti, zdi pravilen.

Hvala tudi Vladi RS, ki je stopila nasproti in pomagala, da bodo lahko tisti, ki potrebujejo te izpite, imeli možnost pravočasnega opravljanja. Pri tem pa želimo apelirati na predlagatelja in GZS, da bodo opravljanje izpitov spremljali ter vsa gradbena podjetja

---

spodbujali k izobraževanjem. Ne sme se nam zgoditi, da bomo čez dve leti ponovno ugotavljali, da smo imeli premalo časa. V poslanski skupini SDS bomo ta predlog podprli.

4. 05. 2020

Sejmi in korona

Foto: Pomurski sejem

Korona kriza je močno zarezala v vse sfere našega življenja, tako v svetu kot tudi v pokrajini ob Muri.

Kako o potencialu sejemske dejavnosti pri izgodu iz korona krize razmišlja Janez Erjavec, predsednik uprave Pomurskega sejma, pa si lahko preberete v spodnjem prispevku.

Sejemska dejavnost je stara toliko kot človeška civilizacija. Težko bi sicer rekli, da sodi med najstarejše obrti, še manj industrije kot tej dejavnosti danes rečemo, ampak bo že držalo, da je nastala takoj, ko je človek uspel narediti nekaj, kar bi lahko bilo zanimivo za druge ljudi, da jim pokaže, zamenja za kaj drugega ali proda.

Za prvi dokument o obstoju sejmov velja listina z datumom 9. Oktober 634/35, ki jo je izdal Kralj Dagobert I. za sejem v Saint Denis pri Parizu.

Več dokumentov o sejmskih pravicah pa najdemo v 12. stoletju in kasneje.

Sejemska dejavnost ali industrija je doživela najvišji razmah v Nemčiji. V nemščini je ime za sejem »Messe« enak kot ime za cerkveni obred, ki ga mi imenujemo maša, saj je neizpodbitno, da imajo sejmi korenine ob cerkvenih praznikih, ki so bili enkrat ali večkrat na leto ob imenih svetnikov. Tudi v Sloveniji poznamo to tradicijo že več stoletij. V Radgoni Leopoldov sejem, v Murski Soboti Trezino sejne, v Kranju Veliki šmaren in ta tradicija se nadaljuje še danes.

Sejemska industrija kot jo poznamo danes je seveda grajena na drugačnih temeljih in potrebah. Čas industrijske revolucije je tudi sejemske dogodke spremenil v sejmsko industrijo, brez katere bi novosti in dosežki na vseh področjih ne prišli v širšo uporabo.

Sejmski kontingenti so v nekaterih državah sploh omogočili dostop do sodobnih tehničnih in tehnoloških dosežkov.

Sejmi so postali predvsem po drugi svetovni vojni pokazatelj napredka, pa tudi motor nadaljnjega razvoja ter usmerjevalec trendov na vseh področjih.

Svetovno združenje sejmov UFI, ki je bilo ustanovljeno 15. aprila 1925 v Milanu, združuje 795 članov in več kot tisoč mednarodnih strokovnih sejmov v 88 državah sveta.

Vodilna država sejmske industrije z 180 mednarodnimi sejmi, 180.000 razstavljalci in 10 milijoni obiskovalcev je Nemčija.

Tudi v Sloveniji lahko govorimo o solidni sejmski dejavnosti. Leta 1991, torej ob osamosvojitvi Slovenije, je bilo v združenju organizatorjev sejmov pri GZS deset članov. Danes imamo poleg treh profesionalnih sejmskih hiš še nekaj organizatorjev sejmov in prirediteljev. Ob krizi povezani s koronavirusom se je izkazalo, da se z dejavnostjo srečanj (v kar poleg sejmov sodijo tudi kongresi, razstave in izvajalci posrednih dejavnosti) ukvarja več sto podjetij v Sloveniji.

In če kdaj, potem je prav sedaj priložnost, da se ta industrija poveže, saj v nekem smislu plava v istem bazenu. Dejavnost pa ima tudi izredne multiplikativne učinke na številne druge dejavnosti še posebej na gospodarstvo in turizem.

Kriza ki je prizadela praktično vse dejavnosti je lahko v nekem smislu tudi priložnost. Tako kot so namreč velika odkritja v znanosti in tehniki zaznamovala razvoj tudi sejmske dejavnosti, tako lahko tudi virus predstavlja neko novo fazo v razmišljanju in delovanju človeka, civilizacije in odnosu do okolja.

Na Pomurskem sejmu se tako rekoč že desetletja posvečamo temam, ki so povezane s trajnostnim razvojem, sonaravnim kmetijstvom, **gradbeništvo**, zdravim načinom življenja ter skrbi za okolje. Čeprav Pomurski sejem razpolaga z največjim sejmskim prostorom v državi in je sejem AGRA tudi po površini, številu razstavljalcev in obiskovalcev največja sejmska prireditelj v državi, tega ne izpostavljam. V ospredje postavljamo vsebine in kakovost, ki jih izkazujemo s strokovnimi razstavami živali, vzorčnimi nasadi in mednarodnimi strokovnimi ocenjevanji ter prireditvami, ki poudarjajo družbeno in osebno odgovornost do pomembnih vprašanj današnjega trenutka. V tem smislu jemljemo sejme kot naše in širše poslanstvo. S tem poslanstvom živimo tudi v tej krizi, ki nas je z odpovedmi prireditev postavila v izredno zahteven položaj. Zavedamo se, da je zdravje in preživetje na prvem mestu in da bo kriza zagotovo prinesla nova spoznanja in drugačna ravnanja v odnosu do narave in posredno tudi našega zdravja in zdravstvenih institucij.

Leto 2020 je svetovno leto zdravja rastlin in rastline so prvi pokazatelj zdravega okolja. Imamo namreč veliko srečo, da so na planetu v veliki večini zdrave in užitne rastline, ki so pogoj tudi za zdravje ljudi, živali in ostalih organizmov. S spreminjanjem naravnega okolja in neomejenim izkoriščanjem naravnih virov lahko stvari obrnemo na glavo, kot se dogaja tudi sedaj. Tako kot smo na sejmi vedno znova v vseh dosedanjih desetletjih in stoletjih iskali in predstavljali nove dosežke in trende na vseh področjih, tako vidim sejem in sejmsko industrijo tudi jutri kot tisto, ki bo pokazala nove trende razvoja in delovanja celotne družbe.

Vzpostaviti svetovno ureditev, ki bo pravična do posameznih držav, narodov in kultur in pravična do planeta je naloga svetovnih voditeljev.

Sejmi, kongresi, pa tudi religiozni dogodki in srečanja nasploh so priložnost za politiko, znanost, gospodarstvo in kulturo, da predstavi nove trende in rešitve za prihodnost. Prihodnost pa je prav gotovo lahko lepa, če bomo znali vse te neverjetne dosežke zadnjih desetletij usmeriti v dobrobit človeštva in ne v zmago kapitala.

Virus Covid-19 nam naj bo svarilo in opozorilo pa tudi vodilo, da bolj kot nenehno gospodarsko rast, oboroževalno tekmo in vedno več potrošniških dobrin potrebujemo več sodelovanja, spoštovanja planeta in vsega kar ga sestavlja. V tem smislu naj deluje tudi demokracija, ki ne pomeni, da je vse dovoljeno pa tudi da je vse prepovedano ampak da vlada spoštovanje in odgovornost do ljudi narave in prihodnjih generacij.

Digitalizacija in vsi neverjetni dosežki znanosti ter izročila predhodnih generacij in civilizacij nam lahko pomagajo pri iskanju rešitev za ponovno vzpostavitev odgovornih in pristnih srečanj prav kmalu.

Pri sklepanju novih gradbenih poslov se že odpira luknja

04.05.2020 | 08:52

Jože Renar, direktor Zbornice **gradbeništva** in industrije gradbenega materiala na Gospodarski zbornici Slovenije, pravi, da se gradbeni projekti, ki so v teku, v glavnem nadaljujejo, naročila za nove pa so že vidno upadla.

Tekst: Branko Žnidrašič, Časnik Finance, Foto: arhiv ZGIGM

»Razpisi, predvsem pa sklenitve novih gradbenih pogodb za gradnje vodovodov, malih čistilnih naprav in kolesarskih stez so že tako rekoč ustavljeni. To so manjši projekti, drugo vprašanje, ki se postavlja, pa je, kaj se bo zgodilo z večjimi. Dejstvo je, da še vedno nimamo jasno načrtanih dolgoročnih večjih infrastrukturnih projektov niti načina njihovega izvajanja,« je povedal **Jože Renar**, direktor **Zbornice gradbeništva in industrije gradbenega materiala (ZGIGM)** na **Gospodarski zbornici Slovenije**. Z njim smo se pogovarjali o tem, kako pandemija COVID-19 vpliva na **gradbeništvo** in kako bi ta panoga lahko odigrala pomembno vlogo pri premagovanju gospodarske krize.

Med pandemijo je videti veliko gradbišč, kjer dela vsaj na videz potekajo normalno. Človek na prvi pogled dobi vtis, da **gradbeništvo za zdaj zaradi koronavirusa ni med huje prizadetimi. Kako pa je po vaših podatkih v resnici?**

Lahko rečem, da je epidemija koronavirusa korenito prizadela tudi **gradbeništvo**. Delo je upočasnjeno in nemalokrat celo ohromljeno. Večji projekti se sicer še izvajajo, manjši že manj. Največja težava je, kaj bo v prihodnje. Pri novih projektih se nam že zdaj odpira nova luknja. Kljub obetavnim izjavam in naklonjenosti nekaterih ministrov za pospešitev gradenj za

uspešnejši izhod iz krize, za intenzivno pripravo potrebne gradbene dokumentacije novih gradenj in kljub prizadevanjem za poenostavitve postopkov za pridobivanje gradbenih dovoljenj se pri javnih razpisih občin za nove gradbene projekte stvari že ustavljajo. Podjetja poročajo, da so razpisi, predvsem pa sklenitve novih gradbenih pogodb za gradnje vodovodov, malih čistilnih naprav in kolesarskih stez že tako rekoč ustavljeni. To so projekti, za katere imamo dodeljena evropska sredstva, določene izvedbene roke in treba bi jih bilo čim prej začeti izvajati.

Kakšne težave imajo gradbinci najpogosteje pri organizaciji dela na gradbiščih med pandemijo?

Najprej so se morala podjetja organizacijsko prilagoditi zahtevam, povezanim z zagotavljanjem zdravja zaposlenih. Pri tem so naletela na omejitve pri dobavi zaščitnega materiala. **Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje** smo predlagali oblikovanje splošnih navodil za delodajalce in zaposlene v **gradbeništvu**, a žal ni šlo, tako je bila zadeva prepuščena posameznim delodajalcem, njihovim varnostnim inženirjem in medicini dela, kar pa ob 17 tisoč podjetjih ni ravno enostavno in pregledno. V podjetjih so morali zagotoviti zaščitna sredstva, prilagoditi logistiko prevozov zaposlenih na gradbišča

in organizacijo dela na gradbiščih, zmanjšati število ljudi, ki hkrati delajo na gradbiščih, in tem zmanjšati tudi intenziteto dela, zagotoviti ustrezne razdalje med zaposlenimi v času sestankov, med malico, preprečiti druženje med odmori, zagotoviti razkuževanje sanitarij in podobno. To seveda povzroča težave pri zagotavljanju izvedbenih rokov, zmanjšuje produktivnost in pomeni višje stroške na enoto opravljenega dela.

Nastopile so tudi omejitve in uvedba karanten napotnih delavcev pri prehajanju meje tako v Slovenijo kot tudi v nekatere druge države. Še posebej velike težave povzročajo prehodi na gradbišča in z njih slovenskim izvajalcem v tujini. Menimo, da rešitve za napotene delavce niso ustrezno urejene niti v Sloveniji niti na Hrvaškem. So izjemno toge in preveč restriktivne. Zato smo na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) in **HGK** (Hrvatska gospodarska komora) vsak na svoji strani, pa tudi skupaj pozvali oblasti v obeh državah za uvedbo učinkovitejših rešitev, kot jih imajo denimo pri naših severnih sosedih. Tam vsi prehodi napotnih delavcev na njihovi strani meje potekajo z mnogo manj težavami kot pri nas.

Februarja je Slovenija po podatkih Eurostata na letni ravni dosegla največjo rast obsega gradbenih del v EU, znašala je

6,8 odstotka. Kakšne podatke pričakujete za marec in pozneje še za april?

Podatki za januar in februar še ne pomenijo relevantnih izhodišč za kakovostno oceno razmer v dejavnosti, ki jih lahko pričakujemo v nadaljevanju leta. Gre namreč za meseca z najmanjšo intenziteto dela, ki je ob tem še močno odvisna od vremenskih razmer. Za marec in april zaradi ukrepov pričakujemo zmanjševanje obsega del, ki pa še ne bo zelo veliko, saj je bilo pretrganja pogodb, kjer so bili naročniki pravne osebe, razmeroma malo. So se pa ustavila dela pri marsikaterem projektu, kjer je bil naročnik fizična oseba.

Kako bi lahko pomanjkanje novih projektov vplivalo na **gradbeništvo**, ki je iz zadnje finančne krize izšlo zelo zdesetkano?

Brez izvedbe tako velikih kot tudi manjših gradbenih projektov bosta **gradbeništvo** in z njim pomemben del gospodarstva v Sloveniji še dolgo životarila. Če teh projektov ne bomo začeli kmalu graditi, se nam bo ponovil scenarij iz prejšnje krize, ko nam je uspelo uničiti velik del slovenskega **gradbeništva** ter delovnih mest tako v **gradbeništvu** kot tudi v spremljevalnih industrijah ter s tem povečati zaostanek za povprečjem BDP v EU za skoraj deset odstotkov. Potrebovali smo več kot deset let,

da smo se vrnili na zaostanek pred krizo. Država bi morala zdaj za uspešnejši izhod iz krize vključiti tudi nov zavezujoč sveženj ukrepov za izvedbo dolgoročnih investicij. Dejstvo je, da so se vse gospodarske krize reševale z infrastrukturnimi projekti, saj gre za najmanj tvegane razvojne naložbe, ki vse povrnejo vložena sredstva. **Gradbeništvo**, ki v Sloveniji skupaj z načrtovalci zaposluje več kot 75 tisoč ljudi, je lahko gibalno gospodarske rasti, vendar brez protikriznih in stabilnih državnih naložb te naloge ne bo zmoglo opraviti. S temi izzivi smo se sicer že obrnili na ministrstvo za okolje in prostor ter ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo, kjer so predloge in rešitve naše zbornice pozdravili. Odzivi najpomembnejših ministrstev so torej pozitivni. Treba je biti pozoren, da se bodo stvari nadaljevale. Želimo si, da bi bile vse dane obljube uresničene.

Kaj bi se s to panogo zgodilo, če bi znova doživela večji upad, v kolikšnem obsegu bi se lahko spet pobrala?

Če bi se ponovil scenarij iz prejšnje krize, bi Slovenija zelo hitro pridelala nov zaostanek za povprečjem EU, kar bi nas znova približalo nerazvitim državam EU z vsemi posledicami, ki sodijo zraven.

Gospodarske krize se v velikem obsegu rešujejo prav z infrastrukturnimi projekti. Kateri projekti bi lahko bili to po

vašem mnenju v Sloveniji?

Med glavnimi projekti sta vsekakor gradnja tretje razvojne osi in drugega tira železniške povezave Divača–Koper ter gradnja hidroelektrarn. Zelo pomemben je tudi dogovor za razvoj regij (DRR). Gre za novi instrument regionalne politike, s katerim se uresničuje regionalni razvojni program, tako da se določijo glavni regijski in sektorski projekti za premagovanje razvojnih ovir v regiji ter viri financiranja. Vse to so projekti, ki jih je treba spodbuditi in odpraviti vse ovire, ki onemogočajo učinkovito pridobivanje vseh vrst okoljskih, gradbenih in drugih dovoljenj ter umeščanja objektov v prostor, saj so naši postopki v primerjavi z razvitimi okolji preveč birokratski in počasni. Treba je najti denar zanje in jih začeti izvajati. Potem bo v Sloveniji, vsaj kar zadeva **gradbeništvo** in s tem celotno gospodarstvo, precej lažje, saj ne bomo več izključno odvisni od izvoznega povpraševanja, ki se za naša podjetja ne bo vzpostavilo čez noč.

Kakšna bo po vašem mnenju usoda zlatega infrastrukturnega pravila, ki se ga država že do zdaj ni držala v celoti?

Sposobnost države za izvajanje zlatega investicijskega pravila se izkaže šele v kriznih razmerah, v kakršne vstopamo zdaj. To pravilo poleg stabilnega od pet- do šestletnega načrta investicij

od države zahteva, da je v kriznih razmerah sposobna tudi proticikličnega investicijskega delovanja, tako da poleg načrtovanih zažene tudi dodatne gradbene projekte, ki jih ima pripravljene na zalogi za premagovanje kriznih razmer. Naše izkušnje iz preteklosti so sicer zelo slabe. V prid zdajšnjim razmeram govori, da smo še vedno na precej manjšem obsegu gradbenih del, kot smo bili pred prejšnjo krizo. Lani smo dosegli le okoli 60 odstotkov obsega del iz predkriznega leta 2008, zato tokrat ne moremo govoriti o pregrevanju dejavnosti. Zdajšnji obseg gradenj je zelo blizu dolgoročnega narodnogospodarskega optimuma. Poleg tega od zunaj na nas nihče ne pritiska, da moramo strogo spoštovati omejitve fiskalnega pravila. Zanašamo se tudi na to, da smo se v Sloveniji iz slabih ravnanj v preteklosti kaj naučili, saj smo za izhod iz zadnje krize potrebovali veliko več časa kot preostale članice EU. Manj optimistično pa je, da smo danes precej bolj zadolženi, kot smo bili pred prejšnjo krizo.

Pritožujete se tudi zaradi zapletene birokracije. Proizvajalci montažnih hiš so povedali, da so morali proizvodnjo ustaviti zaradi neizdajanja gradbenih dovoljenj, ne pa zaradi koronakrize. Izdajanje gradbenih dovoljenj se je sicer zaradi nove zakonodaje upočasnilo že prej. Kaj tu predlagate državi?

Iščemo poti, da se **gradbeništvu** med krizo s koronavirusom omogoči, da kot dejavnost, ki lahko s svojim delovanjem občutno ublaži učinke gospodarske krize, delo nadaljuje povsod, kjer je mogoče izvajati zadostne zaščitne ukrepe v boju proti epidemiji. Da bi lahko podjetja v **gradbeništvu** delovala tudi v obdobju trajanja ukrepov, je pomembno, da nemoteno in učinkovito delujejo tudi službe za izdajanje gradbenih dovoljenj na upravnih enotah. Na ZGIGM smo pozvali ministrstvo za javno upravo, naj spodbudi upravne enote po Sloveniji, da zagotovijo ustrezno organizacijo in potrebne kadrovske zmogljivosti za nemoteno izdajo gradbenih dovoljenj, ki so že v normalnih razmerah pogosto ozko grlo pri izvedbi gradbenih projektov. Najprej je bil naš poziv zavržen, na koncu pa je država izdajo gradbenih dovoljenj vendarle uvrstila med nujne zadeve. Poleg tega smo skupaj z Zbornico za lesarstvo za pospešitev procesa izdaje gradbenih dovoljenj na upravnih enotah predlagali tudi spremembo **gradbenega zakona** v členih, ki gre za osebno vročanje dokumentov, da začnejo postopke osebnega vročanja izvajati tudi elektronsko, kot to že nekaj časa počne **Furs**. Predlagali smo še, da se vloga občin kot mnenjedajalcev spremeni in se vrne na stanje, kot je bilo določeno v zakonu o **graditvi** objektov. S tem bomo pospešili proces izdajanja gradbenega dovoljenja in občine razbremenili nepotrebne administracije.

Zdaj se na veliko govori o tem, da se bo po koncu epidemije gospodarstvo vse hitreje digitaliziralo. Kako bo to po vašem mnenju videti v **gradbeništvu**?

Prav gotovo bo napredek nastopil pri digitalizaciji in evidentiranju komunikacije med najpomembnejšimi deležniki v fazi izvajanja. Pričakujemo pospešeno digitalizacijo pri poročanju z gradbišč, evidentiranju zahtev po spremembah in njihovem potrjevanju, ugotavljanju napak na objektih, ažuriranju planov, izvajanju pregledov, potrjevanju predlaganih rešitev, potrjevanju situacij, dobavah materialov, obveščanju zaposlenih, internih sestankih, sodelovanju s podizvajalci, dobavitelji in še bi lahko našteval.

Ali so se v **gradbeništvu** izoblikovali kakšni novi vzorci, navade ali postopki, ki se bodo obdržali tudi po koncu pandemije?

Intenzivnejši vstop digitalizacije v izvajanje gradbenih projektov bo v precejšnjem obsegu nepovraten. Pri tem pa bo vendarle treba ohraniti tudi pristni človeški stik, ko gre za vzpostavljanje zaupanja med sodelujočimi v gradbenih timih. Timi v **gradbeništvu**, v nasprotju s preostalimi industrijami, namreč niso stalni, ampak se pri posameznih projektih vsakič oblikujejo na novo, zato bo pristen človeški stik še naprej glavni pogoj za vzpostavitev začetnega zaupanja tako med člani timov kot med

---

timi samimi. Samo visoko medsebojno zaupanje zagotavlja uspešnejšo komunikacijo, tudi digitalno, med zaposlenimi in njihovo učinkovitejše delo pri gradbenih projektih.

PODJETJA 14:21

V Salonitu Anhovo ponovno zagnali proizvodnjo

Anhovo, 4. maja - V Salonitu Anhovo je danes po 20. aprilu ponovno stekla proizvodnja, ki bo potekala ob strogih ukrepih za zajezitev širjenja epidemije. Premor v proizvodnji so izkoristili za vzdrževalna dela. V tem času je neprekinjeno potekala odprema cementa glede na potrebe kupcev, so sporočili iz družbe.

V Salonitu Anhovo bodo v veljavi enaki ukrepi za zajezitev korona virusa kot marca in aprila. Zaposleni imajo poleg predpisane osebne varovalne opreme ves čas na razpolago tudi

zaščitna sredstva (maske, razkužila, očala, rokavice), veljajo pa omejitve gibanja in spoštovanje varnostne razdalje.

Zaščitna sredstva so predpisana tudi za prevoznike. V Salonit Anhovo je še vedno aktivna tudi krizna skupina, ki skrbi za uvajanje in preverja izvajanje varnostnih ukrepov.

"Gradbišča v Italiji se ponovno odpirajo, na slovenskem trgu smo aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je **gradbeništvo** zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva," je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita Julijan Fortunat.

Fortunat je povedal še, da so zaposleni poleg proizvodnje cementa obenem skrbeli tudi za izdelavo zaščitnih mask in razkuževanje bankomatov v občini Kanal ob Soči.

KPK opozarja na korupcijska tveganja pri izključevanju nevladnikov

Omejitve v praksi pomenijo, da v prihodnjih dveh letih praktično nobena nevladna organizacija ne bo mogla vstopati v postopke

T. K. B. | 4. maj 2020 ob 15:29
Ljubljana - MMC RTV SLO

Po novem imajo nevladne organizacije postavljene praktično nemogoče pogoje za sodelovanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja, v kater...

Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj in zaostritev pogojev sodelovanja nevladnih organizacij v teh postopkih povečuje nastanek tveganj za korupcijo in kršitve integritete, opozarjajo na KPK-ju.

Nekateri ukrepi za zamejitev epidemije novega koronavirusa porajajo nova tveganja za korupcijo ter tveganja za kršitve integritete in načel pravne države pri delovanju javnega sektorja. "Če zaznava in upravljanje teh tveganj nista učinkovita, je prisotnost kršitev neizogibna. To velja tudi za ukrep iz zadnjega svežnja interventnih ukrepov za zaježitev epidemije in njenih posledic, ki zaostre pogoje sodelovanja nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj," opozarjajo v komisiji za preprečevanje korupcije.

Okolje v Sloveniji ostalo brez svojega zagovornika

Na KPK-ju so prepričani, da je prisotnost nevladnih organizacij v postopkih pridobitve gradbenih dovoljenj pomemben mehanizem zmanjšanja tveganj za korupcijo in doslednega uveljavljanja javnega interesa. Kot je znano, sprememba zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije covida-19 in omilitve njenih posledic predvideva višji prag za nevladne organizacije pri sodelovanju v postopkih dodelitve gradbenega dovoljenja, kar "lahko predstavljajo korupcijska tveganja". "To potrjuje ne le javno izraženo mnenje nevladnih organizacij, da novo sprejetih pogojev ne izpolnjuje nobena od obstoječih organizacij, temveč temu pritrjujejo tudi predstavniki vlade, ko ta ukrep pojasnjujejo javnosti," so prepričani na KPK-ju.

Menimo, da je možnost uporabe pravnega sredstva nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj eden ključnih mehanizmov zmanjševanja korupcijskih tveganj in zagotavljanja večje transparentnosti postopkov ter dodatno varovalo za dosledno izvajanje javnega interesa na področju varstva okolja.

KPK

"Sprejeti ukrep vlade, ki zaradi okoliščin delovanja nevladnih organizacij v Sloveniji dejansko onemogoča sodelovanje le-teh v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje ob sprejemu sprememb **gradbene zakonodaje**, da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno posegajo v obstoječe varovalke varstva javnega interesa na področju varovanja okolja," so opozorili na KPK-ju in dodali, da so razlogi za rahljanje postopkov za dodelitev gradbenega dovoljenja za nadaljnji dve leti – glede na to, da so bili postopki izdaje gradbenih dovoljenj v času epidemije ustavljeni le za krajši čas (manj kot dva meseca) – vprašljivi.

Okoljski minister **Andrej Vizjak** je ob predstavitvi sprememb zakonodaje, katere cilj naj bi bil poenostavitev in pohirotev postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj, med drugim dejal, da številne nevladne organizacije, ki imajo status, da delujejo v javnem interesu in imajo pravico vstopati v postopke izdajanja dovoljenj, dejansko delujejo v interesu ohranjanja narave in ugodnega stanja okolja, "nekateri primeri pa so eklatantno v nasprotju s tem". Kot primer je izpostavil nasprotovanje novomeške organizacije Rovo gradnji lakirnice družbe Magna Steyr ter primer tretje razvojne osi.

V Komisiji ob tem dodajajo, da mora vlada kljub epidemiji in potrebi po sprejemu določenih interventnih ukrepov "delovati preudarno in predvsem družbeno odgovorno, tudi na področju varstva okolja, saj so lahko posledice tako sprejetih ukrepov za okolje daljnosežne, morda celo nepopravljive".

Tudi sicer v izrednih razmerah naraščajo korupcijska tveganja, še opažajo na KPK-ju in dodajajo, da morajo vsi spoštovati standarde, saj to preprečuje pojav korupcije, nasprotja interesov ter neetičnih in nezakonitih vplivov na delovanje javnega sektorja, "najsi gre za oblikovanje in sprejemanje zakonodajnih predlogov, vodenje konkretnih postopkov javnega naročanja ter oddajo javnih naročil, dodeljevanje socialnih transferjev

ali omogočanje investicij v gradbene projekte z rahljanjem zakonsko predvidenih varovalk".

Čeprav odločevalci ukrepe označujejo kot nujne za zajezitev epidemije oziroma njenih negativnih posledic, pa bi hkrati morali, v skladu z načelom pravne države, spoštovati oziroma zagotavljati primerne ter učinkovite varovalke pred arbitrarnimi posegi in zlorabami pravic in svoboščin, so še zapisali in dodali, da na porast korupcijskih tveganj opozarja tudi GRECO (Skupina držav proti korupciji pri Svetu Evrope).

V Salonitu Anhovo ponovno zagnali proizvodnjo

[STA](#) Goriška 04. 05. 2020, 14.26

V Salonitu Anhovo je danes po 20. aprilu ponovno stekla proizvodnja, ki bo potekala ob strogih ukrepih za zajezitev širjenja epidemije. Premor v proizvodnji so izkoristili za vzdrževalna dela. V tem času je neprekinjeno potekala odprema cementa glede na potrebe kupcev, so sporočili iz družbe.

Foto: Leo Caharija

ANHOVO > V Salonitu Anhovo bodo v veljavi enaki ukrepi za zajezitev korona virusa kot marca in aprila. Zaposleni imajo poleg predpisane osebne varovalne opreme ves čas na razpolago tudi zaščitna sredstva (maske, razkužila, očala, rokavice), veljajo pa omejitve gibanja in spoštovanje varnostne razdalje.

Zaščitna sredstva so predpisana tudi za prevoznike. V Salonit Anhovo je še vedno aktivna tudi krizna skupina, ki skrbi za uvajanje in preverja izvajanje varnostnih ukrepov.

“Gradbišča v Italiji se ponovno odpirajo, na slovenskem trgu smo aprila zabeležili 10-odstotno nižjo realizacijo od pričakovane. Verjamemo, da se bo povpraševanje po našem cementu na domačem trgu še povečalo, saj je **gradbeništvo** zaradi multiplikativnih učinkov izjemnega pomena za ponovni zagon gospodarstva,” je ob zagonu povedal predsednik uprave Salonita **Julijan Fortunat**.

Fortunat je povedal še, da so zaposleni poleg proizvodnje cementa obenem skrbeli tudi za izdelavo zaščitnih mask in razkuževanje bankomatov v občini Kanal ob Soči.

KPK: Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj povečuje nastanek tveganj za korupcijo

04.05.2020 15:41

Ljubljana, 04. maja (STA) - Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj in zaostritev pogojev sodelovanja nevladnih organizacij v teh postopkih po opozorilih KPK povečuje nastanek tveganj za korupcijo in kršitve integritete. Kot so zapisali na komisiji, je prisotnost nevladnih organizacij v teh postopkih med drugim pomemben mehanizem uveljavljanja javnega interesa.

Komisija za preprečevanje korupcije (KPK) pozorno spremlja odzivanje državnih organov na epidemijo covid-19, pri čemer med drugim ugotavlja, da ukrep iz interventnega zakona, ki vzpostavlja bistveno težje pogoje vstopa nevladnih organizacij v postopke dodelitve gradbenega dovoljenja, lahko predstavljajo korupcijska tveganja, so zapisali na KPK.

To po njihovih navedbah potrjuje ne le javno izraženo mnenje nevladnih organizacij, da novo sprejetih pogojev ne izpolnjuje nobena od obstoječih organizacij, temveč temu pritrjujejo tudi predstavniki vlade, ko ta ukrep pojasnjujejo javnosti. "Menimo, da je možnost uporabe pravnega sredstva nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj eden ključnih mehanizmov zmanjševanja korupcijskih tveganj in zagotavljanja večje transparentnosti postopkov ter dodatno varovalo za dosledno izvajanje javnega interesa na področju varstva okolja," so jasni na protikorupcijski komisiji.

Sprejeti ukrep vlade, ki zaradi okoliščin delovanja nevladnih organizacij v Sloveniji dejansko onemogoča njihovo sodelovanje v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje Andreja Vizjaka ob sprejemu sprememb **gradbene zakonodaje**, da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, po mnenju KPK kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno posegajo v obstoječe varovalke varstva javnega interesa na področju varovanja okolja.

Glede na to, da so bili postopki izdaje gradbenih dovoljenj v času epidemije ustavljeni le za krajši čas (manj kot dva meseca), so razlogi za rahljanje postopkov za dodelitev gradbenega dovoljenja kar za nadaljnji dve leti vprašljivi, so na komisiji še zapisali v sporočilu za javnost.

Vlada mora, kot so sklenili, kljub epidemiji in potrebi po sprejemu določenih interventnih ukrepov delovati preudarno in predvsem družbeno odgovorno, tudi na področju varstva okolja, "saj so lahko posledice tako sprejetih ukrepov za okolje daljnosežne, morda celo nepopravljive".

KPK opozarja na korupcijska tveganja pri izključevanju nevladnikov

Omejitve v praksi pomenijo, da v prihodnjih dveh letih praktično nobena nevladna organizacija ne bo mogla vstopati v postopke

T. K. B. | 4. maj 2020 ob 15:29
Ljubljana - MMC RTV SLO

Po novem imajo nevladne organizacije postavljene praktično nemogoče pogoje za sodelovanje v postopkih pridobivanja gradbenega dovoljenja, v kater...

Rahljanje postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj in zaostritev pogojev sodelovanja nevladnih organizacij v teh postopkih povečuje nastanek tveganj za korupcijo in kršitve integritete, opozarjajo na KPK-ju.

Nekateri ukrepi za zamejitev epidemije novega koronavirusa porajajo nova tveganja za korupcijo ter tveganja za kršitve integritete in načel pravne države pri delovanju javnega sektorja. "Če zaznava in upravljanje teh tveganj nista učinkovita, je prisotnost kršitev neizogibna. To velja tudi za ukrep iz zadnjega svežnja interventnih ukrepov za zaježitev epidemije in njenih posledic, ki zaostre pogoje sodelovanja nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj," opozarjajo v komisiji za preprečevanje korupcije.

Okolje v Sloveniji ostalo brez svojega zagovornika

Na KPK-ju so prepričani, da je prisotnost nevladnih organizacij v postopkih pridobitve gradbenih dovoljenj pomemben mehanizem zmanjšanja tveganj za korupcijo in doslednega uveljavljanja javnega interesa. Kot je znano, sprememba zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije covid-19 in omilitve njenih posledic predvideva višji prag za nevladne organizacije pri sodelovanju v postopkih dodelitve gradbenega dovoljenja, kar "lahko predstavljajo korupcijska tveganja". "To potrjuje ne le javno izraženo mnenje nevladnih organizacij, da novo sprejetih pogojev ne izpolnjuje nobena od obstoječih organizacij, temveč temu pritrjujejo tudi predstavniki vlade, ko ta ukrep pojasnjujejo javnosti," so prepričani na KPK-ju.

Menimo, da je možnost uporabe pravnega sredstva nevladnih organizacij v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj eden ključnih mehanizmov zmanjševanja korupcijskih tveganj in zagotavljanja večje transparentnosti postopkov ter dodatno varovalo za dosledno izvajanje javnega interesa na področju varstva okolja.

KPK

"Sprejeti ukrep vlade, ki zaradi okoliščin delovanja nevladnih organizacij v Sloveniji dejansko onemogoča sodelovanje le-teh v postopkih izdaje gradbenih dovoljenj najmanj za nadaljnji dve leti, in izjava ministra za okolje ob sprejemu sprememb **gradbene zakonodaje**, da majhne okoljevarstvene organizacije namerno onemogočajo gradnjo in gospodarsko aktivnost, kažeta na načrtne spremembe pravnih okvirov, ki nesorazmerno posegajo v obstoječe varovalke varstva javnega interesa na področju varovanja okolja," so opozorili na KPK-ju in dodali, da so razlogi za rahljanje postopkov za dodelitev gradbenega dovoljenja za nadaljnji dve leti – glede na to, da so bili postopki izdaje gradbenih dovoljenj v času epidemije ustavljeni le za krajši čas (manj kot dva meseca) – vprašljivi.

Okoljski minister **Andrej Vizjak** je ob predstavitvi sprememb zakonodaje, katere cilj naj bi bil poenostavitev in pohirotev postopkov pridobivanja gradbenih dovoljenj, med drugim dejal, da številne nevladne organizacije, ki imajo status, da delujejo v javnem interesu in imajo pravico vstopati v postopke izdajanja dovoljenj, dejansko delujejo v interesu ohranjanja narave in ugodnega stanja okolja, "nekateri primeri pa so eklatantno v nasprotju s tem". Kot primer je izpostavil nasprotovanje novomeške organizacije RoVo gradnji lakirnice družbe Magna Steyr ter primer tretje razvojne osi.

V Komisiji ob tem dodajajo, da mora vlada kljub epidemiji in potrebi po sprejemu določenih interventnih ukrepov "delovati preudarno in predvsem družbeno odgovorno, tudi na področju varstva okolja, saj so lahko posledice tako sprejetih ukrepov za okolje daljnosežne, morda celo nepopravljive".

Tudi sicer v izrednih razmerah naraščajo korupcijska tveganja, še opažajo na KPK-ju in dodajajo, da morajo vsi spoštovati standarde, saj to preprečuje pojav korupcije, nasprotja interesov ter neetičnih in nezakonitih vplivov na delovanje javnega sektorja, "najsi gre za oblikovanje in sprejemanje zakonodajnih predlogov, vodenje konkretnih postopkov javnega naročanja ter oddajo javnih naročil, dodeljevanje socialnih transferjev

ali omogočanje investicij v gradbene projekte z rahljanjem zakonsko predvidenih varovalk".

Čeprav odločevalci ukrepe označujejo kot nujne za zajezitev epidemije oziroma njenih negativnih posledic, pa bi hkrati morali, v skladu z načelom pravne države, spoštovati oziroma zagotavljati primerne ter učinkovite varovalke pred arbitrarnimi posegi in zlorabami pravic in svoboščin, so še zapisali in dodali, da na porast korupcijskih tveganj opozarja tudi GRECO (Skupina držav proti korupciji pri Svetu Evrope).

Okoljsko ministrstvo zavrnilo očitke glede sprememb **gradbene zakonodaje**

ABC Novice - 4. 5. 2020

*Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je po besedah ministrstva v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujno potrebna.*

Določila novele protikoronskega zakona na področju **gradbeništva so velikega pomena za blaženje gospodarskih posledic novega koronavirusa, obenem pa še vedno omogočajo tudi varstvo okolja, so poudarili na ministrstvu za okolje in prostor. Očitke okoljevarstvenikov so znova zavrnil. Menijo, da gre za napačno razumevanje določil.**

Ukrepi za učinkovitejšo gradnjo so pomemben prispevek za blažitev posledic epidemije za slovensko gospodarstvo, saj bodo prispevali k pospešitvi investiranja države, občin in zasebnih podjetij v gradnjo infrastrukture in objektov ter posledično njihovo opremljanje, so zapisali na ministrstvu.

Čimprejšnji zagon investicij po njihovih navedbah pomembno prispeva tudi k ohranjanju delovnih mest na področju **gradbeništva**, prometa, dobaviteljskih verig in širšega storitvenega sektorja.

“Predlog rešitve je za ponovni zagon gospodarstva nujno potreben. Je strokovno uravnotežen med skrbjo za zaščito okolja in skrbjo za razvoj,” so poudarili.

Eden glavnih očitkov nevladnih organizacij glede zakonskih sprememb je, da bo njihovo delovanje skoraj onemogočeno. Predvideni dodatni pogoji za društva namreč so, da morajo imeti 50 aktivnih članov, kar se izkazuje z redno plačano članarino in udeležbo na zborih članov.

Kot so pojasnili na ministrstvu, je pomembno, da nevladne organizacije, ki želijo zastopati javni interes, v fazi priznavanja tega statusa dokažejo zadosten interes pri zastopanju javnosti oz. pri zagovarjanju javnega interesa. “Ta se najbolj ustrezno dokazuje prek ustreznega števila članov kot podpornikov njihovega delovanja,” so navedli.

Zahteva glede minimalnega števila aktivnih članov je po njihovih navedbah skladna tudi s sporočilom Evropske komisije o dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah, ki pravi, da je tudi število članov v nevladnih organizacijah lahko pomemben kazalnik njene dejavnosti.

“Prav tako zahtevano število 50 članov ni nesorazmerno visoko, da bi omejevalo dostop do pravnega varstva nevladnim organizacijam, ki delujejo v javnem interesu,” so prepričani na ministrstvu. To po njihovih besedah dokazujejo številne organizacije, društva, zveze in drugi, ki temu pogoju zadostujejo.

Rešitev, ki jo prinaša **gradbena zakonodaja**, je v širši javnosti ocenjena kot dobra in nujno potrebna, so izpostavili. “S strani Gospodarske zbornice Slovenije smo prejeli celo predlog, da bi bilo glede na pretekle izkušnje treba število članstva še povečati,” so dodali.

Spomnili so še, da je stališče glede pomena obveznega minimalnega števila članov vključeno že v **gradbenem zakonu**, v katerem je v primeru civilnih iniciativ določeno, da so te lahko stranski udeleženci v postopku pod pogojem, če imajo podpise 200 polnoletnih fizičnih oseb s stalnim prebivališčem na območju občine, kjer je načrtovana gradnja.

ABC Novice

<https://www.aktualno24.si/view/socialni-damping-ko...>

1 / 6

Socialni damping kot Tour de France. Eni na dopingu, drugi na cedeviti. Vemo, kdo zmaga

Gradbeništvo je dejavnost, ki ima od vseh gospodarskih panog največje multiplikativne učinke.

Objavljeno
04. maj 2020 20.00

Posodobljeno
04. maj 2020 20.00

Odpri galerijo

Ključni paketi ukrepov za blaženje posledic epidemije gredo v pravo smer, saj vlada z njimi zmanjšuje stroške dela za podjetja, ki so morala zaposlene poslati na čakanje, s čimer rešuje ta delovna mesta, hkrati pa financira pokojninske izdatke za podjetja, ki delujejo, pravi Sandra Damijan. Fotografiji Blaž Samec

[Janez Tomažič](#)

Ljubljana – Z ekonomistko dr. Sandro Damijan, strokovnjakinjo za uporabo gradbenih pogodb FIDIC in preizkušeno preiskovalko prevar (CFE), smo se pogovarjali o recesiji zaradi epidemije koronavirusa, zagonu gospodarstva, **gradbeništvu**, socialnem dampingu, pasteh pri izbiri izvajalcev ...

Slovensko gospodarstvo bo v globoki recesiji. Kaj je potrebno za njegovo čim hitrejše okrevanje?

Po napovedih številnih institucij naj bi upad slovenskega BDP letos znašal med pet in 15 odstotki. Tudi če bo kriza kratka in se bo večina ukrepov sprostila do junija, bo okrevanje počasno. Odvisno bo ne samo od ravnanja slovenske vlade, pač pa tudi od vlad držav, ki so naše največje trgovinske partnerice, saj izvoz predstavlja skoraj 40 odstotkov slovenskega BDP. Za čim hitrejše okrevanje je potrebno troje. Najprej je bistveno, da vlada čim bolj ublaži sedanjí padec gospodarske aktivnosti in da se brezposelnost ne poveča. Drugič, vlada mora hkrati pripraviti načrt ukrepov za oživiljanje gospodarstva, in sicer predvsem panog, ki so jih omejitveni ukrepi najbolj prizadeli, to sta gostinstvo in turizem. Brez posebnega programa za pomoč obema dejavnostma ne bo šlo. V tretji fazi pa mora vlada poskrbeti, da bo izpad BDP ublažila ali celo nadomestila s povečanimi javnimi investicijami, zlasti v infrastrukturne in energetske projekte.

Kako lahko h gospodarski rasti prispeva **gradbeništvu**?

Gradbeništvu je dejavnost, ki ima od vseh gospodarskih panog največje multiplikativne učinke, saj uporablja inpute iz vseh drugih panog. Vlada bi z zagonom velikih projektov, v katere bi letos investirala okrog 500 milijonov evrov, kar znaša odstotek BDP, letos spodbudila gospodarsko rast za vsaj 1,5 do dva odstotka BDP. S tem bi tudi nadomestila del izpada BDP zaradi sedanje krize.

Preberite: [V mizerne razmere se delavci z Balkana ne bodo vrnili](#)

Kaj bi morala storiti vlada, da bi **gradbeništvu** prispevalo čim večje multiplikativne učinke?

Na žalost se večina ljudi, najbrž tudi v vladi ne, ne zaveda, da je velikost multiplikativnih učinkov odvisna od tega, koliko pri posameznem projektu sodeluje domačih izvajalcev in koliko domačega materiala je v projektu porabljenega. Večinoma tako investitorji kot širša javnost pri razpisu za izbiro izvajalcev gledajo samo na njihovo ponudbeno ceno, ne pa tudi na omejenega dejavnika. Če vzamem konkreten primer gradnje druge cevi predora Karavanke, kjer je bil tuji izvajalec cenejši za manj kot deset odstotkov od najugodnejšega domačega ponudnika; nihče v državi se ni vprašal, kakšen bo neto učinek tega projekta za slovenski BDP. Nihče ni pomislil na to, da bo tuji izvajalec zaposloval predvsem lastno, torej tujo delovno silo, da bo pripeljal svoje stroje in del potrebnega gradbenega materiala. In nihče ni pomislil, da v Sloveniji ne bo plačeval davkov ne za svoje zaposlene ne na svoj dobiček. Če bi upoštevali samo davke, ki jih tuji izvajalci v Sloveniji ne plačajo, bi se za slovenski proračun bolj splačalo izbrati domače izvajalce.

Nasploš pa v času te krize rasti BDP skoraj nič ne koristi, če neki infrastrukturni projekt gradijo tuji. S tem država samo stimulira rast BDP neke tretje države, morala bi pa svojo. Če želi država povečati multiplikativne učinke teh infrastrukturnih projektov, mora predvsem paziti na to, da projekte izvajajo domača podjetja in da se uporablja čim več domačega materiala in storitev. To počnejo vse razvite države v EU, le manj razvite najemajo tuje izvajalce. Pri čemer razvite države pazijo na to, da na razpisih ne morejo zmagati ponudniki, ki svojo ugodnejšo ponudbo utemeljujejo na dampinških cenah delovne sile.

Del zagona bo tudi gradnja železniške infrastrukture. Najdlje je projekt drugega tira. Ali je ta dovolj dobro pripravljen?

Projekt drugega tira ves čas spremljajo zaplet. Ves čas je bil izjemno slabo voden, do konca ni bilo jasno, kakšna bo sploh projektna zasnova (enotirna ali dvotirna proga), koliko bo stal in kakšna bo njegova finančna konstrukcija. Zapletlo se je že pri izbiri izvajalca za gradnjo mostu Glinščica. Pri tem smo izgubili najmanj pol leta, referenca ponudnika je bila sporna, zaradi česar poteka tudi preiskava zaradi suma goljufije, v projektnem podjetju 2TDK pa niso šli v ponovni razpis zaradi morebitne pritožbe ponudnika. Zdaj smo tik pred izbiro glavnih izvajalcev. Nimamo pa še niti strokovno organizirane projektne strukture z vsemi protokoli in odgovornostmi, ni vzpostavljene ekipe, ki bo dobro razdelala oddajo del. Nujno je treba vzpostaviti projektno ekipo, ki se bo poleg kadrov z izkušnjami iz projektnega vodenja dodatno okrepila s strokovnjaki s področja strokovnega inženiringa in pravne podpore. Ni potrjenega investicijskega programa, ki pomeni dovoljenje za namensko porabo finančnih sredstev pri projektu.

Čim prej je treba oddati dela predhodnih arheoloških raziskav, zamenjati koncept »in house« inženirja za državne projekte, odpraviti neuskladenost popisa del. Tudi ne razumem, zakaj so se v 2TDK odločili za prekvilifikacijski postopek in ne za odprti postopek za izbiro izvajalca tako pomembnega projekta. S tem so tudi ignorirali predlog EIB, da se gre v odprti postopek. Ne bom špekulirala, zakaj, zagotovo pa s tem razpisom nismo na dobri poti. Tudi tu bodo zapletli z izbiro izvajalca. Občutek imam, da je za 2TDK edino pomembno loviti roke ne glede na to, da tako pripravljen razpis in praksa, ki smo jo uvedli, omogočata več manipulacij. Izgovarjajo se, češ, ogrozili bomo evropska sredstva, ki jih je treba čim prej počrpati. Naj tu opomnim, da je večja verjetnost, da se ogrozijo evropska sredstva in ne nazadnje vračamo denar s penali zaradi praks, ki smo jih uvedli, in indicev pri samem razpisu, ki kažejo na prihodnje težave.

Kakšna je verjetnost, da se nam potem zgodi Teš 6 oziroma podobna korupcijska afera?

Politiki, 2TDK in nekatere druge interesne skupine nas kar naprej prepričujejo, da je na projektu prisotnih veliko nadzornih instrumentov in institucij in da je sedanje vodenje projekta primer dobre prakse. Bojazen, da se nam ponovi primer Teš 6, naj bi bila odveč. Bojim se, da ni tako. Slabo opravljeno delo sedanjega konzultanta ter veliko število nadzornih institucij še ne pomeni prav veliko. Treba je namreč razumeti vlogo posameznega deležnika pri projektu in vzpostaviti pravo hierarhijo odločanja. Ključno je postaviti pravila igre in transparentnost postopkov, kar se lahko zagotovi le z natančnim protokolom vodenja projekta, ki pa mora biti pri tako obsežnem projektu podprt z ustrezno informacijsko podporo. Imamo domače kadre, ki so tega sposobni. Ker investicije ne bo mogoče izpeljati brez sofinanciranja EU in mednarodnih kreditov, bodo morala biti vsa dela gradnje oddana po mednarodno veljavnih pogojih pogodb FIDIC. Postopki so sicer v splošnih pogodbah in določilih FIDIC opredeljeni in zahtevani, se pa v praksi to izvaja zelo površno in pogosto tudi nestrokovno. Dalje, po FIDIC poleg naročnika, izvajalca ter zakonsko določenega nadzora nad gradnjo nastopa še tako imenovani inženir, ki nadzira in vodi gradnjo v imenu naročnika. Bojim se, da se bo pri nas pojavil problem dvojne vloge inženirja, ki pa bo pri tem investicijskem projektu deloval tudi kot konzultant. Ta dvojna vloga je problematična, saj so nemalokrat vzroki in odgovornost za odstopanja na strani naročnika, s tem pa tudi njegov prevzem posledic.

Ker se ta odgovornost prenese tudi na njegovega konzultanta, se poraja upravičen dvom o njegovem nepristranskem delovanju v vlogi inženirja. Kar pa zadeva strateški nadzor, ki ga predstavljajo računsko sodišče, komisije, Jaspers (skupna pomoč pri pripravi projektov v evropskih regijah) itd., je ta sestavni del vsakega projekta, ki je financiran iz javnih sredstev in/ali v kombinaciji s sredstvi EU. Vsekakor so navedene nadzorne institucije dodatno jamstvo, da se bo projekt vodil resno in odgovorno. Je pa to predvsem pasivni nadzor, saj ne vpliva na tekoči potek projekta. Če se pri projektu odkrijejo nepravilnosti, sledijo denarne kazni. Vendar je škoda, ki oziroma če in ko jo te institucije odkrijejo, na projektu že povzročena in v tem smislu tak nadzor ni jamstvo za kakovostno vodenje projekta. V povprečju tovrstne institucije odkrijejo nepravilnosti šele po letu in pol, do takrat je že veliko zgubljena. Vidim, da je tako pri vseh projektih, kjer ugotavljamo, kje, zakaj, kako je šlo narobe. Žal je takrat že pozno. Škoda je že nastala, izgube se ne povrnejo.

Foto: Blaz Samec

Pa se z izbiro tujih izvajalcev ta nevarnost zmanjša?

Tu ni pomembno, ali je izvajalec domači ali tuji. Pomembne so njegova kadrovska usposobljenost, resnične tehnične reference, bonitetna ocena, poslovna praksa. Vemo, kako je bilo s Tešem 6 in Alstomom. Imamo zadnji primer Glinščiće in sporne reference. Zdaj pa, če pogledamo konkretno, kdo so nekateri izvajalci, ki so se prijavili za gradnjo drugega tira, smo na dobri poti, da se nam zgodi Teš 6 številka dve. Nekateri izmed potencialnih izvajalcev so na črni listi Svetovne banke, druge preiskujejo Olaf (Evropski urad za boj proti goljufijam), EIB, nacionalni organi pregona. Preiskujemo jih zaradi korupcije (podkupovanja), goljufije, ponarejanja listin in referenc, navzkrižja interesov, neupravičene pridobitve ali uporabe sredstev, ekonomskega izsiljevanja dobaviteljev, tako imenovanega *revolving doors* in podkupnine ... Vrsto težav najdete tu, in to v naši bližnji okolici. Da posledic niti ne omenjam: poleg vračanja denarja, oškodovanja, disputov, velikih zamud pri izvedbi vidimo primere zelo slabih infrastrukturnih objektov, ki jih ne bo mogoče dolgo uporabljati zaradi izjemno slabe kakovosti ali pa ker sploh niso zgrajeni. Vemo pa, kdo na koncu plača za nastalo škodo. V razpisni dokumentaciji za drugi tir piše, da je razlog za izključitev gospodarskega subjekta ali osebe, ki je članica upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa tega gospodarskega subjekta ali ki ima pooblastila za njegovo zastopanje ali odločanje ali nadzor v njem, izrečena pravnomočna sodba, ki ima elemente kaznivih dejanj, ki so opredeljena v prvem odstavku 75. člena ZJN-3. Kar je popoln nesmisel. Koliko poznate primerov izrečene pravnomočne sodbe, denimo, za podkupovanje, zlorabo položaja, dajanje daril za nezakonito posredovanje, pranje denarja (no, morda bomo kakšnega lažjega dobili zaradi kršenja temeljnih pravic delavcev)? Zmotno je prepričanje naših, da mednarodne finančne institucije ne bodo stroge pri sankcioniranju že zaradi indicov tovrstnih praks (tu velja 26.4 člen direktive EU glede javnih naročil v povezavi s kolizijo/korupcijo). Pri nas nekako velja prepričanje, da je vse, kar je tuje, tudi boljše, manj poslovno sporno. A trava ni na drugi strani nič bolj zelena.

Pomembno je, da vlada najprej pospeši gradnjo projektov, ki so že pripravljani, imajo gradbeno dovoljenje in izbrane izvajalce. Tukaj gre predvsem za projekt druge cevi predora Karavanke, za začetek gradnje drugega tira in tretje razvojne osi ter za kranjsko železniško progo.

Poglejmo primer, ki je sicer drugačen, pa vendarle. Ponosni smo bili, da nam je uspelo prodati našo letalsko družbo tujim lastnikom, ki naj bi jo bolje upravljali kot domači. In to Nemcem, ki so za nas sinonim poštene poslovne prakse in dobrega lastnika. In kaj se je zgodilo? Adrie ni več. Alstom tudi ni slovenski. Ne smemo takoj vsega vreči v isti koš in stigmatizirati, da je vse, kar je domače, slabše, skorumpirano. Tisti, ki ima takšno poslovno prakso, denar, interes in priložnost, podkupuje ne glede na to, ali je domači ali tuji. Mi moramo zagotoviti, da se to ne dogaja, in če se zgodi, da kršitelj ustrezno kazensko in odškodninsko odgovarja. In če smo že pri tem, da vsi to počnejo – poznate tisto teorijo Mancurja Olsona o banditih (rovaški vs. stacionarni banditi)? V tem primeru se raje odločim za stacionarnega bandita. Ne razumite me narobe, ne odobravam in ne opravičujem nepoštenih poslovnih praks ne enih ne drugih, vseno pa mislim, da se bodo »domači banditi« težje izognili kazni in bodo morda želeli več dobrega »pustiti/investirati« družbi, v kateri živijo in delujejo. Tu bodo živel njihovi potomci, morali bodo iti v Mercator kupovat, iti med ljudi. Morda pa le imajo več empatije in socialne odgovornosti do naše države. Poleg tega pa nikakor ne smemo zanemariti težave socialnega dampinga in zdaj še bistveno večje težave otežene ali popolne prekinitve preskrbovalnih verig, ki se pojavljajo pri infrastrukturnih projektih zaradi sedanje krize.

Kako si razlagate, da v Sloveniji glavni investitorji in pristojne institucije ne upoštevajo direktiv EU glede čezmejnega izvajanja storitev in smernic glede javnega naročanja?

Moje osebno prepričanje je, da zato, ker je »demonizacija« domačih gradbenih izvajalcev še vedno močno prisotna. Javno mnenje in populistični nastopi ključnih politikov (v preteklih letih) zadevo samo še poslabšujejo. Javni naročniki se temu zato izogibajo, ker pač hočejo biti predvsem vsi, ne pa koristni za državni proračun, tako kot je to v državah, ki si jih jemljemo za zgled. V javnih razpravah se potem izgovarjajo drug na drugega. Ne morem razumeti, zakaj bi bilo, denimo, nezakonito v razpisu uvesti elemente proti socialnemu dampingu, kjer se zakoniti minimalna plača gradbenega delavca, kar morajo izvajalci spoštovati in dosledno plačevati prispevke za svoje delavce. Podjetja iz tretjih držav tako ne bi mogla več graditi konkurenčnosti na podlagi socialnega dampinga. Ko pa imajo zraven še kakšno državno pomoč, so tako rekoč nepremagljiva. V športu bi bilo to videti nekako takole: oni so na doping, mi pa pijemo cedevito in tekmujeemo proti njim na Tour de France. Vemo, kdo zmaga.

Kako kriza zaradi koronavirusa vpliva na infrastrukturne projekte, ki jih izvajajo tuji gradbeniki (denimo na projekt Karavanke)?

Projekt drugega tira ves čas spremljajo zapleti. Ves čas je bil izjemno slabo voden, do konca ni bilo jasno, kakšna bo sploh projektna zasnova (enotirna ali dvotirna proga), koliko bo stal in kakšna bo njegova finančna konstrukcija.

Sama poznam dva primera pogodb s tujimi gradbeniki. Na predoru Karavanke je zatišje od prvega dne, Turkov ni na gradbišče, manjši lokalni gradbenec je naredil nekaj pripravljalnih del, vendar se v zadnjem mesecu ni zgodilo tako rekoč nič. Ne vem, ali potekajo kakšne koordinacije, sestanki ..., gradbišče stoji. To je tudi edino večje gradbišče, ki je ustavljeno zaradi težav izvajalca. Mislim, da se zdaj nekaj premika, vendar je po mojem mnenju to bolj predstava za javnost. Druga večja pogodba, ki jo poznam, pa je pogodba v Nuklearni elektrarni Krško, kjer je glavni izvajalec italijansko podjetje Ansaldo. Tam je naročnik Nek ustavil dela, Italijani so imeli nekaj težav s kadri zaradi covid-19, vendar bo po prvomajskih praznikih ponovno začeli delati Kolektor CPG kot Ansaldo podizvajalec. Tujci so bolj ali manj blokirani.

Kako prepoved čezmejnih potovanj za fizične osebe in prekinitev preskrbovalnih verig vpliva na izvajanje projekta in zamaknitev roka izvedbe?

Tu so težava predvsem obvezne karantene pri prehodih med državami. Če gredo delavci na primer v BiH, se ne vrnejo prej kot v enem mesecu. Vmes so bolj malo doma, saj imajo obvezne karantene tako v BiH kot pri nas v Sloveniji. Z materiali trenutno ni težav, manjše težave so na primer pri rezervnih delih za gradbeno mehanizacijo, kjer so roki dobav od pet- do desetkrat daljši kot pred epidemijo. Vse to pa seveda vpliva na podaljšanje roka.

Kaj sedanja kriza pomeni za izbiro izvajalcev pri gradnji drugega tira?

Upam, da bosta vlada in naročnik 2TDK zaradi gospodarske slike naše države v času krize in po njej doumela, da je izjemno pomembno oceniti, kdo bo v prihodnje zmožen korektno in v roku izpeljati projekt, kakšen bo učinek na naš BDP. Izvajalci iz tretjih držav bodo zagotovo imeli večje težave pri čezmejnem opravljanju storitev (to vidimo pri Karavankah). Tudi v primeru tujega izvajalca bo učinek na BDP Slovenije zelo majhen, zanemarljiv. Primer je most na hrvaški Pelješac, kjer so izvajalci Kitajci in je delež domačih dobaviteljev, izvajalcev zanemarljiv. Razmišljati, da bo pri nas drugače kot na Hrvaškem, je naivnost in nevednost, kar pa odločevalcev ne razbremeni odgovornosti. Gospodarska škoda in manjši prilivi v državni proračun so potem logična posledica.

Tretji paket ukrepov za blaženje posledic epidemije bodo najbrž investicije. Kateri infrastrukturni ukrepi bi bili smiselni?

Pomembno je, da vlada najprej pospeši gradnjo projektov, ki so že pripravljene, imajo gradbeno dovoljenje in izbrane izvajalce. Tukaj gre predvsem za projekt druge cevi predora Karavanke, za začetek gradnje drugega tira in tretje razvojne osi ter za kranjsko železniško progo. Nato je pomembno, da vlada pospeši pripravo drugih projektov, kot so dokončanje avtocestnih povezav do hrvaške meje, posodobitev celotne železniške infrastrukture ter gradnja ključnih energetskih projektov, kot so gradnja hidroelektrarn na srednji Savi in Muri ter drugega bloka Neka. Te projekte je treba pospešeno pripraviti, jih hitro umestiti v prostor ter pridobiti zanje gradbeno dovoljenja, da se lahko začnejo čim prej izvajati.

Gospodarska situacija in razmere so se močno spremenile, imamo višjo silo, ki se ji reče covid-19. Pričakujemo lahko tudi drugi izbruh virusa jeseni.

Kako ocenjujete ukrepe vlade za spodbuditev investicij; gre za nekatere poenostavitve postopkov in izločitev nevladnih okoljskih organizacij iz postopkov?

Kolikor razumem, je vlada s temi ukrepi želela pospešiti in skrajšati čas priprave ključnih projektov. Treba je pogledati, kako so te zadeve urejene v razvitih sosednjih državah, in najti neko optimalno rešitev med upoštevanjem vseh ključnih deležnikov in hitrostjo priprave projektov.

Kako ocenjujete siceršnje ukrepe vlade za blaženje posledic epidemije, denimo poroštveno shemo?

Ključni paketi ukrepov gredo v pravo smer, saj vlada z njimi zmanjšuje stroške dela za podjetja, ki so morala zaposlene poslati na čakanje, s čimer rešuje ta delovna mesta, hkrati pa financira pokojninske izdatke za podjetja, ki delujejo. Pozitivni so tudi ukrepi glede temeljnega dohodka za samozaposlene, kmete in ribiče. Poroštvena shema je prišla dokaj pozno, vsaj dober mesec kasneje kot v drugih razvitih državah. Hkrati je, če jo primerjamo, denimo, z Avstrijo in Nemčijo, bistveno bolj restriktivna, saj omejuje poroštva podjetjem le do višine deset odstotkov njihovih letnih prihodkov, bolj omejuje višino samega porošstva. Vprašanje je, koliko podjetij bo sploh zaprosilo za poroštvo, saj bodo ta draga. Velika podjetja jih ne potrebujejo, izvozniki imajo izvozne posle večinoma že zavarovane, za mala in srednja podjetja pa so predraga. Bolj smiselno bi bilo, če bi vlada namesto poroštev za likvidnost podjetij poskrbela prek asignacij. Torej da bi namesto najbolj prizadetih podjetij plačala njihove obveznosti do dobaviteljev, to terjatev do prizadetih podjetij pa spremenila v kredit do njih z ročnostjo dveh ali treh let.

Kaj predlagate vladi glede sprememb izvedbe obstoječih že oddanih projektov, ki še niso stekli, in glede izbire izvajalcev na še odprtih in prihodnjih razpisih?

Gospodarska situacija in razmere so se močno spremenile, imamo višjo silo, ki se ji reče covid-19. Pričakujemo lahko tudi drugi izbruh virusa jeseni. Čas je za strateški premislek. Smiselno in strateško je tudi ponoviti razpis za drugi tir, tokrat z odprtim postopkom z bistveno bolj učinkovitim in z natančnim protokolom vodenja projekta. Hvaležne nam bodo družba in mednarodne institucije. Potrebna bo tudi določena mera »protekcionalizma«, kot ga poznajo v razvitih državah, ki si jih radi postavljamo za vzor, če želimo imeti večje učinke na BDP, polniti proračun in imeti večjo gospodarsko rast. Čas je, da se iz preteklih napak nekaj naučimo in jih ne delamo več.

Kaj se dogaja s pranjem denarja v času epidemije. Ali je prepoved potovanja ipd omejila tovrstni kriminal?

Pandemija koronavirusa omogoča popolne razmere za porast novih in starih tveganj za pranje denarja. Ko vlade po vsem svetu krepijo svoja prizadevanja za boj proti širjenju koronavirusa z uvedbo različnih ukrepov za podporo sistemom javnega zdravja, zaščiti gospodarstva in zagotavljanju varnosti državljanov, istočasno kriminalci koristijo priložnost za izkoriščanje krize.

V Sigma Ratings, kjer delujem v okviru Svetovalnega Odbora za Evropo (op. Sigma Ratings, Inc. je vodilna svetovna družba za bonitetno oceno nefinančnih tveganj), zaznavamo in tudi v več državah smo opozorili finančne institucije na povečana tveganja pranja denarja, povezana s pandemijo. Opozorjamo na »nov« način delovanja oportunističnih kriminalcev, ki izkoriščajo krizo za lastne koristi. Tudi FATF poudarja, da je v tem trenutku ključen nadzor organov pri uporabi sredstev.

Finančne institucije in tudi druge spodbujamo, naj v največji možni meri uporabijo tehnologijo, vključno z Fintech (zagotavljanje finančnih storitev), Regtech (skladno z regulativnimi zahtevami) in Suptech (nadzor finančnih institucij).

Pandemije pa ne izkoriščajo le goljufi in organizirane kriminalne združbe. Korumpirani uradniki in podjetja imajo odlično tudi odlično priložnost, ki jo nekateri pridoma izkoriščajo:

- Več ekonomskih rent, saj je na voljo več domačih in tujih virov za boj proti pandemiji;
- Večja diskrecija pri odločanju in dodeljevanju sredstev;
- Manjša transparentnost in odgovornost
- Omejen nadzor.

Znatna sredstva finančne pomoči iz krize v 2008 so končala na off shore bančnih računih. To se sedaj v tej krizi ne sme ponoviti. MDS, SB, G20, EIB in države, ki se pogajajo o protikoronskih paketih in pomoči morajo tudi zagotoviti, da se sredstva porabijo in upravljajo transparentno. To je ključnega pomena za učinkovitejši ponovni gospodarski zagon.

Se kriminal seli v cyber sfere?

Europolova analiza trenutnega dogajanja kaže na povečanje kibernetске kriminalitete.

Pri nas zaznavamo porast lažnega trgovanja preko spleta, kjer goljufi preko lažno ustvarjenih spletnih strani, objav na spletnih socialnih omrežjih ali s posredovanjem elektronskih sporočil, zavajajočih SMSov ponujajo zaščitno opremo, na primer maske za obraz, razkužila za roke in zdravila. Goljufi zahtevajo plačilo kupnine vnaprej, blaga pa kupcem ne dostavijo.

Si-Cert opozarja tudi, da je zaradi ukrepov za zamejitev širjenja COVID-19 (bolniške odsotnosti in delo od doma) tudi več poskusov napada na infrastrukturo organizacij. V zabeleženih primerih gre predvsem za širjenje okužbe s trojanskimi konji za krajo informacij (information stealer) in prikrit oddaljeni dostop (RAT, Remote Access Trojan).

Povečano je tudi število vdorov v slovenska podjetja npr. vrivanja v poslovno komunikacijo (znanih tudi kot "Man-In-The-Email" napadi ali BEC – Business Email Compromise), katerih žrtve so predvsem podjetja, ki poslujejo s tujino. Gre za phishing napad ali ribarjenje. Napad je zelo težko zaznati, zaradi česar velikokrat uspe, finančna škodovanja so bila v nekaterih primerih celo več 100.000€.

Kriza spreminja razmerja med ljudmi in kapitalom. Kam se bo nagnilo razmerje?

Zdi se, da se po finančni krizi iz 2008 to razmerje med kapitalom in delom spreminja in da bo ta korona kriza vplivala na to, da se bo prevladujoča neoliberalna paradigma umaknila bolj socialnodemokratski. To pa pomeni spremembe pri obdavčitvi dela in kapitala, večji pomen delavskega solastništva, lažji dostop do ključnih javnih storitev, kot sta šolstvo in zdravstvo, ter manj neenakosti. To bi zagotovilo tudi višjo rast v prihodnje in večjo družbeno stabilnost. Višje rasti preprosto ni mogoče zagotoviti, če ljudem dohodki ne rastejo in če ti niso bolj enakomerno porazdeljeni. To je preprosto statistično dejstvo.

Nevladnikom s spremembo **gradbene zakonodaje** stopili na rep! Onemogočeno jim bo nagajanje v postopkih

Nova24TV

NEDELJA, 3. MAJ 2020 OB 23:47

Ker ima Vlada RS odgovornost, da varuje okolje, skrbi za naravo in hkrati skrbi za gospodarstvo in za razvoj družbe, je sprejela novelo protikoronskega zakona, ki prinaša pomembne sistemske spremembe tudi na področju **gradbene zakonodaje**. Te spremembe bodo po oceni vlade oziroma ministra za okolje in prostor Andreja Vizjaka občutno olajšale postopke za izvedbo investicijskih projektov [...]